

Alojz Pavlović
SESTRE SUDBINE

Alojz Pavlović
SESTRE SUDBINE

Nakladnik
Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ – Podružnica Zadar

Za izdavača
Prof. dr. sc. Stijepo Obad

Urednik
Prof. dr. sc. Stijepo Obad

Ocjenjivači
Prof. Bruno Zorić
Ante Tičić, književnik

Lektura
Prof. Bruno Zorić

Grafička oprema
Doc. dr. sc. Eduard Pavlović

Tisak
Offset Markulin, Lukavec

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar
UDK 821.163.42-31
PAVLOVIĆ, Alojz
Sestre sudbine: roman / Alojz Pavlović.-Zadar:
HKD Napredak, Podružnica Zadar, 2007.-165str.; 21cm

ISBN 978-953-6452-13-2
1208068

Alojz Pavlović

SESTRE SUDBINE

Recenzija Bruna Zorića

Osvrt na roman SESTRE SUDBINE Alojza Pavlovića

U ovom romanu javljaju se dva ženska lika, Anica i Biserka, ženski likovi kojih slučajno povezuje zla sudbina, a ona je puna nasilja, nehumana i neljudska.

Na početku pisac nas upoznaje s obitelji Solić, čiji su članovi Robert, muž Aniničin, glavni lik Anica, te njihova djeca Željka i Marin.

Na početku je sve prikazano idilično i pisac crta osobine ovih likova u jednoj veseloj i rekli bismo sretnoj atmosferi. U prikazu je prikazana jedna sretna pomoračka hrvatska obitelj, koja se veseli životu i sretna je svim blagodatima koje ju okružuju. Ova obitelj ima svoje ciljeve, ali se veseli životu onakav kakav je.

To je obitelj intelektualaca, ali poniklih sa sela. Anica je čvrsta Hercegovka, nadarena i tjelesnim i duševnim osobinama, puna vjere u život, a tu vjeru nalazi uz muža Roberta koji je glava obitelji i koji razmišlja da njegovoj obitelji ništa ne nedostaje. Robert je pomorac, dobro zarađuje, kupuje na kredit stan, trudi se da ga čim prije otplati i zbog toga se žrtvuje.

Oni koji su u rukopisu pročitali ovaj roman, kažu da je šokantan. Zar i život nije takav?

Svijet ne želim uljepšavati, nego svjedočiti o vremenu i pokušati dati neke istine.

Poglavito ne želim pisati bajke o čarobnjacima, o vilama..., što globalistička medijska mašinerija propagira i ostvaruje – na taj način štite svoja, uglavnom, nečasno stečena dobra i zacementiranu moć, dok ostalima preporučuju jahanje na metlama.

Alajž Paulović

Recenzija Bruna Zorića

Osvrt na roman SESTRE SUDBINE Alojza Pavlovića

U ovom romanu javljaju se dva ženska lika, Anica i Biserka, ženski likovi kojih slučajno povezuje zla sudbina, a ona je puna nasilja, nehumana i neljudska.

Na početku pisac nas upoznaje s obitelji Solić, čiji su članovi Robert, muž Aniničin, glavni lik Anica, te njihova djeca Željka i Marin.

Na početku je sve prikazano idilično i pisac crta osobine ovih likova u jednoj veseloj i rekli bismo sretnoj atmosferi. U prikazu je prikazana jedna sretna pomoračka hrvatska obitelj, koja se veseli životu i sretna je svim blagodatima koje ju okružuju. Ova obitelj ima svoje ciljeve, ali se veseli životu onakav kakav je.

To je obitelj intelektualaca, ali poniklih sa sela. Anica je čvrsta Hercegovka, nadarena i tjelesnim i duševnim osobinama, puna vjere u život, a tu vjeru nalazi uz muža Roberta koji je glava obitelji i koji razmišlja da njegovoj obitelji ništa ne nedostaje. Robert je pomorac, dobro zarađuje, kupuje na kredit stan, trudi se da ga čim prije otplati i zbog toga se žrtvuje.

Idilično je prikazan izlet na Velebit, a to su i jedini trenutci sreće, ali i zabrinutosti. Robert se dvoumi da li i dalje ploviti

na stranim brodovima i tako zarađivati za svoju obitelj ili biti uz obitelj jer ipak to je početak Domovinskog rata, prvih barikada i napada srbočetnika na Hrvatsku. Robert se pribojava za svoju obitelj, u njemu se javlja osjećaj da se i sam mora prijaviti u dragovoljačke odrede i hrvatsku vojsku i braniti svoj dom, svoju obitelj i svoju Hrvatsku. Otkriva svojoj supruzi svoje namjere i ona biva oduševljena što Robert neće i dalje biti pomorac i biti daleko od obitelji. Robert se prijavljuje kao dragovoljac u hrvatsku vojsku i u jednoj srbočetničkoj zasjedi biva uhvaćen i smrtno stradava. Anica, iako čvrsta karakterom, zbog prevelike ljubavi prema mužu to teško može primiti, pa se i sama prijavljuje u vojsku kako bi i sama dala doprinos Domovinskom ratu.

Iz tog razdoblja pisac opisuje napastovanje suborca Zorana, koji je gajio nekakve simpatije prema Anici, susret s nekim četnikom koji ju je spasio od napastovanja Zorana i ubio je Zorana. Opisao je i istražnog suca koji je također udvarao Anici, ali bez uspjeha.

Anica napušta hrvatsku vojsku, dobiva otkaz iz ranijeg poduzeća gdje je radila kao svršena ekonomistica, razmišlja o djeci, kreditu za stan i nastavlja život pun siromaštva tražeći posao preko zelenaša Žarka, čije udvaranje odbija.

Anica je podrijetlom iz čestite hrvatske obitelji, roditelji liječnici, a njezina rodbina većinom je stradala na Bleiburgu, kao uostalom mnoga hercegovačka obitelj.

Da bi došla do posla prijavljuje se na nagovor Žarka da radi kao konobarica, a zapravo u javnu kuću u kojoj su se okupljali razni moćnici, prepuni bogatstava i novčanih sredstava, i mislili su da je ovo svijet njihov i da se mogu igrati ljudskim sudbinama.

Anica je u jednom takvom ljubavnom brlogu u kojem su se moćnici izživljavali i vršili nasilje nad ženama, svojom hrabrošću, mudrošću i inteligencijom, uspjela izvući uz pomoć Igora koji je također bio član te mafijaške skupine i koji je također bio zaljubljen u Anicu. U tom ljubavnom brlogu Anica se upoznaje s Biserkom koja je također imala sličnu sudbinu. Započinje Domovinski rat, Biserka, po svemu sudeći srpske narodnosti, u strahu je da ne izgubi posao, a muž nakon početka rata, jugoslavenski oficir i pilot, bježi iz Zadra te ostavlja ženu koja postaje sredstvo za izživljavanje mafijaša, policajaca i poduzetnika.

Osobito je snažan opis lokalnog policajca nazvanog Đo, zatim poduzetnika Igora, koji se bez milosti, ljudskosti i srama izživjavaju nad nesretnim ženama. Biserku su građani grada u kojem je živjela nazvali četnikušom i jugoslavenkom. Iz drugovanja Anice i Biserke, koje postaju sestrama i tako se nazivaju, javlja se i jedan razgovor o

Kuretima (Hrvatima) i Dalmatincima. Anica govori o Kuretima i Dalmatincima i iznosi svoje iskustvo s nekim ljudima koji su se smatrali Dalmatincima i isticali su svoje ilirsko podrijetlo.

Ova mafijaška skupina i dalje ucjenjuje i Anicu i Biserku te se seksualno uživljavaju nad njima, prijete im deložacijom iz stana te u takvim životnim prilikama i uvjetima odaju se prostituciji i prosjačenju.

U ovom djelu javljaju se i likovi Milojko i Pero koji prisiljavaju Anicu i Biserku na bludne radnje i davanje seksualnih usluga raznim ljudima pod prisilom.

Kako su i Anica i Biserka zbog teška i neuredna života sve to više i fizički i moralno slabile, Pero kao novi njihov ljubavni makro pokušava moralno i fizički uništiti Anicu kako bi se domogao njezinog stana, a i stana Biserke.

U romanu su potresno prikazani i prizori mlade žene Helene, koju ubojica Đo želi zaposliti kao prostitutku, nudeći joj stan i druge privilegije nauštrb Anice i Biserke. Spominje se i prizor šestorice studenata koji se uživljavaju na Anici, te potresna priča susreta Anice i njezine kćerke Željke, koja dovodi momka Elvisa, a ovaj je prepoznaje kao drolju.

Isto tako pisac opisuje susret sina Marina koji pod utjecajem droge i loših prijatelja siluje svoju majku, a zatim se javno nje odriče.

Pisac u jedno ovako tečno i zanimljivo pričanje uvodi i jednu priču o jednom Srbinu koji je u ratu ranio Anicu u nogu, ali je nije ubio, te je sada htio pomoći uputivši joj pismo, kojeg ona nije dobila jer joj je to pismo oduzela neka kršćanska sekta, koja se prisilno htjela domoći i njezinog stana.

Pisac nas vodi i u Italiju gdje odlaze Anica i Biserka, ali svaka posebno. Susreću se negdje tamo u istom gradu, i Biserka završava tragično te vrši samoubojstvo u nekoj talijanskoj crkvi. Anica tuguje nad sestrom u boli i nevolji. Uz pomoć hrvatske ambasade, gdje se susreće s nekom Gordanom, kćerkom udbaša, koju poznaje ali koja nju ne prepoznaje, prati mrtvu Biserku u Hrvatsku i po njezinoj želji baca njezin prah u Laudonov gaj, kako je Biserka i željela.

Anica se vraća u Zadar, otplaćuje posljednje dvije rate za stan, ostavlja taj stan sinu Marinu i kćerki Željki, a kršćanska zajednica koja se loše brinula o Anici pokušava još jednom domoći se tog stana.

Posljednje dane života Anica sasvim propada, sve je bolesnija, jasnija, spava gdje stigne, svjetina joj se ruga, naziva je futom (kurvom). Iz jedne ovako teške zbilje pisac opisuje i susret s jednim mladićem koji joj kupuje cipele, daje joj novac, ali ta dobrota prema Anici bila je slučajna i jedina.

Izdahnula je u kontejneru za smeće, na sprovodu nisu bili njezini Željka i Marin, a i rulja koja se okupila na njenom

sprovodu nije dozvolila da bude pokopana u zajedničku grobnicu s izbjeglicama i sudionicima Domovinskog rata.

Nepoznati čovjek kupio je Anici vlastiti grob te je konačno mir našla u vlastitoj grobnici jer ga nije mogla naći među ljudima.

- **Z a k l j u č a k**

U ovom romanu, glavni likovi su Anica i Biserka, koje su donekle imale sličnu nesretnu sudbinu. Prema njima život nije bio lak i one su osjetile svu tegobu nesretnog života koji ih je šibao sa sviju strana. Pisac opisuje tragiku mladih žena koje su bile obdarene i fizičkom i duševnom ljepotom, ali su se našle u jednom teškom vremenu koje ih je tako kruto, nemilosrdno, tjeralo na patnju, bol i žrtve.

Pisac se poistovjećuje sa svim likovima, on tuguje njihovim suzama, on oštro osuđuje društvene odnose, vlast pojedinaca i moćnika koji su se bogatili na tuđim nesrećama, dok su drugi kao pravi domoljubi sudjelovali u Domovinskom ratu, ostavljali živote, uništavali svoje obitelji zbog ljubavi prema Domovini, drugi su mislili samo na svoje materijalne probitke i rugali se ovim prvima.

Anica je oličenje stradanja hrvatske majke i žene u Domovinskom ratu, ona je oličenje stradanja hrvatskog naroda.

Pisac imenuje one koji su oličenje zla - to su mafijaši, poduzetnici, političari, oni koji vlast koriste za svoje probitke i svoj lagodan život, ne mareći na hrvatske žrtve i hrvatsku sirotinju.

Pisac diže svoj glas, on misli da ovakvu istinu treba pričati drugima i da se treba boriti da istina o Domovinskom ratu bude drugačija, a hrvatsko društvo koje gradimo mora biti pravednije i poštenije prema svakom hrvatskom čovjeku, a osobito prema onima koji su nas zadužili u Domovinskom ratu i koji su dali svoje živote. To je slika iz Domovinskog rata, to je naša stvarnost bremenita tragičnim likovima i događajima, to je dio svih nas, ali i jedna opomena svima da ne smijemo biti neosjetljivi na tuđu neimaštinu i bol jer ona je i naša bol i naša briga.

Ovo je suvremena slika naše hrvatske stvarnosti iz najranijeg vremena, a pisac je znao vješto slikajući glavne likove, prikazati našu zbilju koja jeste i krvava i tragična. To je i osuda onih koje prepoznamo u našim sredinama, a koji se bahate svojom vlašću i koji su postali silnici i gospodari naših života.

Nećemo im dopustiti da se igraju našim životima i zato im moramo oduzeti ono što nisu zaslužili, novac i vlast - to je i glavna piščeva poruka.

Stoga i na ovom književnom djelu piscu valja iskreno čestitati jer nam je prikazao našu krutu stvarnost koju i sami osjećamo u svakodnevnom životu.

BRUNO ZORIĆ, prof.

Zadar, 18. listopada 2007.

Recenzija Ante Tičića

Alojz Pavlović: SESTRE SUDBINE

Knjiga „SESTRE SUDBINE“ Alojza Pavlovića, kao de profundis koji upućuje na osvješćenje ljudskosti

Roman SESTRE SUDBINE Alojza Pavlovića vrlo osebužno potresno djelo burnih životnih sudbina dviju žena Anice i Biserke, koje su se međusobno zvale sestre. Pisac nas na samome početku uvodi u život ponajprije Anice, ekonomistice Hercegovke, koja je živjela u skladnom braku s Dalmatincem Robertom Solić sa dvoje djece kćerkom Željkom i sinom Marinom.

Robert njen muž zarađivao je kao školovani pomorac, a ona radila u prodaji jedne tvornice. Živjeli su idilično u stanu za koji otplaćuju kredit, imali automobil i osiguranu egzistenciju. Često su odlazili na izlete na Velebit u Paklenicu, tamo se divili ljepotama prirode pjevali i veselili se. No Domovinski rat toj obitelji korjenito mijenja njihov status življenja. Robert napušta svoj posao i odlazi u hrvatsku vojsku braniti Domovinu smatrajući da mu je to i dužnost. No, ubrzo na bojišnici upada u četničku zasjedu gdje smrtno strada. Anica shrvana bolju za svojim suprugom odlazi i ona u vojsku iz koje se ubrzo vraća, dolazi kući i dobiva otkaz iz svog poduzeća. Puna financijskih briga za stan i školovanje djece psihički dotučena s ono malo primanja što je dobivala iz Biroa rada, sve joj je krenulo nizbrdo te je tražila posao i preko zelenaša Žarka zaposlila se kao konobarica neznajući da je zapravo upala u brlog javne kuće. Tu upoznaje Biserku s istom sudbinom pa su se međusobno zvale sestre po čemu je i dobio naslov ovaj roman. Život tih dviju žena u toj javnoj kući bio je izložen stravi i užasu, u bludnjama i silovanjima od strane objesnih nitkovića i natruha sebljubnih

hedonista, koji su se nepošteno bogatili na tuđim nevoljama i na užtrb hrvatske poštene sirotinje. Uskoro sestre iz javne kuće sestre bježe, Anica odlazi u svoj stan, a Biserka u Italiju. Anici dolazi u posjet sin Marin s prijateljima i pod utjecajem droge siluje svoju majku i javno se nje odriče. Padajući sve više u bezazlenu situaciju Anica odlazi u Italiju gdje susreće svoju sestru Biserku, koja se pred njenim očima ubija pištoljem u jednoj crkvi. Uz pomoć Hrvatskog veleposlanstva Anica prati Biserkin lijes u Hrvatsku gdje ju u Zagrebu daje kremirati i baca njezin prah u Laudonov gaj u Lici što je i bila želja Biserkina. Anica i dalje nastavlja svojim teškim lutalačkim načinom života i izvrgavajući se rujanju uskoro i ona skonča u kanti za smeće. Oko njenog pokopa u zajedničku grobnicu bilo je mnogo prepirki, no kupnjom nove grobnice za nju od strane nekog nepoznatog čovjeka bude dostojno pokopana.

Ako je suditi po zvjerskim zločinima koja je autor Alojz opisao u ovome svome romanu vrijedno je prisjetiti se krilatice koja kaže: Čovjek je u biti divlja i strašna životinja, koja na svu sreću živi u krletci zvanj civilizacija.

Svojom upečatljivo ispovjedno narativnom senzibilnošću autor Pavlović upustio se u vrlo osjetljivu i ne baš laku pustolovinu pisanja romana o Domovinsko ratnim stradalnicima što je potrebno radi budućih pokoljenja kao opomena da se ne zaborave ratne strahote i da se tako nešto nikada više ne dogodi. Štivo je to strahotno, jezivog sadržaja i epilog koji izaziva zgražanje. No, autor Pavlović unatoč takvoj teškoj temi mislim da je najvećim dijelom ovog romana uspio u svojim plemenitim nakanama stilski dočarati sjaj i bijedu, a naročito veliku patnju pojedinaca koja dovodi do ludila i smrti; posebice dvoje glavnih likova, jadnih nemoćnih žena kobnih sudbina Anice i Biserke, koje su na žalost bile žrtve moćnika, bolesnih umova i zelenaša u Domovinskom ratu, koji su se sladili i bogatili na tuđoj patnji.

Čitajući roman „Sestre sudbine“ koji me je priznajem ražalostio slikovitim autorovim opisom njihovih mučenja, iščitavam između redaka njegovu poruku koja naime, po mome

sudu upućuje da budemo osjetljivi na tuđe patnje kao i na životnu osobnu budnost i dostojanstvo kako bi se oteli izrežiranim kušnjama i patnjama od strane drugih pseudo ljudskih spodoba i ološa. Zapravo tek tada kroz osvješćenje može se mirno živjeti u svjetlu sreće samostalno u zajedničkim sveljudskim moralno-etičkim egzistencijalnim vrijednotama. To je i bit i svrha življenja da svatko sâm svoju sudbinu stvara, koja oplemenjuje i daje nadu.

Na kraju neke knjiga „Sestre sudbine“ autora Alojza Pavlovića nađe svjetlo mjesto u svijetu knjige.

Ante Tičić, književnik

U Zadru, 24. listopada 2007.

Šarm obitelji Solić davala je kombinacija dalmatinske ležernosti, razigranosti, anarhičnosti i hercegovačke čvrstine, pronicljivosti i konzervatizma. Glava obitelji Robert svaku svoju aktivnost, kao većina Dalmatinaca, vezivao je uz more. Završio je Pomorski fakultet, plovio je morima svijeta – uživao u njima, ali primao i udarce od njihove promjenljive ćudi. Kada bi bio kući, ribario bi svojim kaićem po modrom hrvatskom moru. Njegova svijetla put, plava kosa, modre oči uklapale su se u ovu neraskidivu cjelinu. A, snažna građa tijela omogućavala mu je da opstane, kada ova morska mirnoća iznenada prijeđe u bijesnu morsku oluju, ili ako ga uzdrmaju nemirni valove, ili kad mu pak zaprijetu neke ljute morske životinje. Čuvarica „tri kantuna kuće“ je Anica, stasita Hercegovka. Duga crna kosa padala joj je po leđima kao kod lavice. Krupne crne oči odlučno su navještavale da se radi o beskompromisnoj osobi. Njezin povišok rast, razvijene grudi, uzak struk, široki kukovi i duge noge, činilo je atraktivnom. Vojničko držanje uklapalo se u njezin čvrsti karakter. Vjerski život i druge tradicionalne vrednote dosljedno je utkala u obitelj. Dvanaestogodišnja kćer Željka je kopija majke – u fizičkom smislu. Dok je pak desetogodišnji sin Marin mješavina oca i majke.

Anica je završila Ekonomski fakultet, šefica je prodaje – cijenjena je od kolega i kolegica. Doduše, nasrtali su na nju neki „neodoljivi“ tipovi s posla. Govorili su, da njezin muž na plovidbi, zasigurno, uživa s mnogim ženama, dok

mu je ona glupavo vjerna. Odgovarala im je, ako to njezin muž i radi, da je to samo muška fiziološka potreba, a ne nikakva njegovo bludničenje, jer on to ne bi činio da je ona s njim. Podučavala ih je da onaj tko iskreno voli, treba uvlačiti u sebe dio osobe koju voli. Ljubav je definirala kao najveličanstveniji pokušaj prirode da pojedinca izvede iz sebe i uvede ga u drugoga - voljeti nekoga znači biti sretan, svjestan da ta sreća dolazi od nekoga. Šef pribave odmahivao je rukom na te njezine izričaje. I prigodom proslave osnutka tvrtke, uštipnuo ju je za stražnjicu. Odalamila mu je takav šamar po uhu, da je morao zatražiti liječničku pomoć.

Muž Robert i kćer Željka znali su se našaliti na račun Anice. Zadnji put to su učinili gledajući film. Otac i kćer su sjedili na kauču, a majka i sin u foteljama. Kada su se počele ljubiti, dvije lezbijke, Robert je gurnuo nogom (dao joj znak) Željku da krene u provociranje.

— Što su smišne i drage ove lezbijke – izvalila je Željka.

— Anica je iskočila iz fotelje, kao da je neko polio vrućim uljem. Otac i kćer su se, u sebi, kidali od smijeha.

— Bože Isuse, ja sam rodila moralnu nakazu! – graknula je Anica.

— Zašto tako misliš mama? – praveći se iznenađeno, upitala je Željka.

— Takve nakaradnosti se ne bi smjele javno prikazivati. Žalosna sam što se moja kćer oduševljava nastranostima. Što ti šutiš Robi? Ako je ti nećeš ošamariti, ja ću?!

— U pravu si Anice. Ovo s lezbijkama nije u redu – odgovorio bi Robert, gurajući Željku nogom.

— Sori mama, ti bi ove slatke ženskice nogirala, čak bi se nasilno s njima obračunavala, kao što meni prijetiš – rekla je Željka, suzdržavajući se da ne prasne u smijeh.

— Čuješ ovo Robi? Ja sam nasilnica? One su nasilnice, jer siluju prirodu. Priroda je stvorila da različiti spolovi žive zajedno, i da plod njihove ljubavi budu

potomci. Žena postaje blagoslovljena, kada začne plod sa svojim suprugom - postane majka.

— Blagoslovljeno je mama i to što si htjela svaki dan prati noge tati? To je primitivan odgoj, po kojemu se ženu sili da bude robinja muškarcu.

— To nije istina. To je čin ljubavi. Tko bi to nekome prao noge, ako to ne izvire iz nerva ljubavi?

— Ljubav je i to kada ti meni kažeš da neke stvari trebaju učiniti samo ženske, a ne muškarci. Koliko si puta rekla da to nije posao za brata Marina.

— Željke, još si premlada i prezelen da bi neke stvari shvatila. Ipak ću ti reći samo neke temeljne natuknice. Samo mi ženske imamo urođene jake obrambene mehanizme kontra životnih tegoba. Žene su se kadre nositi s patnjama i poteškoćama na duže vrijeme. Muškarci se loše prilagođavaju životu, u njima uvijek struji tajna struja pustoši, zbog čega počesto izgore poput zapaljene žigice. Žene imaju snage da iz sebe izbace sve neljudsko i slabo i postanu svestrane ličnosti. Smjelo obavljaju uloge žene, majke, sestre, suborca u boju, a nadasve graditelja i čuvara doma, kako obiteljskoga, tako i nacionalnoga. Mi se ne zadovoljavamo nestankom, nego u poteškoćama postajemo vulkan, iz čijega grotla (naših duša) poteče moć, koja sprječava da dođe do uništenja u životnim nepogodama – sprječavamo da život obitelji ili naroda ne prsne i prospe se nepovratno u ponornicu nestanka.

— Oprosti mama! Ja sam se htjela s tobom samo našaliti, a ti si otišla u ozbiljnu raspravu.

— Premlada si da ovo shvatiš. Želim ti objasniti da ne trebaš bježati od poteškoća nego s njima pobuditi svoju unutarnju snagu. Jer svi patimo - bogati i siromašni, obrazovani i neobrazovani, mladi i stari, zdravi i bolesni,... To se prenosi iz generacije u generaciju. Bez žrtvovanja, osmišljenog rada i plodne ljubavi nema očovječenja – nema dobrog i dugog života, nema vječne budućnosti. Čovjek se razlikuje od strojeva i drugih živih bića, jer može patiti, trpjeti i voljeti – patnjom i trpljenjem liječi svoje nečistoće i zla. Na to te želim pripremiti draga Željke.

— Hvala mama! Ako sam te dobro razumjela, ja trebam trenirati čvrstoću za nadolazeće životne nepogode. A što je s bratom Marinom? Njega ne treba vježbati?

— I kod njega pokušavam razviti odgovornost prema sebi i drugima. Ti to ne primjećuješ, iako on ima samo deset godina, zahtijevam da radi teže fizičke poslove nego ti. On još manje zna, od tebe, što je život. On, kao i ti, misli da postoji samo instinktivna istina o životu, jer ne znate druge istine koje se nauče tijekom života. Djeco moja, životna istina ima puno lica i nitko ne zna koja će se od njih zalijepiti za nekoga.

Robert je prekinuo ovu raspravu prijedlogom da ovaj vikend (za dva dana) idu na izlet u nacionalni park Paklenica na Velebitu, a slijedeći na Kornate. Svi su

zapljeskali u znak odobravanja. Potom su se, prije odlaska na počinak, zajedno pomolili Bogu – Anica, kao i uvijek, bila je predvodnik.

Stigla je subota. Djeca su prva ustala. Požurivala su roditelje da budu hitriji. Majka ih je smirivala riječima da Velebit neće pobjeći. U smijehu se ukrcali u automobili, a kada su stigli na odredište vrisnuli su od sreće. Djeca su već upila u sebe da svaki narod ima svoju svetu planinu, tako Japanci imaju Fuji, srednjoeuropski narodi Alpe, Grci Olimp... Ovu aureolu Velebit je dobio zbog neobičnog spoja s morem, zbog bogatstva sa šumom, zbog dubokih kanjona urezanih u njezin glavni greben, zbog brojnih špilja i jama, zbog veličanstvenih krških oblika, zbog neviđene flore i paune, zbog geoloških i hidroloških fenomena... A nadalje što je ova planina bila zaštitnica, hraniteljica, braniteljica, pravednica,... mnogim vojnama Hrvata od davnine pa do Domovinskog rata. Znala su djeca, iako malodobni, i da je pisac Petar Zoranić u svojoj knjizi Planine opisao i svoje putovanje preko Velebita kroz Paklenicu. Njihova strastvena ljubav spram Velebita omogućila im je doživljaje magičnih doseza. I ovaj put su uživali na ovoj planini, u danu rane jeseni, kad sve postaje šareno, tiho i blago, kada opojni mirisi bilja postaju blaži i nježniji, kad je zrak neobično prozračan, kada ptice nježno miluju plavkasto-žuto nebo, kada potoci marno rade (sa svojom bujičnom snagom otapaju vapnenac, produbljuju kanjon), kada... Lake i čiste misli inicirali su im i šušnji padajućeg lišća, povijanje trave, ptičji lepršaji ... Umirujuće milovanje prenosili su im i divlje šumsko voće, gljive, životinje... Osjećali su se kao da ih miluje topla majčina

ruka. Zato je izgledalo kao barbarski čin njihovo branje. No, oni kao da su im govorili: „Berite nas!“, jer žele biti korisni, a ne da istrunu beskorisno na stablima ili u zemlji. I gljive su bile izdašne, iako među njima ima i neprijatelja spram ljudi – otrovnih. Ali nije bilo straha, to je u svoje ruke uzela majka Anica – vrsni poznavatelj gljivarskoga svijeta. Pokazala im je muharu, opasnu gljivu. Ispričala im je da ova gljiva, pa balegarka ..., imaju halucinogena svojstva – osušene i u manjim količinama postaju opasne droge. Čak im je Anica spomenula, da neki misle da je u Indiji krava `sveta` jer na njezinom izmetu raste `čarobna` gljiva balegarka. Na svoje je došao i Robert. Usmjerio je njihov pogled na strme stijene gdje zamamno gospodari šuma crnog bora. Divili su se divljoj kruški, patuljasta rasta, neobična i zanimljiva izgleda, a nadasve njezinim malim okruglastim plodovima koji su pravi eliksir za nepce. Dojmila ih se i šmrika. No, veliko oduševljenje, reklo bi se ekstaza, uhvatila ih je kada su naišli na rujevinu, čiji su crveni listovi isijavali moć, opijenost, neopisivi ugođaj oku, duši... Kada je došlo vrijeme objedu, na gradelama su pekli sočne gljive, mesnatu pancetu i slasne pileće kobasice. Za desert Robert bi zasvirao na gitari. Pjevalo se sve do promuklosti grla. Jedino je Anica statirala, jer nije imala sluha za pjevanje. Obvezno je bila pjevana pjesma o Velebiti Danila Medića (od kraja osamnaestog stoljeća).

„Velebite vilovito stijenje
Ljubim tvoje mirisavo smilje

Tvojih draga raznocvjetno bilje,
I vrleti oholo kamenje.
Vite jele, nakićene grane
...
Velebite, care naših gora,
Ti si Olimp, ali grčki n`jesi,
Jer u tebi ne stanuju b`jesi,
Ti si dika Jadranskoga mora
I prastaro sjedište Hrvata“.

Siti i dobro raspoloženi nastavili bi, s još većim elanom, sve do večeri brati Božje darove Velebita i diviti se njegovu krajobrazu.

Kući bi sortirali nabrane plodove. Spremili bi razne delicije od gljiva, a od divljih šumskih plodova krijevne kompote, ljekovite čajeve ili osvježavajuće voćne salate. Častili bi se i bliža rodbina, a nerijetko i susjedi. Sve bi završilo s pjesmom. Ovaj put se to nije dogodilo, jer Robert nije bio od volje.

— Robi, što ti je? Primijetila sam da si i na Velebitu bezvoljno svirao i pjevao. U čemu je, dragi, problem?

— Jučer su me zvali iz kompanije, moram slijedeći tjedan ići na brod. Letim za Singapur, gdje je usidren brod.

— Voljeni, što mi to nisi rekao?

— Nisam htio pokvariti raspoloženje tebi i djeci.

— Hvala ti na brizi o nama, ali u buduće, srce, moraš mi reći. U jutru u kojem se budiš, u noći i snu u kojem se odmaraš moraš uvijek biti zajedno sa mnom.

— Draga, garantiram ti, da će tako biti.

— I dalje Robi osjećam tvoju uznemirenost!?

— Srce, i rat nam je pred vratima. Ova federalna država postala je sablasna, bez daha, puna mulja. Vojska koja će nasrnut na Hrvatsku je silna, puna mržnje poput vjetra užasa.

— Voljeni, hrvatska budućnost, njezina prošlost i sadašnjost neće ovisiti o ovoj sili nego o našem žrtvovanju.

— Istina! Čekaju nas neviđena iskušenja. Uživat će da nas šalju pod zemlju, da nam uzimaju dijelove tijela, da nas učine nesretnim... Svladat ćemo ove kanibale. Ugušit će se u našoj krvi. Samo se bojim da nećemo, kasnije, u miru imati dovoljno krvi za globalističke „krvopije“ i njihove hrvatske pomagače.

— Moj Robi, to se ne može desiti hrvatskom narodu, koji je stoljećima patio, brusio se, sazrijevao kroz njezin veo.

— Dao Bog da bude tako!

— Sigurna sam da će tako biti. Ja i ti ćemo umrijeti u ljubavi u svojoj blagoslovljenoj velikoj obitelji – slobodnoj Hrvatskoj.

— Ti si za mene Ane penicilin, puno mi je sada lakše.

— Oslobodi se, dragi, još broda, pa ćemo biti na konju.

— Pokušat ću! A sada idimo spavati.

Robert je neizmjerljivo volio svoj poziv, a brod je izjednačavao sa samim čovjekom. Uočio je da čovjek ploveći, odvaja se od svog realnog svijeta, koji je na kopnu uglavnom pod nadzorom. Brod ga suočava izravno s prirodom, daje mu spoznaju o jadroj ljudskoj dimenziji, njegovoj sićušnosti, njegovoj neznačajnosti. Brod je taj koji zaštićuje čovjeka, jer ljudska sudbina ovisi o njemu – sami smo nad morskim ponorom i ispod prijeteće nebeske kupe. Zato brod za njega nije samo stvar u kojoj se prevozi teret, nego kušnja života, granica ljudskog naprezanja i nastojanja. Brod je za njega bio i čarolija koja u čovjeku pobuđuje rafinirane radosti i ljubavi, ali i strah od pogibelji, užasne smrti i uzaludnih naprezanja. Plovidba, također, mu razbuktava u srcu životni žar, koji se svake godine sve više ohlađuje, slabi i odlazi u izdisaj. S druge strane, svaki odlazak na brod stvarao mu je u organizmu i duši kolaps. Nije se mogao pomiriti da zbog plovidbe preskače dio životne putanje članova svoje obitelji, rođaka, prijatelja... Primjerice, za sedam mjeseci provedenih na brodu, njegova kćer, njegov sin i ili pak njegova žena nisu više isto. On nije njihov suputnik. Za njega to njihovo sedmomjesečno proteklo vrijeme je nestalo, zagušilo se, i s netragom odlepršalo u beskraj. On može samo nagaziti i zadržati uspomenu na njih za period kada je bio s njima (u prošlost) - prije odlaska na brod -, jer njegova sadašnjost i budućnost odvija se na brodu, teku bez njih. U ovom vremenskom tijeku plovidbe njegovo kucanje srca ne može sudjelovati u

njihovom tijeku vremena, niti njegove misli mogu u njihovu prostoru davati prostornost, ne mogu se gibati kroz njega. A kada se vrati kući dolazi u njihovu sadašnjost, bez njihove sedmomjesečne prošlosti. Ovi kvantni skokovi iz jednog stupnja vremena u drugo, čine ga nespretnim, dosadnim, pa čak, u određenim situacijama, i suvišnim. Zato se svaki put zaklinje da više neće ploviti. Imao je sreću, što se ovaj kvantni skok relativno brzo završavao - zahvaljujući ljubavi supruge.

— Robi, što si utonuo u tako duboke misli? – prekinula je njegovo razmišljanje supruga Anica.

— Draga, razmišljam o odlasku na brod.

— Srce Robi, prekini više s tim.

— Ane, tek smo otplatili polovicu kredita za stan. Još nas čeka deset godina vraćanja. Mi ga ne možemo vratiti, ako ja prestanem ploviti.

— Oslobodi se toga. Ja imam solidnu plaću. Uz to, tko kaže da ti ne bi uspješno mogao raditi i na kraju, odnosno imati solidnu plaću!?

— Ne vjerujem da s tom plaćom možemo vraćati dug za stan. Draga, stan mi je, uz tebe i djecu, sve. O njemu ovisi vaša sigurnost, a to je i mjerilo moje zrelosti i mara. Zato je bolje da se patim i dalje navigacijom, nego da mi ovaj projekt sa stanom propadne.

— Mama zavija sirena – panično su vikali Željka i Marin.

— Trčimo u sklonište – vikao je Robert.

To nije bilo pravo sklonište, nego skladište pšenice i brašna. Bila je to ogromna i masivna peterokatna zgradurina. Stotinjak ljudi sklonilo se u njezino prizemlje. Bili su isprepadani. Anica ih je smirivala. Zaletjela se i na jednog provokatora, koji je sijao paniku - stalno je ponavljao da su bačeni bojni otrovi i da neprijateljski tenkovi samo što nisu stigli ispred skladišta. Njegova žena je jurcala po katovima skladišta, odašiljala je sumanuto svjetlosne signale iz džepne baterije.

Po Zadru su padale granate, pale su i prve civilne žrtve. Grad je doslovce gorio. Osim što je grad sa svih strana bio okružen postrojbama JNA i paravojnim jedinicama, unutar grada bilo je desetak vojarni JNA iz kojih se nesmetano pucalo. Pogođeno je na stotine objekata, među njima i zadarske svetinje: Katedrala sv. Stošije, Sv. Krševan, Sv. Marija, Sjemeniše Zmajević, Kopnena vrata u Foši, Kapetanova kula, Odjel pedijatrije Opće bolnice... Grad je zavijen u tugu i bol. Ginuli su i bili ranjavani hrvatski branitelji.

Već pet dana puk je bio u skloništu. Robertu je preostalo još tri dana od odlaska na put. Bio je ne samo nervozan nego i ljut. Počesto je udarao šakama u zid. Na taj način je izbacivao bijes iz sebe. Iako je bio odličan igrač karata, odbijao je kartanje. Jer su skoro svi zreliji muškarci kartali, dok su žene s djecom kunjale. Anica mu je pristupila i ljubeći ga odvela da se malo odmori. Uskoro su svi utonuli u san. Bilo je tu orkestriranog hrkanja, buncanja, jauka... Željka i Marin, također, su zaspali. No, neprijateljske bombe razbijale su mirnu jesensku noć. Čulo se njihovo prijeteće fижukanje i zastrašujući prasak. Robert je naglo ustao s palete, na kojoj je spavao s Anicom, i tiho rekao:

- Ane, odlučio sam ne ići na brod.
- Bravo! Sigurna sam da će se naći pristojan posao na kopnu.
- Dragaa, ne radi se o poslu na kopnu.

— Jesi srce! Ostaješ zbog rata, da budeš s nama u skloništu. Hvala ti!

— Nije to u pitanju.

— Molim?

— Voljena, ne želim truniti u skloništu poput neke babetine. Je li u redu da netko drugi brani moju obitelj, moju kuću, moj grad, moju domovinu? Zdrav sam i jak, a nadasve bezgranično volim svoju obitelj, svoj narod i svoju zemlju, pa zašto se ne bi i ja priključio braniteljima!?

— Dragi moj, usrećio si me. Svaka ti čast!

— Zašto plačeš ako si sretna?

— Plačem od sreće i ponosa, ljubavi moja!

— Draga, tamo se i gine!?

— Znam srce! Ali, naša će ljubav biti brana pogibelji. Ljubav će nam biti misao. Sva zla će amortizirati. Njezin izvor neće moći ugasiti ni proklete rakete, opake puške i zvjerske bombe.

Anica i Robert nastavili su razgovarati cijelu noć. Jedini prekid bio je kada su vodili ljubav na poslaganim vrećama brašna. Otišli su na prvi kat skladišta, u čiji je prostor prodirala mjesečeva svjetlost, s namjerom da iz kose, s tijela i odjeće otresu bijelo brašno. Skinuli su se. Sjeli su goli na vreće crnog brašna. Anica je dominirala u tom okružju. Zrake ljubavne omame isijavale su iz njezinih očiju u smjeru Roberta. Pretkazivala mu je očaravajuću ljubavnu ugodu. Dala mu je i na znanje da ga planira zatočiti u svoju tamnicu, gdje će mu lanci biti njezina ljubav, a krvnik njezini dodiri. Digao je ruke, predao se zanosno, jer je u ovoj tamnici i želio vječno robijati. Dragovoljno je prihvaćao da bude kažnjavan od plamena njezinih očiju, od njezinih nabreklih crvenih usana, od njezina bijelog lica, od njezinih tvrdih dojki, od njezine opuštene crne kose, od njezinih zategnutih i malo savinutih nogu, od njezinih uzburkanih kukova i od njezine baršunaste kože. A kada ga je batinala svojim dodirima i poljupcima rasplamsala se u njemu vatra, koja se nezaustavljivo širila od nožnih palčeva do vrhova vlasi kose. Tako zapaljenog, od njezinih čari, lako ga je uvukla u svoju užarenu krletku. Njezini vatreni pipci omotali su se oko svake čestice njegova tijela. Bolje je to učinila nego pauk kada plete svoju mrežu, i bolje nego što hobotnica omotava svoje pipke oko ulovljenog plijena, zbog čega je kod Roberta nastupila ljubavna eksplozija. Tada ga je ona još žešće usisala u svoj seksualni ciklotron. Uzbudila mu je svaki kvark materije i nematerije (duše). Titrao je

poput glazbene viljuške. Potom se ubrzano trzao kao da je spojen na visokonaponske vodove. Kada je ona zaustavila svoj seksualni akcelerator, on je još neko vrijeme odskakivao kao opruga. Smirili su se. Obrisali su znojna tijela. Obukli se i blaženo zaspali na vrećama crnog brašna.

Robert je ujutro podigao iz banke veći dio svoje uštede, koju su namijenili za vraćanje kredita u vremenu kada on ne plovi. Pri izlasku iz banke grad su zasuli „zvončići“ iz neprijateljskih oruđa. Sklonio se u najbliži portun. Imao je sreću, tu je naletio na aktivistu vladajuće stranke, koji je švercao oružjem. Dogovorili su se da mu tijekom večeri donese automatsku pušku, maskirnu odoru, čizme i pet kaciga – četiri je odredio darovati braniteljima, jer ih većina nema. Otišao je i u prostorije HSP-a – prijavio se u vojne postrojbe HOS-a. Rečeno mu je da slijedeći dan, u zoru, bude iznad mosta, odakle će ga prebaciti na bojišnicu. Robert je iskazao želju da ode sa svojim automobilom. Složili su se, s tim što će povesti još dva novaka i jednog iskusnog borca.

Prenoćio je u stanu, s njim je bila i Anica. Djeca su ostala u skloništu. Srebrnaste mjeseeve zrake probijajući se kroz granje stabla lovora i roleta prozora, formirale su iznad kreveta svijetli kišobran. Ispod te kreacije svjetlucalo je slabašno svijetlo iz noćne lampe, koja je bila na podu. Neprijatelj je mirovao, nije je pucao. Tišinu su razbijala graktanja galebova. Širio se relaksirajući miris iz dvorišta, od svježe pokošene trave, omamljiva bora i čistoga zraka. Mjeseev sjaj iz dubine svemira i sjaj lampica s poda stvarali su čaroliju od Aničine crnolute kože, njezinih velikih kuglastih crnih očiju i njezine duge grivaste crne kose. A njezina bijela spavaćica, s crvenim pojasom, bijelila se na toj svjetlosti više nego najbjelja slonovača, a male crvene okrugle naušnice isijavale su očaravajući spektar duginih boja. A njezino vrckanje poput zvrka upotpunjavalo je ovaj čarobni prizor. I Robert sa svojom svjetlom puti, modrim očima, širokim ramenima, u ovom igrokazu izgledao kao princ iz bajke. Šaptao je na uho svojoj „princezi“: „Volim te! Čekaj me! Budi samo moja, ako i poginem!“. Počela je plakati. Suze su joj na mjeseeini izgledale poput izbrušenih dragulja. Sve je jače jecala. Suze su joj se od jecaja raspršivale u finu vodenu maglicu. Izgledale su na ukrštenoj svjetlosti Mjeseca i lampe kao razbacano biserje. Padale su i po, priljubljenom uz nju, Robertu. Upijala ih je njegova koža, njegova kosa... Preko njih osjećao je svu njezinu tugu. No, osjećao je i zadovoljstvo što ih je usisao u sebe, što će u njemu biti dio

nje, koji nikada neće izbaciti iz sebe (zakleo se te večeri). A onaj dio suza koji je tekao po Anici, Robert je lizao po cijelom toku po kojem su curile. Puštala ih je sve više, nije se mogla zaustaviti, čak je i Mjesec zaplakao vidjevši nju – za trenutak bi se sakrio, nastala je tama. Gušeći se u suzama, kazala je Robertu:

— Nisam mislila da će mi ovoliko teško pasti rastanak. Navikla sam na ristanke, tvoje odlaske na brod, ipak ovo je nešto drugo. Ne bi mogla podnijeti, ne daj Bože, da ti se nešto dogodi!

— Srce, sutra sam u postrojbama HOS-a. Grčevito ću branit tebe, našu ljubav, našu djecu, naš dom, našu domovinu – odgovorio je.

Zamukla je. Izgledala je kao da joj je pao meteor na glavu. Toliko je bila dotučena da Roberta nije mogla ni poljubiti. Pozlilo joj je. Završila je u bolnici. Zbog doživljenog šoka, malaksalosti organizma, nisu joj dozvolili da bude na Robertovu ispraćaju.

Dva tjedna od njegova odlaska, na putu prema poligonu za obuku, on i njegova grupa upali su u srbočetničku zasjedu. To ju je dotuklo. Tko zna što bi se s njom dogodilo da nije bila u bolnici.

Po izlasku iz bolnice njezin jedini cilj je bio pronaći Roberta, živa ili mrtva. Robertovi roditelji, koji su živjeli na otoku, napadali su je da je ona nagovorila njihova sina da ode u rat. Ti nasrtaji su eskalirali u sve žešćem obliku. Zbog čega se morala od njih izolirati, poglavito djecu, jer su bili kadri oteti ih. Anica je i dalje svom silinom tragala za Robertom. O Robertu i dalje ništa nije uspjela saznati, iako je tražila pomoć od međunarodne organizacije Crvenog križa i Oesesa. Pola godine iza Robertova stradanja razmijenjen je jedan borac iz nastradale grupe HOS-a. Uletjela je u autobus, nije mogla dočekati da izađe. Ispričao je da su Roberta i još dvojicu iz njihove družine dodijelili ženskim četničkim jedinicama, koji su ovim jedinicama „podizali“ volju za ratovanjem. Njihove bi spolovila ukrućivali nekakvim sprejevima - silovale bi ih kada bi im se prohtjelo. Kasnije je Robert poslan u aleksinovačke rudnike, gdje je, po pričama, umro od teške upale pluća. Čuvši to, Anici je pao mrak na oči, nekontrolirano ga je udarila šakama po glavi. Plakala je i vikala. Izbezumljena obrušila se na njih rekavši:

— Izdajnici jedni! Vi ste spasili svoje stražnjice, a moga ste jadnoga Robija napustili!

Anica se prijavila u Zbor narodne garde. Djeca su ostala s djedom, njezinim ocem, koji je živio kod nje. Poslana je petnaest dana na tečaj za bolničarku. Brzo je završila na bojišnici. U tim bojevima imala je pune ruke posla, trčala je od ranjenika do ranjenika. Poglavitito je bila teška zadnja bitka, kada je hrvatska vojska uspjela potisnuti neprijatelja s važne strateške uzvisinu iznad novigradskog zaljeva. Bitka je završila u rano jutro. Anica je bez prekida bdjela nad ranjenicima, sanirala rane, pomagala im kod jela, vršenja nužde ... Teži slučajevi odvezeni su u zadarsku bolnicu. Tek pred zalazak sunca mogla je predahnuti. Bila je slomljena od umora, a nadasve zbog velikog suosjećanja s ranjenicima. I sunčeve zalazne zrake izgledale su kao da su vodile boj – bile su jarko crvene boje poput krvi. More, koje su obasjavale ove zrake, nije bilo modro nego zelenkasto kao da pati od bola što se ljudi međusobno ubijaju. Anicu je ovaj prizor opčinio. Razmišljala je li priroda šalje svoje znakove opomene ili je to uvijek tako, samo što ljudi u svom komodu to ne opažaju. Potom, misli su joj odlutali u drugi prostor, k tetku i tetki, koji žive u ovom zaljevu. Stresla se, pobjala se da ovom okupiranom području nisu nastradali. Tješila bi se činjenicom što joj je tetka Jeka (sestra od Robertove majke) umiljata, mirna žena, podložna svakome, pa nema razloga da je netko ubije. A za ubojstvo tetka Nikole, također, nije bilo osnova, poglavito što je bio partijaš i jugoslavenski orijentiran. Uz to je bio invalid, bez

desne ruke – odnijela mu je bomba, ostatak iz Drugog svjetskog rata. A, opet nešto je upozoravalo da u ovoj surovoj i krvavoj stvarnosti, mogu vrlo lako nastradati, jer iz njedara rata iskaču kod nekih ratnika najniže ubilačke strasti. Zato je odlučila posjetiti ih. Zatražila je odobrenje od zapovjednika. Bio je protiv. Navodio je da su neprijatelji poslije poraza još bjesniji, krvoločniji, a nije siguran je li to područje i minirano. Anica ga je uporno molila. Govorila je da je ona za pola sata kod tetke i tetka, te da zna prečice... Slomila ga je. No, zahtijevao je da s njom ide netko od boraca. Izabrala je Zorana, jer je iz ovih krajeva. Zoran je bio žgoljav, niska rasta, neishranjen. Jedino mu je bio iznad prosjeka nos koji je stršio na njegovoj maloj glavici i mršavom licu kao kod Snješka Bjelića. Zoran se oduševio. Zapovjednik im je dao upute, kako se kretati, što učiniti ako upadnu u nepogode... Kretao se ispred Anice. Činio je to vrlo spretno, zavidjela bi mu i koza. Poznavao je svaku stazicu, svako drvo i svaki kamen na ovome terenu. Prepoznao je šum, krik, cvrkut, miris svake životinje – lako ih je razlučivao od ljudskog. Stigli su u sumrak do prvih kuća, do doma babe Šike. Zagrnula se kada ih je ugledala. Zatim se bacila u zagrljaj Anici. Srdačno je pozdravila i Zorana. Sjeli su. Baba Šika hitro im je počela frigati gaune i kozice. Ovaj miris vratio je raspoloženje Anici i Zoranu, na trenutak potisnuta im je iz svijesti noćasnju i jutarnju bitku. Međutim, Anica je zahvalila za večeru, rekavši:

— Hvala bako Šiko, nemojte se uvrijediti, ja idem na večeru kod tetke.

— Srićo moja neću ni čuti za to. Friška je, prije sat vremena ulovljena je u našoj uvali – uzvratila je baba Šika.

— Hvala baba Šiko! Recite mi gdje su vaši ukućani? – upitala je Anica.

Baba Šika se uzvrpoljila. Bila je to starija odeblja žena, oblih ramena, plavih očiju, bucmasta lica. Na glavi joj je bila crna marama, pa se nije moglo dokučiti kakva joj je kosa. Nosila je crnu odjeću i crne papuče. Obrisala je nos i izustila:

— Nevista je s dicom u Srbiji.

— Što je ona iz Srbije? – upitao je Zoran.

— Ma ke! Ona je pravoslavka iz ovih krajeva – odgovorila je baba Šika.

— A gdje vam je sin Milan? – nervozno je upitala Anica.

— Ratuje s njezinima – žalosno je odgovorila baba Šika.

— Sramota! Znači, puca po nama, po svom hrvatskom rodu? – u glas su izgovorili Anica i Zoran.

Baba Šika prekrizila je ruke. Sagnula glavu i počela plakati, jecajući izgovarala je:

— Srićo moja, što mu ja mogu, s njim upravlja žena kao s ditetom. Govorila sam mu ako neće ići u rvacku vojsku, neka onda ne ide u ničiju.

Anica joj je pristupila, obrisala suze i rekla:

— Ne krivimo mi tebe, bako Šiko. Hvala ti na svemu. Sada idem mojima.

— Srićo moja, kada je zapucalo, narod se sklonio u veliku špilju. U onu u kojoj je tvoj Robert i moj Milan hvatali divlje golubove. Pače, kako je Robert?

— Mrtav je! – s velikom tugom odgovorila je Anica.

— Pokoj mu duši! Smiri se srićo moja! Viruj u Boga, jer to je samo mene održalo kada sam ostala bez svoga čovika u dvadeset prvoj godini života – kazala je isprekidano baba Šika.

— Još jednom hvala baba Šiko. Vrijeme brzo prolazi, pa ne možemo ostati na večeri. Idem na brzinu posjetiti tetka i teku. A može nas zateći Milan i njegovi – odlučno je kazala Anica.

— Srićo moja, ne boj se, Milan i njegovi su otišli prema Obrovcu. A što se tiče tvoga tetka Nikole i tetke Jeke, tila san te poštediti sikiracije, ali eto moram ti reći istinu. Tetak i tetka su ti ubijeni. To me je dotuklo. Ti znaš da smo nas dvije bile dobre prije. Ona je volila sve nas i ovaj kraj, više nego rodni otok – kroz suze izgovorila je baba Šika.

Anica se prekrížila i izmolila očenaš za svoju tetku i tetka.

— Zašto su ih ubili? Gdje su ih ubili? – sva slomljena upitala je Anica.

— Ubijeni su u polju. Naredili su svima nama mištanima da tu žalost gledamo. Najprije su ga izboli bajunetama. Onda su ga pribili uz zemlju, zabivši mu kolac u prsa. Nasrnula sam na njih. Udarili su me kundakom puške po livom rameni.

Pukla mi je ključna kost, još mi nije dobro zarasla. Ni to im nije bilo dovoljno, nahuškali su pse da ga komadaju. Žalosna tvoja tetka Jeka, jedna li sam, nama je poludila. Zaletila se jadnica na njih. Izrešetali su je mecima ko rešeto za brašno – uzdišući, prikrivši oči rukama, pričala je baka Šika.

Anica je bez riječi poljubila baku Šiku i otišla. Zoran ju je potapšao po desnom ramenu i potrčao za Anicom.

— Požurimo Zorane, uhvatit će nas duboka noć – rekla je Anica.

— Imaš pravo, moramo brzo izaći iz sela – odvratio je.

Iza njih je ostalo pitomo, primorsko mjestance. Stigli su na neveliku uzvisinu, čiju je površinu pokrivala suha trava, kamenje i pokoji grm smreke i drugog kržljavog bilja. Samo iz poneke kuće tinjala je slaba svijetlost, dok je duga obala bila obasjana samo jednom prigušenom žaruljom. Po uvali su se muvale dvije posade ribolovca, u kaićima namijenjenim za lov na svijeću. Anica je sjetno pogledala u smjeru kuće pokojne tetke i tetka. Kleknula je, sklopila ruke i počela se moliti Bogu. Malo dalje Zoran je čekao, uzrujan, pucketao je prstima. Vratio se Anici.

— Anice, nema smisla toliko se klanjati i moliti. Treba uživati u životu. Eto, ja sam još nevin. Ne znam što znači žensko. A i ti si sigurno željna one muške stvari. Ovoga časa možemo poginuti, zato uživajmo u onome što nam je Bog dao. Idemo se ševiti – pozivao je Zoran.

Anica se stresla. Prekinula je s molitvom. Prekrižila se. Još je malo ostala klečati. Zatim je žustro ustala. Ništa nije rekla Zoranu. Polako je krenula u pravcu borove šumice. Nije učinila ni desetak koraka, Zoran je napao s leđa. Zapleo joj je noge. Pala je kao klada. Udarila je čelom i nosom od kamen. Na trenutak je ostala bez svijesti. Okrenuo ju je na leđa. Počeo joj je skidati hlače. Vidjevši joj gaćice, ispod kojih su virile crne dlake, uznemirio se i potpuno izgubio nadzor nad sobom, pa nije primijetio da se Anici vraća svijest. Ona nije odmah shvaćala što se događa. Nijemo je promatrala iznad sebe Zorana, koji je bio u ekstazi. Kada su njegove uzdrhtale ruke uhvatile Aničine gaćice, s namjerom da ih povuku prema koljenima, Anici su zatitrali bubnjići u ušima, razbistrio joj se um, stegnuli su joj se očni mišići, a još više nožni s kojima je udarila u prsi Zorana. Izbila mu je ruke s gaćica. Zavagnuo je unazad, ali je uspio uhvatiti se

za njezine čizme. Vukao je Anicu. Ona se je trzala, a on se čvrsto držao. U tom gužvanju otkotrljali su se niz padinu brdašca do mora. Anica se izudarala, s leđa i bedara bila joj je oguljena koža, raskrvarila je i glavu. Dok je Zoran bolje prošao, jer je bio obučen, izudarao se samo po glavi. Pri udaru na dno on je lako ustao, dok je to njoj bilo otežano, imala je spuštane hlače – bila je sapeta kao stoka za vuču. Anica je trpjela bolove. Gušila ih u sebi, nije htjela to dati na znanje Zoranu, a još manje da od njega traži pomoć. U ležećem položaju pokušala je navući hlače, no, Zoran joj je stao svojom teškom čizmetinom na desnu ruku. Vikao je:

— Tucat ću te makar mrtvu. Ja njega moram isprazniti. Eksplodirat ću kao granata, ako to ne učinim.

— Smiri se Zoki. Idemo to obaviti gore u borovima. Mogu naići neprijatelji, a i ribari – rekla mu je vrlo tiho Anica.

— Slažem se! Ali, pod jednim uvjetom! – već smirenije odgovorio je Zoran.

— Kojim? – upitala je Anica.

— Daj da ti ga samo malo gurnem, da se smirim, pa ćemo u šumi kasnije nastaviti s pravom ševom – kazao je Zoran.

— O. K! Učini to! – hladnokrvno je odgovorila Anica.

Anica je spustila gaćice. Zoran se tresao, s mukom je izvadio ukrućeni ud. Tražio je od Anica da mu ga ona stavi u vaginu, jer je ovo njemu prvi snošaj u životu, a i drhtao je. Anica mu ga je uzela u ruku. Stenjao je poput konja. Ona mu je zatim, naglo i jako uhvatila jaja. Upregla je svu snagu da ih što jače stegne, učinila je to kao da su joj u rukama kliješta. Zajaukao je tako glasno da su ga mogli čuti mještani u kućama i ribari u brodicama. Uzdisao je s naporom kao da je tek završio

maratonsku trku. Isprekidano, s velikim poteškoćama izlazio je glas iz njega - molio je Anicu da ga pusti.

— Ne vjerujem ti! Zato ću ti ih zavrtati sve dok im ne popucaju sve žile. Iskrvarit ćeš i umrijeti, a ja ću reći zapovjedniku da su te ubili četnici – odlučno mu je rekla Anica.

— Preklinjem te Bogom, nemoj to napraviti. Učinit ću sve što kažeš. Kunem ti se – plačući i s naporom izgovarao je Zoran.

Anica i Zoran nisu primjećivali da im se naglo iz zaljeva približavao jedan čamac. Zasigurno su čuli krikove Zorana. Mjesečina im je pomogla da vide obrise Zorana. Anica i Zoran i dalje su žučno uvjerali jedno drugo, a čamac samo što nije stigao. Najedanput odjeknuo je hitac, metak je pogodio Zorana u lijevo rame. Anica je pustila Zoranovo spolovilo. On je spretno napravio zaokret i pucao u pravcu čamca. Čuo se tupi pad tijela i jaki plač, ali sa čamca je uzvracena rafalna paljba. Zoranu je odletjela glava kao da je netko mačem odsjekao. Truplo je palo na Anicu. Krv se razlila po njoj. Anica se izvukla ispod trupa i tiho pomakla s tog mjesta. Nije ustajala. Kretala se vrtnjom po tlu, lijevo od Zoranova trupa. Uspjela je navući gaćice i hlače. Iz čamca su i dalje dolazili meci, koji su rešetali Zoranovo truplo. Čamac je pristigao do obale. Anica je mislila da je dovoljno odmakla. Podigla se. Progonitelj je zapucao prema njoj. Potrčala je. Potrčao je i on. Vikao je da stane. Nije ga slušala, nastavila je i dalje trčati. Ali, više nije imala gdje, jer se ispred nje ukazalo more. Progonitelj se sve više približavao. Anica je u vis podigla ruke kao znak predaje. Kada joj je progonitelj došao u jasnije vidno polje, pretrnula je, jer je bio obučen u četničku odoru, Bijelih orlova. Znala je da ovi žrtvama kidaju uši, jezike,

spolovila... Zato se bacila se u hladno more. Progonitelj je zapucao. Pogodio je u list desne noge. Anica se borila s bolom, hladnoćom i mecima. Plivala je kao svjetska rekorderka. Progonitelj se vratio do čamca, uskočio u njega i velikom brzinom jurnuo u pravcu Anice. Presjekao joj je put. Uperio je plinsko svjetlo prema njoj. Bila je bespomoćna. Našla se u situaciji kao riba koja dođe ispod svjetla, i tada ih ribari ostima olako ubijaju. Svjesna je bila da joj je kraj, da se može oprostiti od ovoga života. Samo je zavapila: „Bože, pomogni mi!“. Progonitelj je snop svjetlosti pomakao malo u stranu od Aničine glave. Reznirano ga je pogledala svojim crnim, suznim i umornim očima. I njegove smeđe oči bile su uplakane od žalosti za poginulim drugom. Tuga je strujala iz njezinih očiju u njegove, pa opet iz njegovih u njezine. Njihove oči zajedno su stvorile valni krug tuge. Tuge su vodile međusobni dijalog. One su se razumjele, pa su mogle omekšati Aničina i progoniteljeva nepomirljiva stajališta u svezi nacionalnosti, ideologija, svjetonazora, domoljublja, vjera... Tuge su im nastavile prodirati do samih njihovih jezgre koje tvore ljudskost, uzdrnavši u njima učmale protone i neutrone i trome elektrone, zamijenivši ih s novim čovječnijim osobinama. Ovo je proizvelo eksploziju dobrote, koja se proširila do njihovih svijesti. Nakon ove transformacije, u progonitelju je splasnula volja za ubijanjem. Pažljivo je napravio manevar s brodom, kako bi došao što bliže Anici. Pružio joj je ruku. Ona ju je grčevito prihvatila. Digao ju je na brod. Odnio je u kabinu. Dao joj je ručnike da se izbriše i preobuče unutarnje rublje (doduše bila je to muška majica i gaćice). Obukla je i četničku odoru, dok se njezina sušila iznad plinske pećnice. Skuhao joj je i čaj, u koji je ulio par kapi ruma. Anica je još bila modra od hladnoće i od bola u listu noge, zbog

čega se grčila i podrhtavala. A nije je napuštao ni strah što joj sve može napraviti progonitelj. Iz očiju joj je potekao pravi potop suza.

— Ne boj se sekice. Nema teorija da bih te povredio i osakatio ti lepo telo. A ni u snu ti ne bih uništio dušu, silovao te. Izvini što sam te ranio. U meni je bila proradila krvoločna zver, jer sam bio u šoku zbog smrti druga. Molim te, dopusti mi da ti pogledam ranu.

Anica mu je s velikim strahom pružila nogu. Metak joj prošao kroz list, nije zahvatio kost. Instruirala ga je kako očistiti i zaviti ranu. Izvadio je iz svoga džepa maramicu, nakvasio je alkoholom i s velikom pažnjom očistio joj je okrvavljeni nos, rasječenu usnicu i čelo, što joj je zaradila od Zorana. Nježno joj je pomilovao ranjeni list desne noge. Ona je njemu umiljato pogladila njegovo izmučeno lice. Osjetili su da pripadaju ljudskom rodu. Pitomo i s puno razumijevanja gledali su jedno drugo. Njegov inteligentan izgled, popunjen njegovim atletski stasom, smeđom glatkom kosom, velikim tužnim očima, četvrtasto crnkastim licem, pravilnim nosom, bradom sa simpatičnom rupicom i iskrenim usnicama, omogućavalo mu je da s drugima lako uspostavljanja komunikaciju. Dok mu je hod bio usporen, a tijelo malo povijeno, zasigurno mu nije odgovarao vojnički život, a nije, izgleda, baš uživao ni u teretnoj vojničkoj odori i teškim čizmama.

— Sekice za sat vremena će se razdaniti. Nažalost, moraš otići. Ujutro nas mogu otkriti i pretvoriti u parčad.

Anica je klimanjem glave to odobravala. Dao joj je dršku od metle, za oslonac ranjenoj nozi. Odvezao je do kraja, na

kopno. Ispratio je i do borove šumice. Malo su zastali. Uputili su jedno drugom patničke poglede.

— Sekice, bežimo svatko na svoju stranu, jer smo ovde na brisanom prostoru. Možemo postati meta za zajedničko izivljavanje srpskim i hrvatskim vojnicima. Naći ćemo se rođena, bez majčinog grija, u boljim prilikama, ako ngde druge onda sigurno na nebu, gde nema rata, gde čovek ne ubija čoveka. Večno mi srećna bila draga sekice!

— Sretno i tebi. Zbogom! – otpozdravila je Anica.

Anica se uz velike napore kretala. Hodanje po oštrom kamenjaru, provlačenje kroz grmlje, penjanje uz brdo ili pak spuštanje niz njega, bila je prava mora. Uz to, svaki šušanj izazvao bio joj jezu. Šuljanje životinja povećavalo bi joj strah. U zoru je došla u svoj vojni kamp, slomljena fizički i psihički. Tresući se zbog slabosti s velikim naprezanjem im je ispričala što se dogodilo. Graknuli su na njezin izričaj da je Zoran htio silovati. Većina se micala od nje. Neki su je čak pljunuli. Optuživali su je da je poginuo zbog njezine ludosti, njezinog nepromišljenog poteza. Zapovjednik je prekinuo tu mučnu situaciju. Naredio je bolničaru da joj obradi ranu, a kuharu da je okrijepi jelom. Anica nije mogla jesti. Odveli su je na počinak. Ustala je oko podne. Osjećala se jadnom, ne toliko zbog noćasne drame, nego zbog odnosa suboraca. Razmišljala je što joj je činiti. Svjedoka nema da potvrde njezine navode. Izjedala se. Pritiskala je sljepoočnice kao da će iz njih izaći spasonosna misao što napraviti. U tom njezinu rastrojstvu, zapovjednik je lagano uhvatio za rame, rekavši:

— Anice, pođi sa mnom. Ja ti vjerujem, jer najbolje poznajem Zoranove frustracije, i siguran sam da je bio kadar to napraviti. Ti si pametna i hrabra žena, sve poteškoće možeš nadvladati. Kod mene je vojna policija, došla je po tebe.

— Zbog čega? – upitala je Anica.

— Zbog noćasnog slučaja – odgovorio je zapovjednik.

— Bože moj, što li će se sve na mene natovariti – izustila je Anica.

— Budi strpljiva Anice, sve će doći na svoje. Računaj na mene, jer sam siguran da si, ne samo nevina, nego žrtva. To ćeš ti zasigurno dokazati – tješio je zapovjednik.

Vojna policija odvezla je u istražni zatvor. Opisala im je sve detaljno, jedino je prešutjela pomoć progonitelja. Bojala se da je ne optuže za špijunažu. Morala je i to ispričati, kada su je pritisnuli pitanjima, primjerice, kako joj se tako brzo osušila odora, ili otkud joj držak od metle, ili odakle joj zavoj s oznakama neprijateljske vojske... Zadržali su je mjesec dana u istražnom zatvoru.

Vojni istražitelj, bio je srednjih godina, nižeg rasta, prosijed, bujne brade, pametna lica, a naočale, koje je nosio na vrh nosa, činile su ga strožim više nego što je bio. Anica mu je iščitavala iz očiju, čak i iz govora, pa i pokreta da je usamljen i nesretan. Razotkrio se negdje pri kraju Aničina izlaska iz istražnog zatvora. Raspričao se kako on u jednom danu ima tri različita životna tijeka – na poslu mora biti jedna osoba, sa ženom druga, a s djecom treća. Nigdje nema mira, svugdje treba iskazivati razumijevanje i nositi na svojim leđima sve obveze i probleme. To ga melje, uništava i čini mu život besmislenim. Anica ga je pozorno slušala i sa čuđenjem upitala:

— Gospodine istražni suče, zašto to meni pričate?

— Gospođo Anice, vi ste mi, u pravom smislu, otvorili oči. Živio sam samo u vrhovima točaka životnog trokuta, kojega su formirali moj posao, moja žena i moja djeca. Uvjerio sam svoju svijest i podsvijest da je to normalno. Upoznavši vas, shvatio sam da je život izdašniji. Shvatio sam da sam upao u depresivni kotač supruge, a nadasve što sam prihvaćao, bez zadržke, utemeljenim njezine stalne zamjerke na moj račun. Susrevši se s vama, s vašom životnom borbom, uočio sam da je uzrok našem obiteljskom sivilu, dosadi i nezadovoljstvu, baš ona. Studirala je petnaestak godina, a ništa nije završila. Oko djece se nije puno mučile, to je prebacila na svoje roditelje. Ništa nije htjela raditi. Tolerirala je djeci svemoguće

propuste, kako bi ih upregla u svoje kolo, tj. sve propuste, poteškoće... u obitelji i uz njihovu podršku prepisivala meni. Što sam više napredovao na znanstvenoj i stručnoj ljestvici, njezini su pritisci bili jači – ispovijedao se Anici istražitelj.

— Opet, gospodine, ne razumijem kakve to vezi ime s mojom malenkosti?! – kazala je Anica.

— Ima itekako! Da mi vi postanete supruga, s vama bih uspio otvoriti i nebeska vrata. Sreća bi nam curila sa svih strana. Kunem vam se Anice uskoro ću se razvesti, pa rečeno možemo ostvariti – odgovorio je istražitelj.

— Vi dobro znadete da sam udana i vjerna svome mužu Robertu – srdito mu je odgovorila Anica.

— Ali vaš je suprug mrtav!? – sa čuđenjem je izrekao istražitelj.

— Za vas je mrtav, za mene nije, jer je on duboko u meni. Umrijet će kada i ja. Laku noć gospodine! Čeka me odlazak u postrojbu, pa vas molim da me pustite da se malo odmorim - odlučno mu je rekla Anica.

— Oprostite! Laku noć! – tužno je kazao istražitelj.

Anicu su u postrojbi dočekali hladno, čak bi se reklo neprijateljski. Kružile su razne priče o njoj, od tih da je ona ubila Zorana, ili da je od ranije bila četnikova ljubavnica, pa sve do onih koje govore da je sve ovo inscenirala, kako bi lakše postala četnička špijunka. Ježila se na ove otrovne priče svojih suboraca. Zaključila je da s tim ne bi mogla nositi, zato se odlučila demobilizirati, napustiti vojsku.

Zapovjednik je uslišao njezinu zamolbu i dozvolio joj organiziranje male zakuske (sokovi, grickalice i keksi) za rastanak od suboraca. Izuzev zapovjednika nitko se nije htio odazvati. Ovo je žestoko potreslo. Naricala je. Muka je bilo gledati njezino psihičko stanje. Ali je zato bila ugodno gledati njezino božanski isklesano tijelo. Na kojem je dražesno prianjala modra haljina, mjestimice prekrivena bijelim staklenim uresima, oblika zaleđenih suza. Oko vitkog i glatkog vrata visjela joj je ogrlica od koštica brušenih bresaka. U ovom vojničkom sivilu, vojničkoj jednoznačnoj uniformiranosti, izgledala je kao oaza u pustinji, odnosno fatamorgana. Njezin nježan i umiljat izgled nisu mogle zamaskirati ni potoci suza koji su lile iz očajnih očiju. S druge strane, pažljivi promatrač mogao je zamijetiti da njezina unutarinja izazovna vatra, lako može opržiti nesmotrenog kavalira, tj. da ona neće nikome dozvoliti osvajanje njezina srca, jer ga je rezervirala samo za Roberta. Pa tvrdnja nekih njezinih suboraca da je bila četnikova ljubavnica graniči s ludošću.

Ispratio je samo zapovjednik i par ptica koje su je lijeno preletjele.

Silnice njezinih napetih emocija još se nisu bile smirile kada je doživjela druge emocionalne turbulencije. Poslije godinu dana od stradanja Roberta, vlasnik njezine tvrtke postala je osoba, koja nije bila od formata i mara, a niti je imala u posjedu neku imovinu ili novac. Politika vladajuće stranke tako je odlučila. Tvrtka je sve više tonula, dok je on uz pomoć stranačkih savjetnika majstorski isisavao njezine financijske sokove u svoje džepove i drugih malverzacijskih suigrača. Radnici su prvu dvije godine dobivali minimalac. Iza toga perioda radnici su radili, ali nisu dobivali plaću (obećavano im je da će im se to nadoknaditi), i to radeći pod uzbuonom, vrlo često izloženi neprijateljskoj vatri. Proizvodili su konkurentan proizvod, ali radnici su već tri godine bez plaće. U to vrijeme, u kafiću, ubijen je Aničin otac. U prvoj godini od završetka rata, vlasnik je prodao tvrtku strancima, koji su prepolovili radnu snagu. Anica, sa četrdeset pet godina starosti završila je na Birou rada.

Njezina obitelj živjela je na granici siromaštva. Jer pokojni Robert nije imao status branitelja – tek pred kraj devedesetih godina borcima HOS-a to se počelo priznavati. Nisu više imali automobil, koristila ga hrvatska vojska. Također, više nisu mogli popraviti pokvareni hladnjak i stroj za pranje rublja. Jeli su meso samo blagdanima. Jeo se, uglavnom, krumpir i tjestenina. Nisu imali novaca, jer glavčina, što im je ostalo od ušteđevine, odlazila je na otplatu kredita. Aničina naknada s Biroa rada bila je nedostatna. Anicu zbog godina više nitko nije htio primiti na posao. Dodatni uteg pritiskao je Anicu kada je Željka krenula na studij fizike u Zagreb. Krpali su se s novcem kojega je Anica zarađivala čisteći stubišta zgrada novopečenih političara, poduzetnika... Dio novca je priskrblijavala perući i glačajući rublje polupismenim i primitivnim suprugama ove nove balkanske elite, bolje rečeno hajdučije.

U svim tim poteškoćama Marin je uspio postati brucoš Ekonomskog fakulteta u Splitu, dok je Željka završila drugu godinu studija fizike. Uz to, redovito se vraćaju rate kredita za stan. No, Anica prvi put u životi nije znala što joj je činiti. Više nije imala mogućnosti da financijski pokrije ova tri troška.

Anicu je uhvatila panika, kada je dobila opomenu da će biti deložirani iz stana, ako ne plati tromjesečni zaostatke u roku od osam dana. Nije mogla plaćati, jer je davala novac Marinu. Stavljena je na nakovanj: mora izabrati nastavak

Marinova ili Željčina studija i gubljenje stana, odnosno obrnuto. Izbezumljeno je zatražila pomoć od kume, Hercegovke, liječnice u mirovini. Darovala joj je novac u iznosu duga za stan. Uz svu zahvalu kumi, Anica je bila dotučena. Smatrala je ovo kao čin milosrđa, jer je uvijek u životu sve morala zaraditi. Bojala se da je to početak kraha njezine obitelji. Ovo je bila trenutna vatrogasna mjera spašavanja, a što će biti s njima u bliskoj u budućnosti, pitala se Anica.

Vrtjela se u krevetu, oka nije sklopila. Ovo joj nije pomoglo da dođe do ideje kako se izvući iz zbijenog prostora. Čak je razmišljala da počne s pljačkanjima, jer je zaključivala da su nju, njezinu obitelj i druge opljačkali baš oni koji danas žive u izobilju. Ipak odlučila je dirnuti osinjak, zatražiti pomoć od zelenasa Žarka. On joj se uporno udvarao, zvao telefonom, pisao pisma, slao cvijeće...

Žarko ugledavši, kroz prozor, Anicu kako ulazi u dvorište njegovu raskošnu kuću, izletio je pred nju kao raketa sa lansera. Bio je to dobro njegovani šezdesetogodišnjak – vidljivo je da mu je lice nedavno zatezao liječnik za plastične operacije. Poljubio je u desnu ruku. Titrao je od sreće. Drhtavim glasom izgovorio je:

— Hvala ti! Tvoj dolazak uljepšao mi je dan.

— Tek ćemo to vidjeti – samouvjerenom mu je odgovorila Anica.

— Slušam, koje te dobro nosi!?

— Nikakvo dobro, nego potreba. Molim te, pomogni mi da se zaposlim. Imam četrdeset osam godina života, fakultet, znam dva svjetska jezika, pa smatram da imam snage i znanja da radim široku lepezu poslova.

— Ti trebaš biti gazdarica. Ma, kakva gazdarica, ti si za princezu, za caricu, a ne za neku šljakatorku.

— Ozbiljni smo ljudi, ne rasipajmo se riječima poput djece. Meni treba samo posao, a ne bajke.

— Anice, budi mi ljubavnica imat ćeš sve.

— Vidim da si ti arogantna spodoba, koja misli da može imati sve što zaželi. Ja sam udata žena. Moj voljeni muž je mrtav biološki, ali je živ u svemu drugome. Još jednom te molim, ako mi možeš pomoći oko zaposlenja, pomogni mi.

— Dobro, vidim da odbijaš sreću. Razgovarat ću s Igorom. On je organizator partija gradske kreme. Prekosutra je jedan. Neću biti na njemu, jer moram hitno na put. Tu večer možeš zaraditi lijepu sumicu novca, a kako su oni utjecajni, mogu ti naći i dobar posao. Dat ću tvoj telefonski broj Igoru. On ćete nazvati i dat će ti detaljna upute.

— Hvala ti Žarko! Napravio si dobro djelo.

— Napravila bi ti, kada bi mi bar dala da ti malo promasiram zahrđale sise.

— Pozdravljam te Žarko.

— Doviđenja ljubavi!

Anica i ostala ženska čeljad morale su doći u vilu osam sati prije početka partija. Bilo ih je tridesetak, starosti od osamnaest do pedeset godina. Najprije je tim liječnika, raznovrsnih specijalista, izvršio zdravstvene preglede - odstranio je tri osobe. Iza njih, žiri za odabir po estetskim (fizičkim) odlikama, izabrao je njih osamnaest, koliko će biti muških gostiju. Svakoj od izabranih podijeljeno je osamnaest gaćica različitih krojeva i boja. Anica je pozelenila od jada i bijesa, zbog ovih radnji. To je primijetila jedna zrelija žena, koja joj se predstavila :

— Zovem se Biserka. A ti?

— Anica.

— Sestro, smiri se!

— Meni je rečeno da ću konobariti i da ću za tu uslugu dobiti tisuću kuna. A ovo izgleda kao da me novače za javnu kuću.

— Zamišljaj da gledaš film ili da igraš igre u virtualnom svijetu. Ništa ti drugo ne preostaje. Pobjeći iz ove usrane viletine više ne možeš. U nuždi, uzmi iz moje bunde, žute boje, džepni automatski nož. Nadam se, da će ovdje sve dobro proći i da ćemo se sestro vidjeti kod mene. Stanujem u ležećem neboderu, na trećem katu.

— Hvala ti na brizi. A još ćemo vidjeti može li se pobjeći iz ove uklete kućetine.

— Sestro, ako nešto i planiraš, tada budi hladne glave, odstrani emocije. Opasni su sestro ovi igrači.

— Vas dvije tišina, dođite ovamo – podviknuo je
Igor, voditelj ovoga partija.

Nitko iz vanjskog svijeta nema pojma što se zbiva u ovoj baršunastoj vili, koju je od pogleda skrivala gusta zimzelena šuma. Okoliš vile urešen je s egzotičnim cvijećem i ukrasnim biljem. Visoka zimzelena stabla tvore živi zid, kojega su s vanjske strane opasivala visoka ograda od inoksa, a s unutrašnje, visoki kameni zid. Ovo trokatno zdanje, bilo je kombinacija kamena, stakla i nehrđajućih metala. Ulazna vrata, kao i cijela vila, bila su pod video nadzorom. Bazen je bio ovalnog oblika. Ispod bazena i vile bio je pravi grad: deseci apartmana, kino i plesne dvorane, barovi, restorani, sportske dvorane, bazeni... Garaže su bile pod zemljom, iza stražnjeg zida vile. U nju se ulazilo kroz četiri tunelske cijevi.

Ta je vila, u biti, mreža mnoštva računala. Glavno kućno računalo komunicira s računalom štednjaka, hladnjaka, zaštite, trošenja energije i drugo. Ono dobiva signal je li hrana zgotovljena u štednjaku, je li se ispraznio ili je istekao rok valjanosti namirnica u hladnjaku, ili je li netko želi nasilno ući u vilu (a nije pohranjen u memoriju), podešava potrošnju energije prema broju osoba, sinkronizira se rasvjeta prema vrsti poslova itd.

I oprema u vili bila je iz budućnosti. Tako, primjerice, fotelje su bile opremljene minijaturnim procesnim računalima, pa je bila „inteligentna“. Mogla je postati ležaj, mogla je izbaciti pomoćno sjedalo, mogla je biti vozilo, mogla je sa korisnikom „propasti“ kroz pod i otići u spavaću

sobu ili neku drugu prostoriju. A kada se ne bi rabile, računala su ih „zabijala“ u zidove dvorane, a potom prekrivali, zamaskirali displejima. Podovi ove dvorane bili su od sandalovine, mirisnog drva. I svod joj je bio „inteligentan“ (pun umreženih nevidljivih računala), mijenjao je boje, jačinu svjetlosti, ovlaživao zrak ...

Točno u zakazano vrijeme stigli je osamnaest muškaraca. Stali su ispred fotelja u središnjoj dvorani. Bila je to sama „elita“. Kočoperio se ljigavi mešetar ribom. Dug, koščat, pogrbljen, kukastog nosa kao u sove, bacao je oštre poglede sijevajući hladnim žućkastim očima. Napuhivao se ispijeni gostioničar, čiji su dugi i sijedi brkovi stalno podrhtavali kao kod ostarjelog mačka. Ispod brkova, iz usta, virili su mu ružni zubi. Pravio se važan debeli liječnik. Njegova golema glava, prekrivena kovrčavom kosom, dominirala je prostorijom kao spremnik goriva. Kosa mu je blistala kao i zlatkasta svilena košulja. Kapulast nos mu je bio u skladu s naboranim hlačama, a podrugljive usne sa škripavim cipelama. Visoko se držao mlohavi bivši sportaš. Širokih grudi i četvrtast. Ispod svijetle čele sijali su mu vesele oči, a ispod malih crnih brčića bijeli zubi. Polupismeni obrtnici lebdjeli od sreće što su u „izabranom“ društvu. Bili su različitog fizičkog izgleda. Jedan nizak i pun sala, a drugi visok, žgoljav kao špageta. Oba su imali okrugle glave, isto ošišane – na teću (visoko u krug). Lica su im se svjetlila od premasne kreme. Bila su obučena u ista, demodirana odijela. Prepotentno je vrtio glavom čelavi direktor. Imao je sitnu glavicu, na čelavu tjemenu stršila mu je izraslina kao radari u svemiraca. Imao je odnjegovano lice, tužne plave oči i mali nos. Puno je pričao, kao navijen. Sudac, bačvastog stasa, zauzimao je pozu glumaca-zavodnika. Bio je širi u struku nego u ramenima. Mesnati obrazi visjeli su mu poput pancete u konobu. Sive oči, široki

nos s velikim ustima činili su ga karikaturnom spodobom. Olinjali pomorac uživio se u ulogu jet setera. Bio je visok, mršav, niska čela, duga i špicasta nosa, sitnih mišjih očiju, tankih usana i izborana lica. Glupavi auto-prijevoznik i napuhani iznajmljivač brodova složno su kopali po svojim krastavim nosovima. Bili su srednjeg rasta, širokih kostiju, bucmastih crvenih obraza. Brodar je imao veliku okruglu glavu, kozju bradu i desno uho klempavo, skoro okomito spram lica, a autoprijevozniku na trokutastoj glavi izvirivao je sivi brk hitlerovskog tipa. Nabijeni vojni časnik napregao je sve mišiće do granice puknuća. Bio je jak poput drvosječe. Izgledao je tupasto i vrlo ružno. Žmirkavi policajac stalno je češkao svoj penis. Njegove duge ruke, krivi i žilavi prsti bile su uvijek u pokretu. Njegova mršavost i vrebajući pogled dovodila ga je u sličnost s grabljivim jastrebom. Političar se ukočio kao da želi zacementirati brojne fizičke i intelektualne mane. Bio je iskompleksirana i neuravnotežena osoba – previše okupirana o svome „uzvišenom poslanju“. Bio je nižeg rasta, odeblji. Imao je odnjegovanu rijetku plavu kosu, svaka dlaka je bila na svome mjestu. Plave oči bile su mu pronicljive, a mali i spljošteni nos kao u crnaca virio je iz bubuljičava lica. Bahati i plitki u umu narko-bos pravi je „koktel“ novokomponiranih bogataša. Trostruke zlatne naušnice objesio je po klempavim ušima, jednu malu imao je u lijevoj nosnici. Vrat i ruke bile su mu okićene zlatom. Nosio je na glomaznom nosu tamne sunčane naočale. Do, šef lokalne mafije i suradnik obavještajnih službi, divio se samom sebi... Bivolske snage, kratke vojničke kose, ispod

gustih crnih obrva staklile su se krupne, opasne crne oči. Nos, usnice i brada povećavala su mu privlačnost simpatičnom licu.

Pristupilo se određivanju njihovih mjesta sjedanja – kriterij je bio moć i utjecaj. Središnja fotelja dodijeljena je najmoćnijoj osobi večeri, Đou. Pozvao je Igora da dovede ženske. One su postrojavale, samo u gaćicama i cipelama s visokim petama, ispred njih kao guske koje se prodaju na pijaci. Najmoćnija osoba zagrmila je zastrašujućim glasom:

— Igor, Gospu ti jebem, dođi ovamo. A vi ženske gubite se, dok vas ponovno ne pozovem.

— Izvoli Đo!

— Što izvoli? Koga ti zajebavaš!? Zašto je ona žena u vešti, umisto u gaćicama?

— Zajebala me! Potjerat ću je. Imam pet u rezervi, koje su isto zadovoljile. Zvat ću jednu. Doći će za petnaest minuta.

— Odjebi, zabrljao si! Samo mi reci, tko je ta žena?

Igor im je detaljno ispričao o Anici, njezinu mužu i o ostalom. Đo je udario šakom od stol i rekao mu da je ne smije potjerati. Jer će njegov izbor biti baš ona.

— Želim tu ždribicu ukrotiti, makar ovdje ostala godinu dana – graktao je Đo.

— Dobro Đo. Jasno mi je da ćeš je ti smotati.

— Moj kurac je tebi išta jasno. Gubi se i dovedi ženske ovamo.

— Idem Đo.

Za to vrijeme neke djevojke okružile su Anicu. Gurale su je i prijetile da će joj se napiti krvi, ako ih zbog nje nogiraju. Povišenim tonom govorili su da se treba osjećati sretnima i počašćenima, što su uopće u društvu ovih uglednika.

— Velike li časti biti među ovim starim prdonjama, koji su se obogatili na našim mukama. Grakćete kao glupave guske za ostarjelim pijetlom. Jadne vi, ove vam prdonje mogu biti dvaput očevi – ljutito im je uzvratila Anica.

Anica je od sebe gurnula najagresivniju. Uputila joj oštar pogled, što je ovu „herojku“ toliko ohladilo da je izgledala kao da je izvađena s dna zamrzivača. Biserka je smirivala Anicu i savjetovala je da taktizira, i da izbjegava sučeljavanja s ovim opasnim ljudima. Pojavio se Igor i naredio im da odu u središnju dvoranu.

— Prijatelji, kako sam vam maloprije rekao, moj je izbor ova u vešti. Sada je red na vama da birate. Krećemo na ustaljen način, tj. od onoga koji sjedi u fotelji broj dva, pa redom do sedamnaest. Jer, za osamnaestog ostaje zadnja – obratio im se Đo.

Ovi su birali djevojke, poput ovčara koji bi iz tora izvlačili ovcu po ovcu za prodaju. Morale su isprobati desetak gaćica, da bi zadovoljili ukuse svojih

„obožavatelja“. Zatresli bi im i sise, da vide njihovu elastičnost. Hvatili ih za stražnjice, provjeravajući im čvrstoću. One bi se samo smijuljile kao nevina dječica. No, kada je to uradio Biserkin partner, šapnula mu je, da je očito, da je dobro trenirao na svinjama po seoskim sajmovima. Samo se kiselo nasmijao. Dok je Đo naređivao Anici da skine haljinu.

— Kakav si ti papak!? Zar hoćeš da ovi bezveznjaci pare oči na meni? Kojega si me onda vruga birao? Daj me odmah njima – staloženo mu je odgovorila Anica.

Đo je malo zastao, potom zagrmio dubokim glasom:

— Igore, ne želim više nikakav zastoj. Neka ženske krenu s donošenjem žestokih pića i kavijara.

— Do teško će ići s tvojom ždrjebicom – nabaci mu političar.

— Pametna je ona žena, hoće me uspaliti maksimalno. Igra se sa mnom, igrat ću se ja s njom.

— Glupog li joj muža! Umisto da je plovio i živio ko bubreg u loju, čovo ode ratovati – izusti jedan od obrtnika.

— Što ti pričaš? Da nije bilo Roberta i sličnih ti bi i dalje bio pomoćni pitur – reče mu vlasnik ribarskog poduzeća.

— A ti bi vuka mriže kočarima – uzvрати mu obrtnik.

— Što se svađate. Istina je, da su kreteni ratovali, stvarali državu i poginuli ili ostali bez gaća, a mi smo se probili. Mi imamo Hrvatsku, a ne oni – odlučno izgovori građevinski poduzetnik.

— Točno je da smo se mi snašli, a oni pobrali bostan, kako se kaže u narodu. Ali ih ipak ne trebamo pljuvati. Oni su trčali za ostvarenjem ideala, a mi za dobrim životom. Karte su se izmiješale, svatko je dobio svoje. Trebamo znati, da mi svoje ne bi dobili da ti nisu poginuli, ili postali invalidi, ili osiromašili. Zato ih ne proglašavajmo budalama – obrazloži političar.

— Molim te, kako nije taj Robert budala. Što je on dobio što je otišao pod zemlju? Što je s tim dobila njegova obitelj? – upita bivši pomorac.

— Jasno je da je budala. Izili ga crvi. Obitelj mu se potuca od nemila do nedraga, da bi priživila, a ima je tako fin posa – kaza gostioničar.

— Ma nije za nas on budala. Njemu hvala. Jebemo mu ženu, sutra ćemo mu i ćer. A kad ih se izgustiramo bit će nam potrčkala i sluge. Je li tako ljudi – slavodobno izgovori narko-diler.

— Tako je! – uzviknuše svi u glas.

Žene su donijele ruski kavijar, singapurske riblje paštete, francuske konjake i škotske viskije. Pritiskom na određene tipke aktivirali bi računala za izbacivanje stočice za objedovanje i pomoćna sjedala. Mahom su sjedile u krilima svojih partnera, kojima su davale jesti i piti. A oni su ih držali za sise ili za spolovilo. Anica je sjedila na pomoćnom sjedalu i pitala Đoa. Nije je dirao.

Zatim je slijedilo uživanje napitaka sa ubrizganim kisikom. Kada se popije ovo piće, postaje se umrtvljen. Ima se osjećaj da ste u bestežinskom stanju, u nekom drugom svijetu. Anica je nazdravljala Đou. Ubrzo je utonuo u neku drugu dimenziju, kao i svi ostali. Anica je bila pri sebi, jer je ranije otvorila svoju bočicu da kisik ishlapi. Krenula je prema Igoru.

Kad je ugledao Igor zabezeknuo se. Naredio joj da ode kod Đoa i popije svoju dozu. Odgovorila mu je da ne želi Đoa nego njega. Opet ga je za trenutak zbunila.

— Učini što sam ti rekao – bijesno joj se obratio Igor.

— Neću! Želim biti samo tvoja!– s grčom mu je odgovorila Anica.

Bježala je prema prostoru za nužni izlazak, kojega nije pokrивao video nadzor. Igor je potrčao za njom. Pokliznuo se na prosuti kavijar. Pao je na leđa. Udario je zatiljkom u rub metalnog stolića. Bio je u nesvijesti. Vidjevši to, Anica je brzo aktivirala dizalo za nužni izlazak, i krenula prema

izlazu. Za tili časa bila je u dvorištu vile, među stablima. Nije se uspjela ni radovati, ali ni prestrašiti, iz tame je neka visoka spodoba uhvatila za vrat i piskavim glasom rekao:

— Mala, vrati se nazad, prvi put opraštamo, drugi put koljemo, spaljujemo, meljemo i bacamo u kanalizaciju. Jesi li razumjela?

— Jesam! – gutajući pljuvačku odgovorila je Anica.

— Sada šibaj nazad.

Anica je brzinom elektrona u akceleratoru uletjela u dizalo. Igor je bio još u nesvijesti. Shvatila je, da je on jedina slamka spasa. S nakvašenom salvetom vlažila mu je lice i glavu. Izgledao je grozno, nos mu je skoro dirao gornju usnu, a brada donju. Na vrh glave bio je ćelav. Imao je uska ramena i tanke ruke, ali zato mu je trbuh bio pozamašan. Počeo je dolaziti sebi. Anica je glumila da plače za njim. Isprekidano je govorila da će joj umrijeti jedina srodna duša. Molila je Boga da to ne učini. To je ganulo Igora, pomilovao ju je.

— Idi Anice brže Đou, popi napitak s kisikom, jer će uskoro doći u običajno stanje – molio je Igor Anicu.

— Hoću ljubavi, ako ću spavati samo s tobom, a ne s tim prokletim Đoom – uvjerljivo je izrekla Anica.

— Shvati, da ja živim od njih, i to dobro. A još važnije je da se s njima ne možeš igrati. Ode ti glava!

— Uvijek dragi Igore postoji bezbolna mogućnost. Ja ti nudim pravu ljubav, za nju se trebaš boriti. Jer, ljubav je ponekad i patnja teška poput umiranja. Jer prava ljubav mjeri i osjeća samu sebe i to prema stupnju patnje i boli za koji je sposobna. Ona katkada postaje i bol smrti, gasi sve melodije ljubavne glazbe i njezina opojna plesa – postaje nedosežljivo veličanstvo ljepote, ili postaje zamamna ljepota nedosežljivog veličanstva.

— Ništa ti ne obećavam. Trči Đou.

— Hvala ti srce!

Razgovor su vodili bez video nadzora, kod lifta za nužni izlazak.

Anica je žurno otišla kod Đoa. Malo je popila oksidiranog pića – tek toliko da kratko bude ošamućena. Uskoro su svi bili budni, jasno, izuzev Anice. Šalili su se na njezin račun. Govorili su da se nasaugala za dvojicu.

Prepričavali su učinke kisika u piću, sve dok Igor nije startao računalo koji vrši spuštanje fotelja prema bazenu. Gdje su se krijepili s dalmatinskim pršutom, francuskim sirom i grčkim maslinama, a pili španjolska vina. Djevojke su gole skakale u bazen. Pridružili su im se i neki goli muškarci. Nastao je smijeh, jer su neki izgledali vrlo karikaturno. Poglavitito, kada su nekima pokušavale ukrutiti penise. Đo je bacio odjevenu Anicu, i on je skočio u bazen s odjećom. Stegnuo je Anicu, htio je s njom imati seksualni odnos. Oslobodila ga se je ugrizom za rame. Izletjela je iz bazena. Izašao je i on. Žestoko je ošamario. Uspjela ga malo smiriti masažom – bila je vrsna maserka.

Društvo se s bazena prebacilo u kockarnicu. Pri ulasku u nju, dominira šank sa stolovima i iza automati. S lijeve je povećća soba sa stolovima za igru, a s desne omanji, zatvoreni prostor sa stolom za poker. U kockarnicu su angažirani krupjei, čiperi, dileri i dva inspektora. Rade u kontinuitetu 40 minuta, a potom se, u posebnom prostoru, odmaraju 20 minuta. Inspektori su ljepšom spolu objašnjavali pravila igranja american rouletta, black jacka i caribbean pokera. Kada su muškarci počeli igranjem, ženske su im morale stati iza leđa, da im donesemo sreću. Đo je

najbolje prošao, zaradio je na pokeru oko dvjesto tisuća eura. Anici je dao pet eura.

Jela koja su bila na jelovniku za večeru izgledala su, običnom smrtniku, kao da su ih proizveli univerzalni strojevi, koje će ljudski rod izmisliti u dalekoj budućnosti. To će biti računalo koje upravlja milijardama nanostrojeva, razlažući molekule na atome i ponovno ih slažu prema zahtjevu korisnika - izdvaja atome iz zemlje i zraka, može napraviti hranu, odjevne predmete, računala, i drugo. On će ispunjavati naše želje poput zlatne ribice. Kažemo mu želju, on će nas ubrzo obavijestiti koje sirovine trebamo ubaciti, nakon izvjesnog vremena vadimo gotov proizvod iz ladica. Od izuma univerzalnog stroja računat će se doba, kao što se danas računa doba prije Krista i poslije Krista, tako će se računati period prije Univerzalnog stroja i poslije Univerzalnog stroja. Ne trebamo čekati petsto ili milijun godina da se izmisle ovi strojevi, jer ovi novokomponirani hrvatski bogataši dokazali su s ovom večerom da sebi mogu priskrbiti sve što žele.

Poslije večere Igor je počeo muškarcima dijeliti tablete vijagre i cijalisa, kako bi bili moćni u krevetu sa ženama. Do ih odbio. Ali kada mu je Anica rekla da se nada da će bar triput uzastopce svršiti s njom, dao je mig Igoru da i njemu ih donese. Muškarci su se povukli u svoje raskošne apartmane. Ženske su im se trebale pridružiti za pola sata. Sve su sobe bile pod audiovideo nadzorom izuzev Đoove, glavne osobe partija. Do je ležao gol s jako ukrućenim penisom. Ugledavši ga tako goropadnog, Anica je sebe

prekoravala, što se naivno nadala da će Igor nešto poduzeo u obuzdavanju Đoa.

— Dođi golubice. Vidjet ćeš što je pravi muškarac – pun sebe govorio je Đo.

Anica je vrlo usporeno skidala haljinu sa sebe. Bila je okrenuta leđima Đou. Odugovlačila je ulazak u krevet, ne znajući ni sama zašto to čini, kao da će joj to promijeniti situaciju. Pokušala je još kupovati vrijeme. Okrenula mu se, samo u gaćicama. Paralizirala se za trenutak. On je jako zijevao, trljao oči, i naglo zaspao. Anica mu je brzo premetala džepove od hlača - bili su puni eura. Njegov prljavi novac nije željela. Izbezumljeno i dalje je tražila po apartmanu neko oružje. U očaju podvukla je ruku ispod kreveta, gdje je ležao Đo. Uzviknula je od oduševljenja, našla je pištolj s prigušivačem. Obukla je haljinu, u čiji je džep stavila nađeno oružje. Razmišljajući što da učini, u sobu je uletio Igor. Sav zadihan, izustio je:

— Idemo sada mi uživati. Đou sam dao tablete za spavanje, umjesto za potenciju.

— Dok se ja skinem, ti razmakni prazni krevet od Đonija – glumeći uzbuđenost, kazala mu je Anica.

Kada se Igor sagnuo da pomakne zadnji kraj kreveta, Anica mu je gurnula pištolj ispod rebara.

— Poslušaj me Iгоре! Ubit ću te, ako me ne budeš slušao. Jer nemam što izgubiti – odlučno mu je rekla Anica.

— Što trebam raditi?

— Zovi vanjsko osiguranje, koje pokriva izlazak iz ove sobe, i reci im da mi dozvole izlazak iz vile. Pazi, ponavljam mogu te ubiti, nitko neće čuti, jer je pištolj s prigušivačem. Ako pak na izlazu narediš osiguranju da me ponovno uhvate, opet ti se kunem, reći ću Đou da si ga ti uspavao.

— Zovem! Kreni prema ormaru, s desne strane otvorit će ti se pokretna aluminijska traka, na kojoj ćeš se odvesti do izlaza.

— Hvala! Zbogom Igore!

Anica je trčeći izletjela iz vile. Nastavila je i dalje trčati. Nije joj bilo studeno, iako je bila samo u haljini (kaput joj ostao u vili), u zimsko doba, u gluhoj hladnoj noći – sve ove nedaće nadjačala je njezina vruća želja da pobjegne od hrvatske hajdučije. U stan je uletjela kao furija. Vanjska vrata zabarikadirala je s kuhinjskim stolom i stolicama. Legla je u smočnicu, s pištoljem uz zaglavlje, iako s njim nije znala rukovati.

Probudila se sva slomljena. Stavljala je obloge na čelo, zbog nesnošljive glavobolje. Neizvjesnost što će se dogoditi, pojačavala je bolove. Ipak je bila sretna, što je živa, i što je u svome stanu. No, nije se usudila prenočiti u stanu još jednu noć. Zamaskirala se. Ošišala je kosu nakratko, obojila je u plavo. Odlučila je prenočiti kod Biserke. Anicu je osvojila krotkom prijaznošću i iskrenom strpljivošću. Biserkini duboki i tihi osjećaji omogućavali su joj da sa svakim iznađe neposredan i lak kontakt. Bila je srednje visine, vitka, uska struka, tamnomodrih očiju, bjeloputa. Na licu joj se isprepletalo istovremeno i nemir, i tuga, i ponos. Usta su joj bila malena, a usnice široke i crvene, a zubi kao od slonovače. Kosa joj je bila sjajno žuta poput sunčanih zraka pri izlazu. Njezina ljepota nije bila samo izvanjska, ljepota oblika i crta, nego ljepota strepnja, nemira i krhkosti – kod nje ne postoji pukotina između vanjske i unutarnje ljepote

Stavila je naočale za sunce, omotala je sivim šalom, ne samo, vrat nego i bradu. Namjerno je htjela da joj plava kosa bude vidljiva. Oprezno i bojažljivo hitala je prema ležećem neboderu. Okrenula se, kada je ulazila u njega, da provjeri je li je netko prati. Iznenađenje je doživjela pred Biserkinim vratima. Zvonila je skoro pola sata, nitko se nije javljao. Uхватила je panika da je Biserka još u vili. Oznojila se. Od muke, zazvonila je još jednom. I gle čuda, čula je da netko hoda. Pozvonila je ponovno.

— Kojega si vruga sjeo na zvono, magarče jeden – sočno je izvalila Biserka.

Anica se grohotno nasmijala. Biserka sva raščupana i podnadula, lijeno je otključala vrata.

— Koga ti trebaš ženu? - upita je Biserka.

— Vas gospođo Biserka – kroz nos joj odgovori Anica.

— Zbog čega?

— Jer si kriminalka – razotkri se, kroz smijeh Anica.

— O, jebem te! Ja sam mislila da je supruga nekog tajkuna. Uđi sestro.

— Došla sam ti smetati. Možeš li mi dozvoliti da privremeno boravim kod tebe?

— Nema problema sestro. Ostani koliko hoćeš. Jer će te mudonje, zasigurno, tražiti, poglavito Igor.

— Hvala ti! Kako znaš da sam zahvaljujući Igoru pobjegla?

— Jedino si uz njegovu pomoć to mogla izvesti. Nećemo više o tome.

— Idemo skuhati jednu dobru teleću juhicu.

— Na raspolaganju sam ti.

Zašutjele su. Uživale su u pripremanju jela. Bile su opuštene, spokojne, ali i pune živosti. Na licu su im se odražavalo zadovoljstvo kod svakoga zahvata: sjeckanja povrća, rezanje mesa, stavljanje mirodija... Juhu, lešo meso i salatu od kiselih krastavaca, jele su polako, s puno osjećaja, kao da uzimaju lijek koji će im izliječiti strašnu bolest. S ništa manje strasti i nježnosti nisu prale suđe ili vršile bacanje smeća.

— Biserka, imam osjećaj da se znademo sto godine, a u stvari, ne znamo jedna o drugoj ništa – obratila joj se Anica

— Moja sestro, ja sam ti najbolji primjerak nesretne osobe. Rodila sam se kao vanbračno dijete. Ni dan danas ne znam tko mi je otac. Ostavio je majku trudnu i pobjegao u Ameriku. Majka, bila je učiteljica, nikada mi nije htjeli otkriti tko je on. Završila sam psihologiju, zaposlila se kod vojske. Uskoro sam se udala za vojnog pilota jugoslavenskog zrakoplovstva. Djecu nisam mogla imati. Poduzimali smo sve, bila sam po svim značajnijim bolnicama tadašnje države, a i u inozemstvu. Prolazila sam neopisive psihičke i fizičke muke. Ne samo da nisam rodila djecu, nego sam uskoro izgubila majku i muža, naravno i posao.

— Molim te Biserka, ne plači. Oprosti, što sam te navela na to.

— Sestro, ne ispričavaj se. To je moj život, kojega ne možemo ni ja, a ni ti promijeniti.

— Biserka, nemoj misliti da je meni bolje. I ja sam jedinica, iz Hercegovine sam. Roditelji su bili liječnici. Rodila sam se kada mi je otac bio u zatvoru. Optužili su ga da je surađivao s ustaškom emigracijom. Inače, moj djed i njegova braća nastradali su na Bleiburgu. Poslije izdržane trogodišnje kazne oca, roditelje su mi dekretom poslani na rad u Zadar. Otac je počeo piti. Majka mi je umrla, kada

sam bila u trećem razredu srednje škole. Završila sam ekonomiju. Zaposlila se i udala za dobrog čovjeka. Ali me je sudbina udarila svojim teškim čekićem. Najprije mi je nastradao suprug, a četiri godine kasnije ubijen mi je i otac. Zatim sam ostala bez posla.

— Sestro, jesu se našle dvije srećkovičke. Kako ti je nastradao muž?

— U samom početku rata, prijavio se kao dragovoljac u obranu Hrvatske. Nakon nekoliko dana od dolaska, upao je u neprijateljsku zamku. Jadnik, nije ispalio ni metka u ratu, a platio je glavom. Jadna ja, ne znam ni gdje mu je grob.

— Rasplakale smo jedna drugu. To je i bolje, da iz sebe izbacujemo naslage patnji, jer u suprotnom možemo poludjeti. Vidiš sestro, moj muž ti je bio na drugoj strani. On je pak smatrao da je Jugoslavija svetinja, koju se ne treba razbijati. Čudno, ni on nije ispalio metak, a poginuo je. Nakon odluke hrvatskih vlasti da JNA može mirno napustiti Hrvatsku, on je uzeo avion iz Udbine i krenuo u Zemun. Na tom putu su mu srušili avion, izgorio je u njemu. Ni ja mome Sređoji ne znam grob.

— Jadne li smo mi Biserka!

— Sestro, i otac ti je poginuo u Domovinskom ratu?

— Ma ne! Ubili su ga u kafiću. Svjedoci su izjavili na raspravi da je rekao da su Zadrom prije Domovinskog rata vladali Srbi, a sada Arbanasi, što je navodno raspalilo neke nazočne, koji su pucali u njega. Bili su uhićeni, no, ubrzo su pušteni, jer su svjedoci povukli svoj iskaz. Nitko još nije odgovarao za ubojstvo.

— Kako to da se nisi ponovno uspjela zaposliti? Pa tvoji najbliži dali su i živote za hrvatsku državu, uz to, tvoja struka, tvoje iskustvo trebalo bi imati prolaza na tržištu rada.

— Većina mi je govorila da sam stara, a drugi znaš i sama što su prije htjeli.

— Sestro draga, težak je i tvoj križ. Ali, zamisli kako je meni, koju su obilježili kao Jugoslavenku, četnikušu...

— U konačnici isto nam je. Mome pokojnom mužu još nije priznat status branitelja.

— Zašto sestro?

— Zato što je bio je HOS-ovac, a njima još to nije regulirano. Kada će se to dogoditi, ne znam?!

— Sestro moje, osjećam tvoje jade. Ne možeš pokrenuti privatni biznis, jer nemaš za to novaca. A opet se ne možeš zaposliti kod drugih. Jadno i žalosno!

— Zadnji put kada sam odbijena na natječaju, tražila sam sastanak s direktorom jednog državnog

poduzeća. Dugo sam ga poznavala, a i studirao je s mojim pokojnim suprugom. Samo je mudrija, govorio uopćeno. U jednom trenutku rekla sam mu da ovakva država nije moja država. Raspalio se. Kazao mi je da za hrvatsku državu treba podnositi žrtve, a ne samo je musti. Planula sam. Rekla sam mu da meni ne prodaje hrvatstvo, jer je donedavno govorio da je Dalmatinac, a ne Hrvat. Uzvratio mi je da sam ja iz udbaške obitelji, da mi je otac bio suradnik Udbe. Skočila sam da ga ščepam za vrat. Inače, nije fizički odveć bio jak. Pritisnuo je neku tipku, ubrzo se pojavio portir, s ispruženim pištoljem, izbacio me iz ureda.

— Nevjerojatno sestro!?

— Dok smo studirali dolazilo je do žustre rasprave zbog njegove tvrdnje i njegovih istomišljenika da su po nacionalnosti Dalmatinci – tako su se pisali, stajalo im je to i u indeksima. Pokušavala sam im dokazati da je to regionalna pripadnost, a ne nacionalna, odnosno da oni mogu, primjerice, biti albanske nacionalnosti zbog podrijetla predaka (doselili se u zadarski kraj prije 250 godina) ili Hrvati, Srbi,..., zbog biološke izmiješanosti njihove muške loze sa ženama ovih nacionalnosti.

— I kako bi se to završilo?

— Udarali su po tezi da su oni na ovom prostoru jedino autohtoni – da su Iliri bili su na ovim područjima prije Slavena. Ja sam im uzvratila antitezu da su Kureti (preci Hrvata) također autohton element.

— Taj pojam Kureta mi je nepoznat.

— Uz pojam Ilirik, kao širi pojam, valjalo bi koristiti i pojam Kurecija. Prostor koji je nastanjivao narod Kureta, Koribanata protezao se u današnjim odrednicama od Furlanije do sjeverne Albanije. I danas tome svjedoče imena rijeke Krke, desni pritok Save, kao sjeverna granica Kurecije, te naše kraške ljepotice rijeke Krke kao i otoka Krka, a osobito staro ime za draču - krkavina. Moglo bi se reći da je Kurecija sezala do kuda je sezala i drača/krkavina. Od ovoga bismo naroda mi Hrvati mogli rizničiti i genetsku potku - na to ukazuje i najnovija genetska istraživanja svrstavajući Hrvati među najstarije europske narode.

— Zanimljivo! Samo sestro, to ih nije moglo zadovoljiti, jer su ovo uopćene konstatacije.

— Argumentirala sam im to s povijesnim izvorima i arheološkim nalazima. Primjerice, da se Kureti najprije spominju na Jadranu, a tek onda na Baltiku, što dokazuje da je ovo ime moralo doći s Jadrana na Baltik. Rimski pjesnik Lukan kaže za Kurete da ih hrani zemlja koju oplakuje Jadransko more. Kurete u tome duhu spominju i ostali rimski pisci: Vergilije i Plinije. Grk Euripid kaže da se Kureti ili Koribanti spominju u kretskim basnama. Koribante spominje i Sofoklo. Teodoret Cirski spominje Koribante u IV. stoljeću po. Krista, za koje kaže da su prepoznatljivi po plesu - kolu koji plešu vrtnjom u krug.

Kureti su se u sedmom stoljeću vratili u prostor današnje Hrvatske, kada su i Slaveni prodrli na ovo područje.

— Kako je na kraju ovo prihvatila suprotna strana?

— Apriorno su to odbacivali. Vikali su da postoje samo Iliri, i da su danas njihovi potomci Dalmatinci. Prednjačio je spomenuti direktor. Pjenili su se da neutemeljeno proglašavam dio Ilira Kuretima. Isticali su da su Iliri bili miran narod, da su naseljavali područja koja nisu bila naseljena i da su njih došljaci nemilosrdno uništavali i tjerali s njihovih ognjišta.

— Možda si ih, sestro, isprovocirala?!

— Vjerojatno sam se neprecizno izrazila. Iliri su bili zaseban narod, s Kuretima su bili u prijateljskim odnosima, možda i zbog toga što su se bavili različitim privredama. Kureti su uglavnom bili ratari, obrtnici i pomorci, a Iliri stočari i trgovci. S drugim su narodima imali više sukoba. Primjerice, Iliri su u V. stoljeću pr. Krista obitavali oko izvora rijeke zapadne Morave u današnjoj Srbiji i na jadranskoj obali današnje Crne Gore, a taj je prostor bio naseljen također starosjediocima, Srbima i drugima. Stoga Ilire nikako ne poistovjećujem s Venetima ili Slavenima, a poglavito ne s Kuretima, koje Toma Arhiđakon naziva Hrvatima.

— Otkud Srbi među autohtonima?

— Herodot u dokumentu iz 5. stoljeća pr. Krista napisao da su Iliri Slaveni prisutni na balkanskom poluotoku

- objašnjavajući običaje kod Armena: `A običaje su imali ovakve. Prema mom mišljenju, najpametniji im je ovaj običaj; a isti takav postoji, kako sam čuo, i kod ilirskog plemena Veneta...` Tu vidimo da su Kureti-Hrvati i Sorabi-Srbi, uz ostale, starosjedioci na balkanskom poluotoku, koje Herodot svrstava u ilirska plemena. Na području nekadašnjih rimskih provincija: Dalmacije koja je obuhvaćala osim dalmatinskih zemalja još i Liburniju, zatim predjele na istok do Drine, a na jugu do Drima i Panonije kojoj je pripadala zemlja između Save, Drave i Dunava, obitavale su mješavine heterogenih etnosa, tako i Srbi. Ponavljam, Iliri nisu bili jedinstven etnički korpus, već mješavina različitih, ali etničkih srodnih naroda, koje se nikada nisu stopile u jedan jedinstven narod. I zašto bi se onda prepisivala autohtonost samo Ilirima?!

— Anice, zato što je dokazano da su oni jedini bili autohtono stanovništvo na prostorima Jadrana, odnosno ovoga dijela Balkana.

— Ali, Biserka, postoji i utemeljeno mišljenje da su Iliri svoje ime dobili od rijeke Iller u današnjoj Njemačkoj. Više prapovjesničara misli da su Iliri prije dorske seobe živjeli oko spomenutoga pritoka Rajne jer tijekom 12. stoljeća pr. Krista je vulkan Hekla na Islandu izazvao katastrofu svojom erupcijom u zapadnoj i središnjoj Europi. Vulkanska prašina prekrila je nebo nad tim područjima. Blokiran je prodor sunčevih zraka što je izazvalo veliku promjenu klime. Ljeta su postala hladna

poput zima. Obilate kiše, grad, tuča i poplave uništavale su biljke i životinje. Stradavali su i ljudi, ne samo od tih vremenskih nepogoda, nego od gladi, bolesti i pljački. I Iliri koji su živjeli oko rijeke Iller bili su zahvaćeni tom katastrofom. Iseljavaju se i kreću prema balkanskome poluotoku. Zasigurno su na tom prostoru već egzistirale neke druge etničke skupine.

— I kako su na to reagirali?

— Napali su me da negiram autohtonost Ilira, da ih guram u krug barbarskih skupina, čak da ih stavljam ispod njih – time ponižavam Ilire, čija su plemena i zajednice bila na jednoj visokoj kulturnoj i civilizacijskoj razini.

— Što si im odgovorila?

— Da je takva njihova tvrdnja glupost, jer ne negiram ničiju autohtonost, a još manje ih ponižavam... Navela sam im da su visokocivilizirani Grci prezirali Ilire i nazivali ih barbarima. Pisali su da su se kupali samo tri puta u životu: pri rođenju, ženidbi i smrti, a živjeli su ispod đubrišta i gnojnice poput životinja. Kao vrhunac ilirske primitivnosti isticali su njihov kanibalizam. Prema grčkim autorima, Iliri su svojim ubijenim neprijateljima, a ponekad i vlastitim sunarodnjacima, pili krv i jeli njihovo meso. Svakako da su Grci pretjerivali, kao što su pisali i da je Jadransko more veliki zaljev Jonskog mora. Tako je i Herodot u svojoj "Historiji" napisao da se ilirsko kopno prostiralo sjevernije od Makedonije i Mezije i da je to

beskrajna pustinja. Uz to, oni su Kurete i ostale smatrali jednim etnosom: Ilirima.

— Moja sestro, što ti imaš koristi od svega toga? `Autohtoni Ilir` danas direktoruje, a ti...

— Uzgred da ti kažem da je studij završio dvije godine poslije moga Roberta.

— Sestro, kamo sreće da je samo on takav.

— Imaš pravo. To nije nikakvo čudo da u Hrvatskoj nacionalne veličine postaju i ljudi bez talenta, samoprijegora, mara, pokrića... Moćnici postaju osobe, proizišle iz komunističkog inkubatora, dobrano poučeni kako vladati čovjekom, kako ga podrediti, biti nadređen, ili taj prostor zauzimaju tipični «heroji novog vremena», balkanski skorojevići, karijeristi, stranački poslušnici, mjenjači stranačkih dresova i ideologija, te osobe nigdje dokazane, u ničemu afirmirane, ali politika ih lansira i vrti po zvučnim rukovodećim i dužnosničkim mjestima. Ove dvije grupacije međusobno su se uvezale i nametnula pravila igre u upravljanju s Hrvatskom.

— Ušli smo mi u nešto nepotrebno. Mi smo ropkinje, a dajemo sudove o svojim gospodarima.

— Imaš pravo Biserka, ne nalazim načina kako vraćati obroke kredita za stan, a ja mlatim praznu slamu o `uspješnima`. Kako si ti uspjela zadržati ovaj stan?

— Sestro, zahvaljujući jedino s onim što mi je preostalo. Idemo se mi sestro odmoriti, tko zna hoćemo li sutra za to imati priliku. Poslije odmora, dat ću kasetu, na kojoj sam snimila što mi se događalo oko stana i zbog stana. Ne pričam u prvom licu. Ispada kao da je netko drugi snimio priču o mojoj sudbini.

— Poslušat ću s velikim zadovoljstvom.

Ostale su u dnevnom boravku. Anica je legla na kauč. Biserka je sebi prostrla ležaj na podu. Nije joj se dalo ići u sobu. Umorne i izmučene lako su utonule u san. Probudile su se tek drugi dan, u vrijeme ručka.

Poslije ručka Anica je preslušavala kasetu:

„Bila je donesena presuda da se Biserka deložira iz stana. Presuda se temeljila na izjavama svjedoka, Biserkinih susjeda. Svjedočili su da ona nije bila određeno vrijeme u stanu, pa je na temelju važećeg zakona izgubila stanarsko pravo. Što je bila laž. Čak je jedan od ovih podvaljivača, u to vrijeme, bio pobjegao u Opatiju. Dok Biserka ni sekunde nije izbivala iz svoga stana. Nije se usuđivala ići u skloništa. Bojala se reakcija ljudi. Podnosila je strahote. Slušala je izbezumljeno „glazbu“ ne od nekoga glazbenika nego od ubojitih oružja. Ratna matrica iz svojih oružja proizvodila je zasljepljujuću svjetlost, zastrašujući zvuk i razornu vibracijsku energiju. Ta matrica neživota isisavala je sve životne sokove iz nje. Zbog nestanka električne struje, smrzavala se do točke ledišta, a zbog nestanke vode, počesto, je skapavala od žeđi. Nerijetko je bila i užasno gladna. Ali zato je bila prestita strahova: hoće li joj netko upasti u stan i dokrajčiti je, ili hoće li je u dućanu smaknuti neki poznanik.

Bisarka se čak mirila s tim da je postala prognana zvijer, i lak plijen za odstrjel. Jer, njezin muž, njegovi, pa i ona bili su nepoćudni u ideološkom, svjetonazorskom, vjerskom, nacionalnom... pogledu. Ali se nije mogla miriti s tim da je izbace iz stana kao bijesnog psa i to na temelju nećijih podmuklih laži. Žalila se međunarodnim organizacijama u Hrvatskoj. Vjerojatno zbog njihovih

intervencija, hrvatske vlasti su je pozvali na razgovor. Rečeno joj je da ne može imati dvosoban stan. Složila se, tražila je samo garsonijeru.

Nikad nevolja ne dolazi sama. Iscrpla je svu novčanu zalihu. Živjela je tjedan dana na zašećerenoj vodi. Nestankom šećera, ostala je samo na vodi. Teško je hodala i disala. Instinktivno je izašla iz stana. Teturajući se, uspjela je doći do autobusnog kolodvora. Ispred restorana pružila je ruku, tražila je pomoć. Umjesto toga, dobila je udarac čizmom od pijanog vojnika. Makla se od restorana. Krenula je prema peronima, nadajući se, da će tu biti milostiviji. Ispred WC-a, opet je pružila ruku za milostinjom. Više nije dobro ni razabirala obrise ljudi. Od slabosti titralo joj ispred očiju, stvarala se magla. Dvojica su je pokupila i odvela u podzemni WC-e. Seksualno su se uživljavali nad njom. Dahtali su kao psi, ispuštali su uzdahe uzbuđenja, a njoj su krulila crijeva od gladi, a u glavi brujaao košmar – nije bila svjesna što se događa. Podigli su je s poda i gurnuli glavu ispod slavine. Dali su joj sto kuna i odmaglili. Voda ju je malo razdrkala. Umila se. Skinula je gaćice. Oprala se između nogu. Obrisala se s njima. Bacila ih u kantu za smeće. S mukom je izašla iz WC-a. Otišla u restoran. Konobar je zapazio njezinu duševnu istrošenost. Dao joj je žestoko piće. Stresla se. Malo se povratila u normalu. Uspjela je naručiti dvije pileće juhe, u koje je udrobila kruh. Sjedila je oko sat vremena. Još joj um nije potpuno funkcionirao – nije joj dao zapovijedi što treba dalje činiti.

Kada su joj moždani kvarkovi uspostavili ključni dio nervnih komunikacija, njezina pokretačka misao se aktivirala. Izašla je iz restorana. Um joj je postao energičniji. Kupila je u dućanu kruh i neka maziva.

U stanu su joj oživili misaoni signali koji su bili uskladišteni u memoriji mozga. Vrtjele su joj, ispred očiju, virtualne scene onoga što se zbivalo na kolodvoru. Povraćala je. Ušla je u kadu. Žestoko je strugala četkom po tijelu. Poslije oblačenja, tukla se šakama po glavi. Suze su joj potpuno namočile košulju. Skinula je i omotala oko očiju. Sprječavajući ih da ne prodru negdje drugdje. Grčevi u želudcu činili su svoje. Tako shrvana nije mogla zaspati. Pred jutro, sklupčena, malo je zaspala.

Probudio je poštar. Stigle su opomene pred iskapčanje električne struje, ranije je već imala kolekciju opomena za vodu i telefonski potrošak. A imala je na raspolaganju samo četrdeset kuna. Ubijala je i neizvjesnost oko stana. Drhtala je od jada i nemoći. Um joj je opet počeo bježati u kaotični fluid. Gađenje na samu sebe, izazvalo je ubrzavanje njezine duševne nestabilnosti. U toj pomutnji, izbila je na površinu jedna determinirana iskra uma, koja joj je nemilosrdno upozorila da ima na raspolaganju sama jedan izbor: najstariji zanat na svijetu – prostituciju. Njezina svijest prihvaća tu sugestiju. Odlazi na autobusni kolodvor.

Na kolodvoru je lijeno hodala ispred perona, kafića i restorana. Nije dugo trebala čekati. Prišao joj je jedan

srednjovječni čovjek. Uljudno je predložio da popiju piće u kafiću. Prihvatila je. Odmah potom pridružio im se njegov prijatelj. Biserka je zahvalila na piću i bez uvijanja rekla da je dvjesto kuna cijena njezine usluge - za sat vremena za jednu osobu. Otišli su s automobilom u njihov stan. To je bila neuredna sobica s dva ležaja. Smrdjela je od vlage, mokraće, ustajalog zraka i prljave posteljine. Svoju muškost ovi su iskazali manje od sat vremena. Biserka je zaradila četiristo kuna prodajom svoga nemoralna. Jeza bi je uhvatila zbog toga. Jeza bi joj padala, kad bi razmotrila uzroke, a nadasve činjenica da ona nikoga s tim nemoralom, osim sebe, ne oštećuje. Pitala se, zašto nitko ne upire prstom u one koji su se obogatili uništavajući, pljačkajući, ostavljajući bez posla... nevine ljude.

Odlazila je učestalo u kolodvorski restoran, gdje je nalazila klijentelu. Konobari su joj uzimali postotak. Plaćala je i policajce. Uskoro je posao vodila iz svoga stana – dala je oglas u medije. Navikla je na svakakva iznenađenja, ali kada joj se na vratima pojavio bivši kolega iz JNA: Milojko. Nije vjerovala očima da ga vidi. On je bio visoko pozicionirani oficir KOS-a. Šok nije mogla zamaskirati. Iz ruku je ispadala čašica za piće, šalica za kavu i kutija šećera. Milojko se smijao njezinoj neurozi. Objasnio je da dolazi kao poslovni partner. Predlaže da joj bude makro; za sebe bi uzimao 40% po korisniku. Pravila se da nema pojma o čemu govori. No, kada joj je počeo redati detalje o njezinoj prostituciji, uvukla se u sobe kao puž u svoju kućicu.

Umirala je od straha zbog Milojka. Bojala se da će je prisiliti da radi prljave obavještajne poslove ili da će joj navući hrvatsku policiju na vrat. Nije trebala dugo čekati, Milojko je priredio nezamislivo iznenađenje. Na njegovu spisku za korisnika njezinih usluga bio je i županijski moćnik Pero. Bio je to ružan čovjek: tamno zelenkastog tena, ćela mu je bila crvena, kosu je imao samo sa strana, neukusno ošišanu, velike dlake su mu virile iz ušiju i nosa, govorio je kroz nos s jakim vlaškim naglaskom. Biserku su upućivali k njemu u vezi njezina stana. Milojko je čitao njezine misli, odnosno što je muči. Ispričao je da je Peru upoznao u komunizmu, na Kosovu, kada su kao dragovoljci batinali Albance, zbog njihove pobune protiv Miloševiće politike.

Poslije đoginga (trčanja) pojavio se u trenirci Pero. U njoj je izgledao još odvratnije, smrdio je od znoja. Biserki je istakao da će, on i njegovo društvo, dolaziti kada kod im se prohtije, i da će za njih to obavljati besplatno. Ponavljao je, dok kod to bude tako, da ona ne treba strpjeti za stan. Biserka je samo klimala glavom – iskazujući na taj način slaganje.

Ovaj trio (Pero, Milojko i Biserka) opstao je skoro dvije godine. Sve dok se nisu pojavili, kao tobožnji Biserkini korisnici, srpski obavještajci koji su ubili Milojka, a Biserku isprebijali – liječila se šest mjeseci. Biserka je opet bila u vrtlogu straha. Bojala se srpske tajne policije, ali

i Pere. Nije znala, je li Pero njihov suradnik ili je zbilja te kobne večeri iščasio zglob, pa nije mogao doći. Malo se je smirila, kada su joj dali na korištenje drugi stan, u ležećem neboderu.”

— Sestro, jesi li odslušala kasetu? - vikala je iz kuhinje Biserka.

— Jesam! Pridružit ću ti se u kuhinji, dok se malo priberem – odgovori Anica.

— Samo, molim te sestro, bez komentiranja.

— Dogovoreno! Nego Biserka, dala si mi ideju, da i ja snimim kasetu.

— Što bi i ti sestro pričala o sebi?

— Samo ono što sam doživjela u onoj vili. I to ću predati sudu.

— Odlična ideja. Sestro, ja sutra idem rano u grad, pa je mogu odnijeti.

— Ako ti nije teško, bila bi ti zahvalna.

— Sestro, što bi mi bilo teško. Govoriš kao nezrelo dijete.

— Biserka, ja tebe samo zlorabljujem. Trebam te za još jednu uslugu.

— Laprdaš bez veze sestro. Pucaj, što ti treba.

— Znaš li rukovati s pištoljem?

— Valjda znaš da mi je muž bio vojno lice, pa ne samo da sam upućeni, nego vrlo dobro verzirana.

— Unaprijed ti hvala!

— Molim te, oslobodi se tih formalnosti. Iako te ne poznajem dugo, smatram da jedino imam tebe na ovome ušljivom svijetu.

— Hvala! Evo ti pištolj.

— Odlična marka!

Anica je za tri sata, ne samo svladala rukovanje pištoljem, nego ga uspješno rastavljala i sastavljala. Biserka je bila vrstan instruktor.

Anica je devet dana ostala kod Biserke, tj. do dana kada je objavljena vijest da je Igor izgorio u automobilu, nakon pada u provaliju, zbog nastalog kvara na sustavu kočnja. Njih dvije su dobro znale tko ga je poslao u smrt.

Prva tri dana boravka u svome stanu Anica nije dobro spavala. Bila je na oprezu. Očekivala je upad Đoove bande. Nije se usudila spavati bez otkočenog pištolja. On joj je postao zaštitnik. Opet, nužda je tjerala da prevlada strah i izađe van. Jer već dvanaest dana nije čistila stubišta u neboderima, prala i peglala rublje novopečenim milostivim gospođama. Javila im je da je bolesna. No, za banku, poštu, studentske menze..., to su puste tričarije, njih zanima samo naplata njihovog harača.

Anica je bila sretna što može raditi. Već tjedan dana zdušno radi, bez smetnji. Ulazi i stube nebodera svjetlucali su od čistoće. Dok oprano i izgllačano rublje izgledalo je kao da je tek skinuto s polica nekoga butiga. Čak je pri odlasku kući, znala zviždati neke melodije, iako je bila antitalent za pjevanje. Bila je zahvalna, što je minuli dan bio tako darežljiv - ostala na životu. Hodala je nježno, kao da ne želi pritiskati tlo, nanositi mu bol. Taj zanos, obojen čistim životnim fluidom, prekinuo je grub glas:

— Što si kurvetino mislila da nećemo doći do tebe?
- govorila su dvojica mazgastih osoba, koji su Anicu zgrabili s leđa.

Ugurali su je u trošni automobil. Vezali joj ruke liscama. Oči su joj prekrili ljepljivom trakom, a usta crnom gazom. Vrijeđali su je. U gaćice su joj stavljali stare i prljave svjećica, zdrobljene cigarete, ispljuvane papirnate maramice, krpe namočene motornim uljem... Taj bolesni

smijeh nadjačavao je buku rasklimanog motora. Ni to im nije bilo dovoljno. Zaustavili su automobili i pomokrili se po Anici. Zacijenili su od smijeha, zbog čega su na jedvite jade upalili automobil. Cijelim putem imbecilski su prepričavali, što su učinili Anici. Kidali su se i dalje od smijeha. Pred dolazak na odredište, zaustavili su automobil, i Anici izbacili iz gaćica metnute stvari. A malo kasnije, kada su je uveli u prostoriju, gdje je čekao Đo. Skinuli su joj lisice, gazu s usta i ostalo.

— Evo meni, moje drage ždribice – cinički je rekao Đo.

Anica je šutjela.

— Što je, maca ti je popala jezik – pokušao je biti duhovit Đo.

Anica nije odgovarala, samo je skupljala i razvlačila usnice.

— Dobro ždribice, biraj oćeš li da nastradaš od pada na stubištu, ili možda od udara struje, ili da te se pregazi na cesti. Ili je bolje da ti ćer nastrada u tramvaju, ili sin u kafiću.

— Herojskoga li dijela, obračunati se sa slabim i nezaštićenim! – odlučno mu je odgovorila Anica.

— Što si ti to očekivala? Ne pitaš se što si ti to meni napravila?

— Ja sam ti spasila život. Igor te htio ubiti. Jasno, to bi meni natovarilo na leđa. Ja sam to spriječila.

— Ma nemoj! Rasplakat ću se od tvoga milosrđa. Ždribice, ne zajebavj se sa menom. Nemoj da se raspalim, pa da ubijem ne samo tebe nego ti i obadvoje dice.

— Polako Đo. Nećeš se ni ti tada dobro provesti.

— Kurvu ti Gospu jebem, kome ti pritiš!?

— Gospodine Đo, ja sam Hercegovka. Nama je suđeno da se provlačimo kroz iglene uši. Ne savijamo se lako pod poteškoćama. Ne bježimo ni iz najkrvavijih bitaka.

— Ne jebem ja te priče. Ti ćeš platiti ceh, zbog svoje jebade.

— Platit ćeš i ti.

Dou je udarila krv u glavu. Od bijesa mu je zatitrala usnica. Kapci očiju su se skupili. Uši pocrvenile. Iskočio je iz fotelje kao sa odskočne daske. Velikim lukom zamahnuo je rukom i udario šakom u glavu Anicu. Pala je sa sjedalice. Nije ustajala, dobila je potres mozga. Bjesnio je i dalje. Smirivao se konzumiranjem droge. Ležala je u nesvijesti. Dolazila je sebi nakon sat vremena. Počela je povraćati. Đo je odvuкао u kupaonicu. Toliko ju je boljela glava da ju je i dodir vode iritirao. Nije se predavala. Upregla je sve svoje zdrave i bolesne kvarkove, atome, molekule i stanice i uspravila se. Vratila se Đou, s prijetećom pozom. Ovaj je raskolačio oči.

— Što ti nije dosta? – prijeteći je izgovorio Đo.

— I ja sam prošla svašta, ali sam i obrazovana i načitanu osoba. Znam se služiti mozgom. Pretpostavljajući što me čeka s Igorom i s tobom, pohranila sam na sudu kasetu; sa pismenim obrazloženjem da je poslušaju, ako se meni ili djeci dogode neke nepogode. A ti dobro znaš u koga sam uprla prstom i što sam sve otkrila. Zato ti je bolje da naudiš svojoj majci, nego meni i mojoj djeci. Jesam li bila jasna?

— Blefiraš?

— Evo ti potvrda, pročitaj je!

Pročitao je. Malo se zamislio. Uzeo je mobitel sa stola. Razgovarao je s nekim koji radi na sudu. Tražio je da mu se odmah ujutro referira je li kasetna predana sudu. Pozvao je svoje tjelohranitelje. Odveli su Anicu u prostoriju za zatvorenike. On se bacio na uživanje droge. Predozirao se. Ujutro su imali velike muke s njegovim buđenjem. Ali, ga je dobro razbudila vijest sa suda - potvrdili su istinitost Aničinih navoda. Dovedi su Anicu. Đo je još bio zelen, što je dokazivalo da je teško podnio poraz. Anicu opet nije uspio dohvatiti. Naredio je da je odvezu kući, uz napomenu da je ne smiju dirati.

Anica, je uz postojeće poslove, prihvaćala sve više i druge: čuvanje male djece, uređivanje stanova, čerupanje kokošiju, čišćenje ribe.... To joj ipak nije bilo dostatno da redovito izvršava novčane obveze. Radila je od svitanja do duboko u noći, zbog čega nije bila s Biserkom već dugo – prošlo je cijelo proljeće. Čule su se telefonskim putem. Biserka joj je priskakala u pomoć kod plaćanja računa, kada bi došle opomene. Čini se, da se ni ljeti neće uspjeti vidjeti, jer Anica planira raditi pomoćne poslove po gostionicama.

Biserkin gazda Pero bio je sve zahtjevniji. Uzimao joj je 50% od zarade. Povećao je i broj besplatnih mušterija. Slao je sve mlađe, silnije osobe, dok je Biserka bivala sve starija i nemoćnija. Imunitet joj je slabio, zbog umora i istrošenosti. Početkom ljeta, doživjela je kolaps organizma. Dobila je visoku temperaturu. Prošlo je i tjedan dana, a ona nije padala. I u takvom stanju morala je raditi, dok nije potpuno malaksala. Više nije mogla primiti mušterije. Pozvala je Anicu.

Anica je pozvala liječnika. Ustanovio je da ima lagano zapaljenje pluća i da je potpuno iscrpljena. Propisao joj je antibiotike i vitamine. Zahtijevao je da se najmanje mjesec dana odmara. Pero je glumio zabrinutost, a čekao je samo pogodan trenutak da eliminira Biserku – izbaci je iz stana. Potvrda tomu je Aničino saznanje da je već obavijestio izvjesnu Helenu da zauzima mjesto Biserke, ako ne ozdravi za desetak dana.

Anica nije mirovala. Stupila je u vezu s Helenom. Našle su se, u večernjim satima, na rivi. Bila je to mlađa ženskica, od svojih tridesetak godina, ugodne vanjštine.

— Helena, znaš li ti u što se upuštaš? - majčinski je počela razgovor Anica.

— Gospođo Anice, oprostite to je moj problem – hladno je replicirala Helena.

— Ti si mlada djevojka. Fakultetski obrazovana. Zgodna si. Zar tebi treba prostitucija? Zar ćeš dozvoliti Peri i sličnima starim jarcima da ti unište mladost, nagrizu pamet, rane dušu...?! Zar ćeš dozvoliti ovim parazitima da ti iscrpe životnu energiju i slome samopoštovanje?

— Oprostite, budimo otvoreni, vi ste došli spašavati Biserku, a ne mene! Meni savjetujete da ne ulazim u te stvari, a grčevito se borite da u njima ostane Biserka. Zar to nije licemjerno?

— Dušo, ne opravdavam njezin izbor. Ali stavi se u njezinu situaciju. Prijetilo joj se zbog supruga, koji je poginu u srbočetničkim redovima. Majku su joj svakodnevno šikanirali, sve dok nije podlegla zbog srčanog udara. Prisiljavaju je na poslu da potpiše izjavu da dragovoljno daje otkaz. Svatko je mogao izbaciti iz stana. I što je nagore, svatko je mogao ubiti. I što je spašava? Nemoral – prostitucija. Zar si ti Helana u takvoj situaciji?

— Samohrana sam majka, imam sina od tri godine. Ne mogu dobiti stalan posao. Stanujem kod roditelja, s oženjenim bratom, u jednosobnom stanu. Roditelji venu zbog mene. Izlaz ne vidim

— Zar ga vidiš u prostituciji?

— Pero uskoro postaje veleposlanik. Njegovi prijatelji su također vrlo moćni. Oni će mi osigurati stalan posao. Oni će mi stvoriti karijeru. Oni će mi osigurati stan.

Oni će me dovesti do vrata sreće. Sada sam samo pred vratima boli.

— Kao što su napravili Biserki i drugima! A što ćeš tek oni od tebe uzeti? Pazi, naša nas kršćanska vjera ne čuva od boli. Poruka Evanđelja je da trpljenje ne smije biti nikakav gubitak. Mi možemo biti revoltirani zbog trpljenja, ali jedino trpljenjem i patnjom možemo doći do preobrazbe.

— Gospođo Anice, ja sam se predala drogiranom čipu života pa neka me vitla kamo hoće i neka me pretvori u cvijet bez korijena.

— Žalosno Helena, taj cvijet bez korijena znači ostati bez duše, bez identiteta, odnosno dat ćeš ga Peri da ti ga iščupa. Molim te Helena, vrati samopoštovanje, učvrsti volju kako bi mogla utjecati na svoj životni scenarij.

— Gospođo Anica, nemam više vremena, moram kući sinu. Bila sam se dogovorila s Perom da ću slijedeći tjedan zamijeniti Biserku. Odustat ću od toga. Reći ću mu da ću to moći učiniti tek za mjesec dana. Pa ćemo vidjeti, što ćemo dalje.

— Hvala ti Helena! Doviđenja!

— Doviđenja gospođo Anica.

Biserka nije imala pojma što joj se sprema. Anica je šutjela kao zaliveni brončani spomenik. Spavala je kod Biserke. Njegovala je. Biserki se oporavljala, pritjecala joj je svježja energija. Sve dok je nije posjetio Pero. Nije ga bio tjedan dana od njezine bolesti. Bilo je jutro, kada se pojavio. Anica je otišla čuvati djecu zaposlenom mladom bračnom paru, u njihovu stanu. Biserka mu se nasmiješila. Izgledao je odvratno. Namrštilo mu se, ne samo, lice nego i čela. Sive, male oči još više su mu se stisnule. Izgledale su kao u miša koji viri iz brašna. Ljetna vrućina, izvlačila mu je iz tijela smrdljivi znoj. Tomu je pridonosila i neuroza, zbog Helenina eskiviranja da istisne bolesnu Biserku. Zbog znoja bijela košulja mu je izgledala kao smrdljiva koža od raže. Otežano je hodao, blokade je izazvala velika neuroza. Ali zato mu je jezik bio hitar. Iz njega je izlazio ocean otrova. Bez samilosti je Biserki priopćio, ako za tri dana ne bude spremna za davanje seksualnih usluga, angažirat će atraktivnu djevojku iz Bosne. Biserka se zagrcnula. Pluća su joj usisala sav kisik i vlagu, tako da su joj usta, jezik i grlo ostali u vakuum. Nije mogla stvarati zvukove, govoriti. Klimala je glavom i dizala ruku, što je značilo da se slaže s rečenim.

Anicu je Biserka uvjerala da je sasvim dobro, pa nije više postojao razlog da boravi kod nje. Biserki je, zaista, organizam izašao iz kolapsnog stanja, krenuo u fazu jačanja. No, od Perine prijatnje, uhvatio ju je strah. Postala je svjesna, ako ne sada, ali u skoroj budućnosti zasigurno, bit

će bačena na ulicu. Neki unutarnji, kiseli dim počeo je nagrizzati psihu. Sve slabije se vrtjela, kočila joj je životni dah. Jer, okamenjena i tužna, lebdjela je u nepoznatome smjeru. Tražila je krletku opstanka ili pak nestanka.

Pero je preko student-servisa izabrao šest studenata. Odveo ih na ručak, gdje im je objasnio da trebaju seksualno samljjeti Biserku. Napola pijane, a i drogirane, odveo ih je k njoj. Nasrnuli su na njezino tijelo, prodirali u njezinu vaginu po redu. Potom su u tandemu, općili nad njom; jedan je to činio u otvor vagine, a drugi u čmar stražnjice. I parovi su to odrađivali po redu – bez prestanka. Zatim su joj odvukli na rub kreveta. Legli potrbuške – ispod trbuha stavili joj tri jastuka. Uz urlike, iz zaleta skakali su na nju, u trku gađali vaginu ili čmar. Na kraju su joj u vaginu gurali pivsku bocu, a u čmar neoguljene banane. Biserkina kinetička energija tijela bila je sve manje pokretna, sve više je prelazila u slabršnu potencijalnu energiju. Omlohavila je. Studente je napušćala gravitacija droge i alkohola. Iskra razuma uzdrnala ih je. Protrnuli su, mislili su da je Biserka mrtva. Najprisebniji nazvao je Peru.

Pero, pun sebe, pojavio se s dva svoja tjelohranitelja. Čestitao im je na učinjenom. Ushićeno je govorio Biserki da je ispala iz posla, jer ona nije više za to. Studenti su bili šokirani. Znoj im je probio kroz košulju, oči su im bile izbećene. Izobličili su se. Ipak, su smogli snage, da mu predlože da pozovu hitnu lijećnićku pomoć. Zaurlao je, rekavši im da će pozvati i policiju i njih optužiti za silovanje. Podvili su rep i otišli, čak nisu ni tražili da ih isplati. Biserka je zastenjala, što je bio znak da se bori, hrva s bolovima – ne predaje se. Pero se mašio za mobitel. Razgovarao je s nekom osobom. Naređivao joj je da dođe za

dva dana, jer će u suprotnom posao i stan dati drugoj. Ovo je namjerno govorio pred Biserkom, želio je do kraja dotući. Biserka se, uz veliko naprezanje i mučenje, uspjela okrenuti na leđa. Njezino lice limunaste boje, te sive usnice i bijeli jezik, proklinjali su Peru. Htjela ga je pljunuti. Nije mogla, zbog suhoće usta. Uz grohotan smijeh, napustio je stan.

Biserka je pokušavala ustati i doći do telefonskog aparata. No, pala je na pod. Grčila se. Povraćala je. Nije uspijevala ni puzati. Imala je osjećaj da je raščerečena, da će joj ispasti utroba. Prstima je stiskala glavu da bi ublažila bolove. Um joj je bježao od tih bolova. Zahtijevao je da se bori, da ne podlegne njihovoj histeriji. Naredio joj je da se uhvati za vrh tapeta, na kojemu je mali ormarić i telefonski aparat, i vuče ga. Vukla ga je centimetar po centimetar. Poslije dva sata vučenja, pobijedila je – dokopala se telefonskog aparata. Koji je sve napor morala uložiti da bi mogla izgovoriti samo dvije riječi:

— Sestro, umirem!

Anica je odmah s biciklom dojurila. Zakukala je vidjevši masakriranu Biserku. Pozvala je hitnu pomoć. Odvezli su je u bolnicu, u pratnji je bila i Anica. Biserka je samo uspjela reći: „Studenti.“ Medicinsko osoblje pozvalo je i policiju zbog Biserkinih ozljeda. Anica im je izjavila da je to djelo Pere. Policija ga je našla u ekskluzivnom restoranu. Snebivao se. Negirao sve. Pozvao je jednog od šefova policije, koji je promptno naredio policajcima da ga se pusti na miru. Policajci su mu se duboko ispričali i otišli.

Uhitili su Anicu, koja je i dalje ostajala pri danom iskazu.
Ujutro je puštena iz pritvora.

Anica je otišla u Biserkin stan, pokupila je vrjednije stvarčice. Promijenila je i cilindar na bravi vanjskih vrata. Pero se nije usuđivao dolaziti. Bojao se da ga netko ne prati. Zato je Anica svaki dan odlazila u stan i u bolnicu. Tek nakon mjesec dana Biserki su zarasle rane. Anica ju je odvela k sebi na njegu. Zbog troškova liječenja Biserka je prodala nakite, a Anica termoakumulacionu peć i bicikl.

Uz punomoć Biserke, Anica je bila podigla tužbu protiv Pere. Na raspravi Biserku su ismijali, ponizili i izvrijeđali; u suzama je napustila sud. Nije znala što joj je činiti. Nije željela više opterećivati Anicu, koja je i onako puna problema. Vratila se u svoj stan; za njom je došla i Anica. Pomagala je Anici u čuvanju male djece. Također, dok bi imala snage, prala bi i peglala rublje od Aničinih korisnika. Pomalo joj se vraćala vjera u smisao življenja. Osjećala je da jača i fizički. No, to je bila samo varka, opet je pala u postelju. Malaksala je. Gubila je apetit. Pozvat je liječnik. Rekao je Anici da treba imati strpljenja, da su to normalne reakcije organizma – u toj borbi u vraćanju na normalni životni kolosijek dolazi do povremenih kriza.

Perinu nedodirljivost, moć i pokvarenost kulminirala je kada se pojavio u Biserkinu stanu. Obćavao je da Biserki neće uzeti stan, ako nastavi s poslom – prostitucijom. Biserka je ležala u sobi, u vrućici, pa je bila pošteđena njegove nazočnosti. Anica je eksplodirala. Uperila je u njega pištolj. Vikala je da će ga ubiti, ako ne napusti stan. Preplašen izustio je:

— Kako hoćete, ja ću izdati rješenje da se ovaj stan dodjeli drugoj osobi.

— Samo preko nas dviju mrtvih, netko će drugi useliti u ovaj stan – srdito je odgovorila Anica.

— Neću ja to činiti, nego specijalci – hladno je uzvratilo Pero.

— Jadne li države, u kojoj ti odlučuješ o sudbini ljudi!? – povikala je Anica.

— Meni slijedeći vikend dolaze važni ljudi. Moram im udovoljiti, obećao sam im. A i nećak mi je upisao fakultet, za nagradu doveo bi ga Biserki da ga praktično pouči o seksu - mirno je rekao.

— Smrade jedan! – bijesno je izrekla Anica.

— Ako moju ponudu odbijate, slijedeće nedjelje više niste u stanu. Jasno? – bahato kaza Pero.

— Smrade jedan, Biserka je još bolesna – tužno mu odgovori Anica.

— Nisam ja humanitarna institucija. Meni treba za slijedeći vikend ženska koja će zadovoljiti moje cijenjene goste. Drugo me ništa ne zanima – prkosno Pero odgovori Anici.

— Smrade jedan, ja ću zamijeniti Biserku – slomljeno izreče Anica.

— Bravo! To sam potajno čekao. Znaš li da te ja i one koje odredim mogu imati besplatno – veselo joj se obrati Pero.

— Znam smrade! – revoltirano mu odgovori Anica.

— Ja imam merak sada te seksati – narednički reče Pero.

— Svejedno mi je smrade jedan! Imala na sebi gnjidu danas ili sutra – rezignirano mu uzvratila Anica.

Pero se brzinski skinuo i usplahiren skočio na krevet Anici, koja se još nije bila razodjenula. Krene joj skidati odjeću. Ona mu reče da smrdi kao tvor i neka se prije opere. Nije je poslušao, nastavio ju je skidati, čak joj je kidao dugmeta sa košulje. Dahtao je kao bolesni štakor. Anica ga odgurnu, rekavši mu:

— Zar s tom bijedom od penisa želiš vodit seks? Nisam znala da tako mali i tanki uopće postoje?

Pero se izgubio. Penis mu je ušao u sebe. Osjećao se osramoćenim. Obukao se i bez riječi je izašao.

Tijekom slijedećeg tjedna Biserki je pala temperatura, ali zbog slabosti organizma nije ustajala iz kreveta. Anica je morala početi s davanjem seksualnih usluga. Došao je i Perin nećak s još dvojicom. Elvis, najstariji od njih, trebao je, po zamisli Pere, ostaloj dvojici biti neka vrsta instruktora. No, on im je zabranio da uđu s njim kod Anice. Morali su ga čekati van sobe, na hodniku. Ovaj sin tajkuna, već je deformirao svoju ljudskost – smatrao je da mu je sve dozvoljeno. Elvis je počeo priču s Anicom kako mu ona ne izgleda kao prostitutka. Ona mu je odmahнула rukom. Tada je ispričao da je on nesiguran kod žena, iako naokolo širi glasine kako je neodoljiv, kako je s njim spavao povelik broj djevojaka. Istina je sasvim druga, on ih plaća samo da se družu s njim. Doduše, ima odnedavno stalnu curu, ali s njom još nije općio. Mucajući rekao je Anici da s njom ne može voditi ljubav. Ali je molio da kod nje ostane sat vremena, kako bi ispalo da je seksualno moćan. Trebala bi glasno uzdisati i jaukati, kako bi je mogli čuti ovi njegovi mlađi prijatelji. Rekao je da će za to platiti trostruku cijenu, iako je mu je Pero kazao da su im Aničine usluge besplatne. Anica je šutjela. Još žešće je molio, ističući da će biti gotovo s njegovim ugledom, ako ne udovolji njegovoj zamolbi. Stalno je gledao na sat, pratio je koliko je prošlo vremena. Anica ga je samo blijedo gledala. Kleknuo je na koljena, sklopio je ruke, molio ju je. Naložila mu je da ustane i sjedne. Prekorila ga je. Pokunjen izašao je van. Ipak je prijateljima nabacio da se nada da će i oni toliko dugo ševiti.

Ova dvojica ušla su zajedno. Perin nećak, dočim je ugledao Aničine bedra, svršio je - više nije mogao postići erekciju. Drugi se pomokrio po Anici; vjerojatno od uzbuđenja, a možda i od straha.

Iza Anice je bio i „crni“ vikend – Perini gosti. Anica se našla u jednom neodređenom stanju. Jedno stanje je bilo u uzvišenoj zoni: Aničino žrtvovanje za Biserku. Drugo je pak, bilo otuđenje od ideala čovjeka kao moralnog bića: prostitucija. Koje će stanje percipirati promatrač sa strane, ovisi o njegovu kutu gledanja.

Biserka je prizdravila. Mogla je hodati, pa su ona i Anica odlazile u kratke šetnje. Tijekom takve jedne, Anicu je preko mobilnog aparata, nazvala kćer Željka. Obavijestila je da dolazi u nedjelju kući s momkom. Biserka i Anica su se radovale toj vijesti kao mala djeca. Odmah su pohitale kući. Mozgale su koja jela da pripreme, koje kolače da ispeku. Sva četiri dana, do dolaska Željke i njezina mladića, lebdjele su od sreće. Nakon dužeg perioda, opet su osjetile pripadnost ljudskom rodu. Anica je krenula u svoj stan. Biserki je obećala, da će drugi dan po dolasku, dovesti Željku. U veselom zanosu rastale su se.

Došao je za Anicu i taj sretni trenutak, došla je njezina Željka. Bacile su se jedna drugoj u zagrljaj. Cjelivale su se. Duge se nisu razdvajale. Nijemo je, između njih, strujao val nabujalih osjećaja. Kada su se razdvojile, ostali su stajati sučelice jedna spram druge, isijavajući poglede sreće, koji su se slijevali na njihova ožarena lica. Nisu su ostale uskraćene ni riječi; potekle su kao bujice elektrona kroz čipove – darivale su jedna drugu najboljim željama. Još jednom je Željka privukla majku u zagrljaj, viknula je Elvisu - svome mladiću:

— Upoznaj najbolju majku na svijetu!

Elvis je podigao ruku, u namjeri da se pozdravi s Anicom, no od iznenađenja uzdignutu ruku zadržao je u zraku. Namrštio se kao da ga je netko žestoko pljusnuo. A Anici se navukla žalosna mreža na lice. Željka ih je ispitivački gledala. Elvis je razbio šutnji kazavši:

— Željka, pa tvoja je mama drolja o kojoj sam ti pričao. Idem nazvati tatu da mi organizira liječničke preglede, možda sam od drolje, preko tebe, dobio i sidu.

Željka ga uhvatila za prsa, rekavši mu:

— Tvoja je mama drolja! Vidjela sam je na jahti što radi. Vodila je ljubav s posadom jahte. Sudjelovala je i u grupnom seksu gostiju. Ali tvoja mamica, drugi dan, sudjeluje u humanitarnim akcijama. Postaje oličenje morala i dobrote. A ona je, ustvari, drolja, a ne moja mama. Jer tvoja mamica je prevarila muža, a moja ga i nije mogla jer je

mrtav. Tvoja je mamica, uživala u bludničenju, a moja je to radila iz potrebe. I sada se gubi svome tajkunu tatici, i raskalašenoj mamici. Više da mi nikada nisi došao na oči.

Elvis je žurno otišao. Anica je stajala nepomično, lomeći ruke - blijeda lica kao u mrtvaca, savijenih ramena, spuštenog pogled.

— I ti me više nećeš nikada vidjeti. Jer si ti veliko ništa. Čak nisi ni prava prostitutka, jer one naplaćuju uslugu. A ti si plaćala Elvisu i njegovim prijateljima, da utole tvoju želju za seksom. Držala si ih cijeli dan da zadovoljavaju tvoje nimfomanske želje, bolje rečeno životinjske nagone. Jadno, mizerno i prenisko čak za najtvrdokorniju prostitutku. Samo se nadam, da nećeš prodati i stan, kako bi plaćala muškarce da te zadovoljavaju. Sreća je što sam na završnim godinama studija, pa ću lakše dobiti stipendiju, a još je veća sreća što nisam s tobom, jer bi i mene zasigurno silila da se prostituiram. Za mene si mrtva! Uživaj u svojim opačinama!

Željka je pokupila stvari i otišla. Anica se i dalje nije micala. Zvonilo joj je u ušima kao da ima ugrađena crkvena zvona. Od silne zvonjave pala je na pod. Ležala je bespomoćno, ni sama ne zna koliko dugo. Poslije osvješćenja, obratila se Bogu:

— Bože, čuo si moju kćer, obrati se njoj i sinu mi. Reci im zašto mi se krv zatrovala i nekontrolirano razlila! Reci im zašto mi se mozak rasušio! Reci im zašto mi se srce

topi poput maslaca! Reci im zašto mi je jezik otežao! Reci im zašto mi je grlo kao presušena rijeka! Reci im zašto su mi se kosti rasklimala! Reci im zašto mi se život troši u gorčini i jecanjima! Reci im zašto mi je muka isisala snagu! Reci im zašto mi je duša postala ucrvana! Reci im zašto mi dopuštaš da im nanese bol! Reci im Bože, zašto odbacuješ dušu moju! Reci im zašto me toliko pritišću ljutnje tvoje! Reci im zašto je moj život bliži crnom podzemlju negoli životu! Reci im zašto skrivaš svoje svjetlo od mene! Reci im zašto sam zatvorenik mraka! Reci im zašto je i moja nada njegov zatvorenik! Reci im zašto ona vrišti! Reci im zašto ona ne može biti čista i sveta! Reci im zašto nadu čvrsto zakopčavaš u crnu maglu! Reci im zašto čak nećeš ni moju smrt prihvatiti kao čin žrtvovanja! Reci im zašto si mi namijenio i umiranje u mraku, bez svjetlosnoga tunela!

Treći dan od Željčina odlaska, Anici je banuo sin Marin i njegova tri prijatelja. Još s vrata viknuo je:

— Droljo, došli smo te jebati.

— Tako je Marine! Pravi si! – urlali su od smijeha Marinovi prijatelji.

— Skidaj se droljo! Ovdje ću te jebati na kauču – naređivao je Marin.

— Marine, već si zaradio dobru dozu heroina. Samo nastavi – oduševljeno su vikali Marinovi prijatelji.

— Majka sam ti. Što ti je Marine? – tiho je rekla Anica.

— Nisi ti moja majka. Ti si drolja, a drolja ne može nikome biti majka – zavikao je Marin.

— Ljudina si Marine. Smiješi ti se, bome, lijepa količina droge – ohrabivali su ga prijatelji.

Marin je pokidao robu na Anici. Bacio je golu na parket, te nasrnuo na nju. Ona se otimala. Onesvijestio je udarcem šake u glavu. Svoje je spolovilo gurnuo u majčinu vaginu. U istu onu vaginu iz koje je došao na ovaj svijet. Prijatelji su mu navijali, aplaudirali i vikali da žele još da opći nad majkom. On je pozivao i njih, što su oni i učinili. Poslije su je odvukli u kadu, pustili hladnu vodu na nju. Došla je svijesti, ali nije bila pri pameti. Odjenuli su je, prebacili joj preko ramena torbicu i izbacili je van. Oni su ostali fiksirati se s opijatima.

Anica je bila pod šokom – um joj se poremetio. Neprekidno je, samo, govorila: „Sin si mi.“ Hodala je po prometnoj cesti, ne znajući za opasnost. Vozači su je psovali. Dvojica pripadnike kršćanske sekte, kršćanske zajednice makli su je s kolnika. Nije mogla uspostaviti komunikaciju s njima. Odveli su je svome nadređenom. Ukorio ih je, jer po njemu to je slučaj za psihijatriju i policiju. Pregledali su joj sadržaj torbice. Privuklo ih je, što ima stan. Zadržali su je u svome prihvatilištu. Njihov liječnik suradnik, dao joj je potrebne medikamente. Odredio je kontrolni pregled za mjesec dana.

Sin Marin, preko plaćenog oglasa (stavio je Aničinu fotografiju) u medijima je objavio da se odreče majke, jer mu je nanijela bol, zbog bavljenja prostitucijom. U kršćanskoj zajednici ovo saznanje o Anici dobro su koristili, pritiskali su je na sve načine, i u svim situacijama. Dok je Biserku dotuklo. Shvatila je da je ostala u stanu zahvaljujući Anici, njezinu žrtvovanju – postala prostitutka zbog nje. Besprekidno zvala je Anicu. Nije je mogla dobiti, iako je bila još slaba, nestabilna na nogama, otišla je do Aničina stana. Zvonila je, nitko se nije javljao. Čekala je, ispred vrata, cijeli dan; nije je dočekala. Pobjala se da joj se nešto nije dogodilo, zbog čega je otišla na policiju. Otvorili su vrata stana, nisu je u njemu našli. Proglasili su je nestalom.

I Dejan, Srbin koji se susreo s Anicom u tijeku rata (ranio je u list noge), pročitao je u hrvatskom tisku oglas Aničina sina. Pozelenio je, počela ga je gušiti pljuvačka, oči su ga bolno svrbjele, vrhovima prstiju zagospodarili su nenasnosni trnci, srce mu je nekontrolirano udaralo, želudac mu se ubrzano stezao...

— Ne, pa ona to ne zaslužuje! Za Boga miloga, njezina duša nije takva! Tragike li da to ne zna njezin sin – uzbuđeno je sebi u bradu govorio Dejan.

Pohitao je tražiti Aničinu adresu i broj telefona. Zbog uzrujanosti nikako se nije mogao koncentrirati, ipak je on prošao previše bojeva u ratu. Zato je zamolio jednu od svojih službenica da to učine. Ona je olako došla do Aničinih podataka. Dejan je popio čašu vode, popužio nekoliko cigareta uzastopce, što ga je malo smirilo. Grozničavo je zvao Anicu. Nitko se nije javljao. Ponavljao je zvanje svaki pola sata, opet ništa. Zvao je u cijelom radnom vremenu. Zvao je i od kuće. Zvao je cijeli tjedan, ali je nije mogao dobiti. Zbog toga je angažirao svoja poznanstva u Hrvatskoj, u Zadru. Dobio je informacije da je nestala. Šokirala ga je i ova vijest. Grozničavo je pokušavao doći u kontakt s Aničinom djecom, poglavito sa sinom. Nije uspio. Shrvan, ispričao je supruzi o ovom slučaju. Pogodilo je i nju. Nisu mogli zaspati. Predložila mu je da napiše pismo Anici, nadajući se da možda ipak dođe do nje. Ustao je iz kreveta, iako je bilo tri sata poslije ponoći, i napisao pismo:

„Draga sekice, nadam se da si koliko toliko dobro, što ti od srca želim. Ja sam dobro. Supruga mi je pažljiva i odana. Decu sam iškolovao, rade, oba su se oženila. Radim još na veliko u Ministarstvu spoljnih poslova. Bio sam neko vreme ambasador u Švedskoj. Situirani smo. Molim te seko, javi mi se, poduzet ću sve šta je u mojoj moći da ti pomognem. Doživela si zlu kob, a to se svima nama ratnicima moglo dogoditi. Sve nas može dostići pravedna Božja kazna. Ne možemo se ljutiti na tu kaznu. Ali, ako nas kažnjava čovek, onda nas to ubija. Čovek je pristran sudija. Takođe, zna iz tamno-sebičnih razloga biti nemilosrdan. Takve podvale i okrutnosti nigde se u kosmosu ne primenjuju sem kod ljudskog roda. Zato sekice, molim te, digni glavu, suprostavi im se. Iznova kreni u život. Moja žena ima privatnu firmu, ti bi joj sa svojim znanjem i strukom, suvog zlata vredila. Stan imaš kod nas, jer smo sami, sinovi su se oženili i oselili od nas. Ako ne želiš biti s nama, tada možeš živeti u našoj vikendici na Dunavu. Tu je veoma lepo. Možeš se zabavljati pecanjem, a možeš uživati u prirodi... Poklonit ćemo ti automobil, kako bi stizala na vreme gde želiš. Molim te iz dna duše poslušaj me. Ovo nije moje milosrđe, nego moj zavet da ću ti pomagati u ovom i drugom svetu. Javi mi, doći ću po tebe. Puno mislimo o tebi. Upućujemo ti neizmerne pozdrave. Volimo te!“

Pismo je stiglo u ruke sekte (kršćanske zajednice), koji ga nikada nisu uručili Anici..

Poslije dva mjeseca Anica je došla sebi, ali s učestalim krizama. Od kršćanske zajednice dobila je pozajmicu za plaćanje zaostalih obroka kredita za stan. Uskoro su Anicu odveli u Italiju. Pružala je usluge retardiranim osobama i drugim degenericima. Morala im je biti na raspolaganju, kada kod oni hoće – i usred noći -, i mogli su s njom raditi što hoće. Jedino je bila slobodna od dvanaest do četrnaest sati. Znali su je i fizički povrijediti. Jedni su je vezivali, uživljavajući se, do iznemoglosti, na njoj. Drugi su je tukli, zašto im ne rodi dijete. Treći su je mlatili, jer su tvrdili da ih vara s drugima. Za četvrte se morala „udavati“ itd. Novčana naknada, koju je dobivala, pokrivala je obrok kredita i nešto bi joj ostajalo; ostalo su uzimali gazde. Stanovala je u trošnoj kući, čiji je plafon bio pokriven trstikom, bez žbuke. Vodovi električne struje visjeli su po zidovima. Prozori i vrata su bila trula, hladnoća je strujala kao kroz sito. Podovi su bili puni rupa i crvi. U svakoj sobi bilo je po sedam kreveta, a u svakom krevetu ležale su po dvije žene. Kupatilo i WC bili su u dvorištu, sklepano od drveta. Imala se samo hladna voda, fekalije su ulazile u vodovodne cijevi... Davali su joj, uglavnom, jesti tjesteninu i glave od ribe. Nije se bunila. Bila je u apatičnom stanju. Svejedno joj bilo što se s njom događa.

Izlazila je iz skrovišta, samo kada je plaćala obroke kredita za stan u Hrvatskoj. Jedino je o tomu vodila računa. Razmišljajući kako ima još samo tri obroka kredita za vratiti, netko je zovnu:

— Sestro, ne bi se ni javila!?

Anica se trgnula. Učinilo joj se da je netko poznat zove. Zaustavila se i pažljivo je pogledala naokolo, nikoga nije prepoznavala. Zaključila je da joj se to samo pričinilo. Taman kada je krenula dalje, opet se začuo glas:

— Sestro, ne prepoznaješ me!?

Anica je sada registrirala otkuda glas dolazi. Mislila je da joj je tijelo postalo trulo - bez osjećaja i emocija. No, zbog prizora kojega je ugledala potekli su joj trnci nervnim sustavom, u glavu je navrla pojačana količina krvi, počela se tresti. Vidjela je na mostu Biserku kako prosi. Anicu nije toliko pogodilo što ju je vidjela u dronjcima i zapuštenu, nego što je bila bez lijevog oka, šake desne ruke i prednjih zubi. Prišla joj je. Kleknula je i bacila se u zagrljaj; nisu ni jecale, a nisu ni plakale - organizam im ne može proizvesti toliko suza kolika njima treba svakodnevno. Neki prolaznici upućivali su im psovke, govoreći kako je nemoralno da se prosjakinje lezbijke javno ljube. Dotrčao je i Biserkin kontrolor, koji je nadzire iz kafića ili automobila. Povukao je Anicu za kosu, a Biserki je udario šakom u glavu. Biserka mu je rekla da joj je to sestra. Zastao je. Dozvolio je da Anica ostaje stajati kod nje.

I bez fizičkog dodira uvezale su svoje sakupljene patnje i poteškoće u zajednički osjećajni križ. Ovo im nije bilo teško, jer

one nisu nosile ili vukle samo jedan križ kao većina smrtnika, već cijelu mrežu. Cijela njihova materija, tj. njihove stanice, njihove molekule, njihovi atomi, njihovi elektroni, njihovi protoni, njihovi neutroni, njihovi kvarkovi... dijelovi su križeva. I kroz njihove antimaterijske čipove (duše) struje valovi patnji, koje „oživljavaju“ križeve u čvorištima materijske mreže. Zato su one jadne razgolićene i ostavljene same, nepomično prikovane na križ. Patnje samo što ih nisu pregazile. Pa nije čudno, što je Biserka zavapila:

— Sestro, spasi me! Pomogni mi da se osvetim.

— Rado bi to učinila, seko Biserka! Ali, kako ti ja mogu pomoći, ja prostitutka retardiranih?!

— Nabavi mi pištolj. Samo se pomoću njega mogu osvetiti.

— Hoću Biserka! Gdje ću te naći?

— Deset dana prosiću ovdje na mostu, ili na pijaci, ili ispred crkve.

— Dobro Biserka, pokušat ću ga nabavit. Doviđenja!

— Doviđenja sestro!

Biserka su vratili u svoj prosjački brlog. Po običajnoj proceduri, skinuli joj dronjke, radi provjere je li zadržala koji novčić. Prostorije u kojima je pribivala Biserka bile su na periferiji grada. Bio je to napušteni svinjac. U njemu je boravilo oko pedesetak prosjaka. Ostalo je skoro sve isto. Spavali su u prostoru gdje su spavale i svinje. Pili su iz istih slavina kao i svinje. Davali su im hranu kroz iste otvore kao svinjama, samo što su svinje imale bolju hranu i bolju higijenu. Prosjaci su vršili nuždu u iskopanim rupama uz bočne zidove. Gaze su ih kupali jedanput mjesečno, sa šmrkovima s hladnom vodom. Umrle su morali isjeckati, politi kiselinom, te ih baciti u kanalizaciju. Bjegunce su ubijali kao zečeve. Ipak najstrašnije je bilo kada su se novačili novi prosjaci. Sakatili su im udove, oče, uši...

Bila je raspoložena zbog susreta s Anicom, čak je pjevušila. Počela je brojiti sate kada će je opet vidjeti. Rijetko je kada, u zadnje vrijeme, tako brzo zaspala.

I Anica je bila sretnija, nego inače. I ona je jedva iščekivala kada će doći novi dan – novi susret s Biserkom. No, obuzimao je i veliki strah da im se, po običaju, ne dogodi nešto nepredviđeno. Mučile su je te misli cijelu noć, pa nije ni oka sklopila. Ustala je iscrpljena.

Anica nije puno izgubila vremena, po dućanima, tražeći pištolj. Biserku nije našla na mostu. Žurno je išla na druge lokacije. Kiša je usporavala. Imala je sreću našla ju je ispred crkve. Biserka joj je rekla da uđe u crkvu. Nakon pola sata pridružila se i ona. Uzela je pištolj. Anicu je zamolila da se makne i moli za njih, a ona će pogledati pištolj. Ubrzo je u crkvu uletio kontrolor. Biserka je izvukla pištolj i uperila ga u njega. Okamenio se. Vjernici, koji su bili u crkvi, nijemo su ih promatrali. Anica se okrenula u smjeru Biserke i kontrolora, klečala je, i iz svega grla molila na hrvatskom jeziku. Biserka je povukla obarač pištolja. Začuo se pucanj. Mozak iz glave razletio se po kipovima i slikama svetaca. Istovremeno Anica je zajaukala:

— Ne! Ne! Zašto?

Vjernici su vikali da je to svetogrđe – pucati u crkvi. Kontrolor je pobjegao kao raketa. Anica je žalila. Skupljala je s velikom pažnjom Biserkin mozak i kosti lubanje. Ovo je stavila uz Biserkin truplo. Nasrnuli su na Anicu. Uspjela se dočepati pištolja i najlonsku vrećicu, na kojoj je pisalo da je to za Anicu - u kojoj je bio novac i pismo. Usmjerala ga je prema nasrtateljima. Vikali su njoj i mrtvoj Biserki da su teroristkinje, bogohulke, primitivne i prljave Slavenke..., koje ne znaju što je sveti hram i vjera. Anica im je uzvratila:

— Što vi govorite u ime vjere, u ime Boga, kada i ne znadete što je to?! Bog je ljubav, a ne mržnja, koju vi iskazujete. Ulazili ste u crkvu, gdje je ispred nje prosila ova

mrtva žena, jeste li se upitali tko je ona, koja joj je sudbina!? Vi samo prakticirate vanjski oblik pobožnosti, a zaobilazite njezinu silu. Tu silu karakterizira Božja volja u Kristu. Vaš neobnovljen um većinom nije usklađen s duhovnom prirodom koju Isus zrači. Stupanj rabljenja Isusove misli određuje opseg primanja Božjih blagoslova i života po Duhu. Vi nazočite svetoj misi, čak redovito čitate Bibliju ili kršćanske knjige, ali ništa ne usađujete u sebe. Vaš neobnovljen um je olovna brana od koje se odbija svaki pokušaj Svetoga Duha da promijeni misao u skladu s Božjom voljom.

Došao je i svećenik. Smirivao je vjernike, a Anicu je molio da spusti pištolj. Pojavila se i policija. Okružili su Anicu i mrtvu Biserku. Pregledali su Aničine dokumente, jer Biserki ih nije ni imala – uzeli su ih organizatori prosjačenja. Na njihov zahtjev Anica im je rekla adresu stanovanja i telefonski broj. Provjerili su. Sugovornik sa ovoga telefonskog broja odgovorio im je da takvu osobu ne poznaju. Temeljem ovoga policija je Anicu i pokojnu Biserku proglasili skitnicama, koje treba procesuirati talijansko pravosuđe. Svećenik ih je molio da ne budu tako kruti, nego neka ih samo prijave hrvatskom veleposlanstvu. Uslišali su njegovu zamolbu. Najprije su Biserku odvezli na patologiju - podatke o njoj dala im je Anica. Potom su s Anicom otišli u hrvatsko veleposlanstvo. Primio ih je veleposlanik. Anica je ostala čekati u čekaonici. Prigodom

odlaska policajci su se pozdravili s Anicom, dok veleposlanik je nije niti pogledao.

Čekajući, Anica je zaključila da se je Biserka, u biti, osvetila patnji. Sjetila se njezinih izričaja, da se ne smije dozvoliti patnji da ih pregazi i da je bolje presuditi vlastitim oružjem i vlastitom se voljom preseliti iz ovoga zemaljskoga Pakla među crve i zemne grude, i tu udahnuti život do samog dna – osjeti bar na trenutak Raj. I nadat se da će se poslije ove preobrazbe vratiti sve izgubljeno i sve oduzeto u ovom životu. Isticala je da samo smrt može napraviti tu obnovu. Za nju je život bila spirala, čija je staza svaki naredni dan kraća, i na kraju se pretvori u točku, iz koje se može ići samo u neku drugu, nama nepoznatu, dimenziju. Životni motor kroz ovu spiralu je patnja, koja nakon određenih broja godina dotjera život u tu točku. Međutim, Biserku je patnja presnažno i prebrzo gurala prema toj točki (vratima drugih dimenzija), što je ubitačno – teško je bilo te nagle promijene podnijeti.

Prošlo je oko tri sata Anicu nitko nije pozvao. Mislila je da su je zaboravili, zato je zazvonila. Izašla je odeblja žena, s viklerima u kosi i izderala se na nju:

- Što je? Možda hoćeš aperitiv, ili možda večeru?!
- Oprostite gospođo, čekam zbog smrti moje sestre – skrušeno je odgovorila Anica.
- Znam ja, što čekaš. Sramotite našu mladu državu. Ostavljate smrdljivi trag gdje kod se krećete. I sada

mi iz ambasade moramo čistiti vaš smrad – povišenim tonom je izgovorila službenica veleposlanstva.

— Gordana, jesi li ti to? Tek sada sam te prepoznala – slobodnije joj se obrati Anica.

— Što blefiraš! Čula si smrdo, među svojim ološem moje ime, i s tim plitkim trikom želiš me pridobiti – uzrujano joj odgovori službenica veleposlanstva.

— Išle smo zajedno u srednju školu. Zbog tebe sam dobila ukor pred isključenje iz škole, kada si mojoj prijateljici istrerala lančić zbog križa. A ja sam te ošamarila i iz košulje ti izvukla značku kongresa saveza komunista – smireno je rekla Anica.

— Osiguranje! Osiguranje – urlala je službenica veleposlanstva, pritiskujući neko zvonce.

Dotrčala su dva jaka čovjeka, s otkaćenim oružjem.

— Izbacite ovu smrdu. Vrijedala je našu dragu Hrvatsku i prvog predsjednika države Dr. Franju Tuđmana – naređivala je osiguranju službenica veleposlanstva.

Anica je samo rezignirano sklopila ruke. Dok je jedan član osiguranja zagrmio:

— Gospođo Anice, to ste vi, kojega li iznenađenja!? Gospođo tajnice, ovo je supruga poginuloga junaka Domovinskog rata!

Tajnica se nije zbunila. Prišla je Anici pružila joj ruku. Anica je prihvatila rukovanje.

— Čast mi je što sam vas upoznala – ulizivački se obratila Anici.

— Gordana, kako ti je otac? – upitala je Anica.

— Hvala Bogu, dobro! – odgovorila je tajnica veleposlanstva Gordana.

— Kako on gleda na stvaranje hrvatske države? On, koji je bio strah i trepet u našem gradu, jer je bio na čelu tajne policije – opet je upita Anica.

— Oduševljen je! To je takvo bilo vrijeme Anice. Radio je što je morao. Ali on se uvijek osjećao Hrvatom - uzvratila je tajnica.

Bilo je vidljivo da je ovo Anici bilo mučno slušati. Jednog trenutka uhvatila se za želudac, izgledalo je da će povratiti. Primijetio je to pripadnik osiguranja, potapšao je po ramenu.

Tajnica je sredila dokumente za transport pokojne Biserke u Hrvatsku. Odredila je Anicu za pratnju. Sve troškove transporta i kremiranja Biserke (izrazila želju u pismu kojega je Anica uzela u crkvi) snosit će veleposlanstvo. Prije rastanka tajnica Gordana upitala je Anicu:

— Oprostite Anice, rekli ste da vam je Biserka sestra, a ime oca i majke je različito od vaših!?

— Sestru ne određuje samo krvno srodstvo, nego iskazano suosjećanje i žrtvovanje u životnom hodu. Ona mi je toga na pretek nadarivala.

— Imate pravo Anice, kada smo mi Hrvati van Lijepe naše, tada smo mi svi sestre i braća.

— Ne znam ja uopće što je bila Biserka po nacionalnosti, po vjeri... Znađem samo da je ona iz sebe izbacila zlo i da je njezin križ bio njezin život. Bila je na njemu sama razapeta, a ne njezin narod, njezina vjera... - Anica je izgovorila plačući.

Svi su je smirivali. Prenoćila je u zgradi ambasade. Rano ujutro s mrtvačkim kolima krenula je put Hrvatske.

Mrtvačko vozilo stiglo je do svoga odredišta, do Zagreba, gdje je Anica dala kremirati Biserkino tijelo. Potom se odvezla autobusom do sjeverozapadnog dijela Krbavskog polja, u Laudonov gaj, blizu mjesta Bunić. Cijelim putem tražila je logično objašnjenje zašto je Biserka izabrala baš ovaj gaj za svoj pepeo. Bila je zaključila da ju je, zasigurno, privukla čudesna sudbina Ernesta Gideona baruna od Laudona. Ovaj fascinantni vojskovođa rodio se na Sjeveru Europe (današnjoj Estoniji), škotskoga podrijetla, vojno školovan u Rusiji. Vojevao je za Ruse, za pandura kapetana Trenka, zapovijedao je austrijskom kumpanijom u Buniću... Vojničku slavu postiže u Sedmogodišnjem ratu, postaje konjički general bojnič te dobiva plemićko zvanje baruna, koji je utemeljila carica Marija Terezija. Sagradio je župnu crkvu u selu Bunić na uspomenu na svoju svoje djece što su preminula u ovom mjestu. Pod njegovim zapovjedništvom zbilo se malo čudo ljudskih ruku, pobijedeni su živi pijesci Krbavskog polja. Podignuta je šuma hrasta lužnjaka na živim pijescima – prozvana upravo po njemu Laudonov gaj.

Stupivši na tlo Laudonova gaja Anici je shvatila Biserkinu odluku. Ispod tla bio je ukroćen i prigušen živi pijesak kao što se dogodilo s Biserkinim životom. Za mjesto pod nebom borili su i pijesak i hrastovi. Postali su oboje gubitnici. Pijesak tone sve više, a hrastovi umiru. Vrhovi su im slomljeni, pa im je rast zaustavljen – izrasli su nešto više od dvadeset metara. Većina ih je ostala bez „duše“, njihova

unutrašnjost je istrulila, šuplja je. Podosta ih je osušenih, čeka se svaki čas njihov pad. I oni su dokaz da je sve prolazno i da sve umire. Umrli su i događaji koji su se zbili ispod i između njih. Nitko više ne zna za tajne političke, vojne... razgovore, ili za tajne ljubavi, ili ubojice koji su vrebali svoje žrtve, ili za ukradenu robu, oružje... koje se sakrivalo u njihovim dupljama. Ovi hrastovi više nemaju snage pratiti te ljudske strasti, ljudske strahote, ljudske ljepote... Postali su samo dekor divljem prizoru šumske osame. Čak i blijeda i isprekidana zimska svijetlost izbjegava ih. Samo ponekada se sažali i ostaje na vrhovima, a manji njezin dio probio se, u blještavim mrljama, u ostale dijelove umornih hrastova. Ali Anica je stojeći ispod njihovih zlatnolisnih krošnja, imala osjećaj da čuje, ne samo dozivanje ptica, nego i kako cijeli gaj spokojno i duboko diše. Osjetila je da joj tijelo nadilazi snaga i da joj svijest grozničavo izgurava utonulu prazninu van tijela. Od te borbe u njoj je nastupio prasak, zatim umjesto svjetlosti nastupio je mrak - vratila se u letargičnu prazninu.

Seoski mladić, kojemu je Anica platila dvjesto kuna za uslugu penjanja na najviši hrast, nezainteresirano je promatrao nju i gaj. Bio je zdepast, jak, niska čela, duga i tubasta nosa, sivih štakorskih očiju, uskih hladnih usana, grubog lica i zmijskog vrata. Anica mu je dala urnu s Biserkinim pepelom. Lako je pronašao najviši hrast. Spretno se popeo na njega. Prigodom prosipanja pepela, Anica je kleknula ispod odabranog hrasta i molila se Bogu. Iako su

joj životni sokovi isušili kanale suza, ipak je jaka bol za Biserkom uspio izvući po koju kap. Plakala je. Glavninu pepela vjetar je odnio u visinu. Manji dio padao je po tlu i Anici. Ona je otvorila usta i usisavala ga u sebe. Željela je i da se i na ovaj način sjedini s Biserkom, a Bogu je upućivala zamolbe da bar jedna čestica Biserkina pepela nađe česticu njezina pokojnog muža, koji je nastradao u ovome kraju. U molitvenom zanosu Anica nije primijetila da je mladić sišao sa stabla. No, osjetila je njegov topli dah po vratu. Instinktivno se okrenula. On je zamahnuo urnom, s namjerom da je udari po glavi. Izbjegla je udarac, urna je odletjela u deblo najbližega hrasta. Nije odustajao. Bacio se na nju.

— Što želiš? – blago ga upitala Anica.

— Novac! – odgovorio je kroz nos.

— Dobro, dat ću ti sve! Samo ću ostaviti sitniš za autobusnu kartu – staloženo je odgovorila Anica.

Pustio je. Drhtao je više nego, na vjetru, suhe grančice hrastova. Lice mu je bilo zajapureno, a s glupog čela cijedio mu se gusti znoj. Oči su mu se još više suzile, izgledale su poput neke nemani. Zmijski vrat mu se savio na desnu stranu. Kroz usta, koje su izgledala kao u žabe, izustio je piskavim glasom:

— Slažem se!

Anica naviknuta na ovakve situacije, i kudikamo gore, mirno se ponašala. Uvukla je ruku u desni džep kaputa.

Umjesto novčanika izvukla je pištolj s prigušivačem. Spretno ga uperila u napadača.

— Sinko, budi miran! Jer, u protivnom mozak će ti biti prosut po ovome gaju – obratila mu se Anica.

Kiselo se nasmijao. Vjerojatno je mislio u svojoj tupoj glavi da ga Anica želi zaplašiti s nekim dječjim pištoljem. Anica je lako pronicala u psihologiju ovakvih tipova. Zapucala mu je ispred nogu. Pomokrio se od straha. Zjenice očiju su mu se raširile, a usta ostala otvorena. Zmijski vrat je ispravio i ukočio ga. Nije mogao govoriti. Anica mu je naredila da je odvede do seoske gostionice. Krenuo je poslušno kao janje.

Gostionica je stršila na osami. Bilo je to neugledno prizemno zdanje, saliveno od cementa. Gljivice i nečistoća prekrivale su joj neoboјenu fasadu. Imala je ravni krov, kroz koji je izbijala začađena cijev dimnjaka. Uz njezine bočne vanjske zidove bili su montirani ražnjevi. Upravo su se pek­le svinje. Širio se teški miris svinjske masti koja se cmarila na vatri. Pečenje su nazirale dvije napola pijane osobe. Izgledali su deblje nego svinje koje su se pek­le, ali zasigurno neuredniji od svinja kada su bile žive. Bili su u prljavoj, masnoj i mjestimice izbušenoj od vatre, odjeći. Na glavi su imali sivoplave francuske kape, koje su nabili do očiju. Njihova krezubost, neobrijano i od bure podbulo lice, i najveće žderonje odbijalo je od jela. Unutrašnjost gostionice bila je još odvratnije nego vanjski dio. Jer je vanjsku konstrukciju ipak prala kiša, snijeg, ili pak čistila

bura. Prostor je zaudarao ne samo od alkohola i dima, nego od prljavštine, plijesni i truleži. Šank je bio prekriven debelim slojem prljave masnoće i od mrlja alkohola. Crnio se, iako je trebao biti svijetlo smeđe boje. Stolice i stolovi bili su trošni, i po sebi puno raznih šara od nečistoće i brazdi od razbijenih čaša. Pod je bio od običnog betona, čije pukotine su popunjavali čikovi od cigareta, svinjska mast, kosti ili pak pepeo i alkohol. Konobar je bio dvometraš, ogromne crvene glavurde, još većega trbuha. Odjeća mu je bila išarana sa svim vrstama jela i pića. Bućio je kao vol, kada je govorio. Gosti u gostionici, uklapali su se u ovaj ambijent. Izgledali su kao neki podzemni ljudi.

Aničin zarobljenik banuvši u gostionicu, najprije je kod posjetitelja, izazvao mali šok, a zatim se ovom prljavom prostorijom prolomio gromoglasni smijeh.

— Jole, mavro jedna, što si dozvolio pišulji da se igra s tobom – vikali su.

Joli nije bilo lako, ne samo zbog straha, nego i zbog mokraće koja ga je pekla. Neki su ustali i krenuli prema Anici, u namjeri da joj uzmu „igračku“ od pištolja, kako su oni mislili u svojim plitkim umovima. Anica je zapucali ispred nogu im, potom iznad šanka u boce. Ovi „smijači“ su se paralizirali kao da su ih uzdrмали električni šokovi, dok je alkohol, iz razbijenih boca, naveliko vlačio nečisti pod i smrdljivi šank. Prvi se pribrao konobar, rekavši:

— Štovana gospođo, molim vas, sjedite, pa će vas naša gostiona besplatno počastiti.

— Hvala vam na ponudi nisam ni za jelo ni za piće. Ovaj bukvan zaslužio je da pozovem policiju, jer me je htio opljačkati – odgovorila je Anica.

— Štovana gospođa, Jole je kratke pameti, pa vas svi molimo da mu oprostite – molio je konobar.

— Vidim da je glupa i neotesana klada, zato ću prijeći preko njegova razbojstva. Drugi neće biti ovako milostiv, nego će ga upucati – obrazložila je Anica.

— Štovana gospođo, mi vam garantiramo da više mu nešto slično neće doći naum – uporan je bio konobar.

— Dobro, dogovoreno! Molim, recite mi kada ide autobus prema Dalmaciji, Zadru? – upitala je Anica.

— Štovana gospođo, proći će za pola sata – uljudno je odgovorio konobar.

— Hvala! Živjeli mi svi skupa – uzdignutim rukama pozdravila ih Anica.

— Štovana gospođo, spremiću vam jedno dva kila pečene prasetine – ljubazno je istakao konobar.

Anica se samo nasmiješila i izašla. Tek su tada i ostali razvezali jezike.

— Ova je žena pravi zmaj – kazao je jedan.

— Ma ona je specijalka, sitio sam se da sam je vidio na televiziji – dodao je drugi.

— Dobro je Jole prošao, ko zna koliko ih je poslala Bogu za kurira – žučno dobaci treći.

Jole je prekinuo njihovu raspravu, pohvalivši da je zaradio dvjesto kuna. Za cijeli iznos naručio je piće za sve nazočne. Uživao je u toj ulozi, jer su mu svi nazdravljali i zapjevalo u njegovo ime.

Anica je radije podnosila hladnoću i nanos prašine u oči, nego boravak u gostionici. Uskoro je stigao drndavi autobus. Sijela je na prljavo i ugrijano sjedište (od prethodnog putnika). Zrak je bio nepodnošljiv. Smrdio je po ovcama i kokošima, koji se izmiješao s ljudskim znojem i mirisom užegle slanine, bijelog luka i raženog kruha. Kratku tišinu je nadvladavalo zadovoljno mljackanje hrane - Aničinih nepoznatih suputnika. Jedna jaka seljanka, umašćena lica, izvadila je iz šarene vunene torbe, svojom širokim rukom, krišku sira, grumen kajmaka i komad kruha, i ponudila Anici. Ona joj je sa širokim osmijehom odbila. Anica je kroz prozor autobusa pratila obrise ustreptale, ljubičaste šume, a u daljini zubate vrhove Velebita. To ju je vraćalo u jedno drugo vrijeme, kada je sa svojom obitelji bila posjetitelj tih ljepota, kada je još svoju dušu vezivala za puninu život. Osjetila je grižnju savjesti, što svojim mislima prlja taj minuli sveti život. Smatrala je da nema pravo tražiti utjehu u tim svetinjama. Posrtala je na sjedalu, osjećajući duboku bol. Otvorila je prozor, duboko uzdisala hladni zrak i osluškivala kako u visini, lete i pjevaju nevidljive ptice. Potom je zatvorila prozor i utonula u bezdušnost. Vrteći se u tom krugu tmine i tišine stigla je u Zadar.

Anica je uplatila dva preostala obroka kredita za stan. S rješenjem o isplati kredita, otišla je kod odvjetnika, da joj sredi darovni ugovor. Prepisala je stan na kćer Željku i sina Marina. Posjedovala je od ranije obrasce o darivanju s njihovim potpisima, jer je ovo htjela učiniti kada je i Marin postao punoljetan. Međutim, odbijena je, tada stan nije bio još u njezinu vlasništvu – trebalo je prije vratiti kredit za njega.

Poslije ovoga čina, nije je više bila briga što će biti s njom. Ona je izvršila obećani zavjet Robertu – stambeno osigurala djecu. Duševno rasterećena - patnja bez suza, život bez srčanosti, mirno nesretna... Otišla se javiti u svoju kršćansku zajednicu. Umjesto dobrodošlice, napali su je, što je mjesec dana ranije napustila Italiju. Anica je ustala bez riječi, i krenula prema izlazu. Pohitali su za njom, moleći je, da ostane. Nije ih poslušala. Otišla je na rivu, gdje se uplašila sama sebe. Onda je odjednom osjetila lakoću za koju nema imena. Shvatila je da više nema što izgubiti, jer je već sve izgubila. Izgubila je bliskost sa svojom djecom. Izgubila je bliskost svega oko sebe. Izgubila je bliskost i samom sobom (nema više ciljeva u životu, nije je briga o smislenosti života). Izgubila je čak i suze, isparile su. Sve u njoj i oko nje se ispraznilo - saželo se u najsitniju životnu točku, u bol – postala je umotani živi leš. Zavladao je s njom široki mir savršenog bola, koji je za nju postao blagoslov, jer ga nosi bez osjećaja kao što, primjerice,

jezgro atoma željeza nosi svoje elektrone ili Zemlja atmosferu.

Desetak dana od konflikta sa svojom kršćanskom sektom, došli su je posjetiti. Tražili su da im daruje stan, a za uzvrat oni će se brinuti za nju do smrti. Neće trebati o ničemu brinuti. Podastrli su joj popunjene obrasce, koje je trebala samo potpisati, i otići ovjeriti kod bilježnika. Anica je sve traženo izvršila. Bilo joj je jasno, da ti dokumenti nisu pravno valjani, jer ona nije vlasnica stana – darovala ga svojoj djeci.

Sigurni da je Aničin stan postao njihov, u sektinom prihvatilištu smišljeno su je maltretirali, želeći joj ubrzati smrt. Smjestili su je u prostoriju s golim podom (bez prekrivača). Zidovi su joj bili išarani mrljama vlage, a prozori bez stakala, samo grilje. Imala je za pokrivač tanku deku. Davali su joj jesti samo jedanput dnevno (sredinom dana), i to grah bez mesa i začina ili cijele hladne kuhane krumpire. Nisu joj dozvoljavali da izlazi van.

Mjesec dana od Aničina stanovanja kod Kršćanske sekte, stiglo je Rješenje u vodstvo sekte u vezi Aničina stana. Pobjesnjeli su, pročitavši da nemaju pravo na njega, jer darovateljica (Anica) nije njegova vlasnica. Izbacili su je na ulicu. Anica je sve mirno podnijela kao da se to nje ne tiče. Nije ni pomišljala otići u stan. Čak da je imala volje otići u njega, bilo bi joj beskorisno, jer su iz sekte stavili protuprovalnu bravu na ulazna vrata. Zbog čega bi morala zvati policiju, a i stan više nije njezin – morala bi tražiti dozvolu od djece. A i zbog čega da ugodnije živi? - pitala je samu sebe. Zato je besciljno lutala. Boravila bi do iznemoglosti na rivi, ili parkovima... Spavala je najčešće na tim lokacijama, a i po ruševinama, portunima... Jela je samo kruh, ponekad bi kupila neki namaz. Prolaznici nisu bili baš milostivi. Izrugivali su se s njom. Zvali su je futa (kurva). Alkoholizirani ili drogirani mladići i djevojke, znali su napraviti krug oko nje, skinuti je goli i polijevati je alkoholom, vodom, mokriti po njoj... Za bradavice sisa lijepili su joj žvakaće gume, a dlake na stidnici palili bi zapaljenim cigaretama. Ona jadnica ne bi izustila ni jednu riječ negodovanja ili zapomaganja. Skupila bi se kao puž, jer joj je to bila jedina mogućnost da se zaštiti od zimske hladnoće. A ovi njezini izivljači ciktali su od smijeha i dobacivanja:

— Pogledajte, kako je dobila modru boju, modriju od mora!

— Kada izgleda modra kao more, evo ja sam joj napunila čizme s morem, pa neka bude sva u tonu – slavodobno je vikala jedna naroljana djevojka.

Navukli bi joj ove čizme na golo tijelo. Ona bi sirota instinktivno (od hladnoće) poskakivala u njima. Pljeskali bi i vikali:

— Hip, hop futa! Hip, hop futa! Hip...

Na kraju je bila izudarana i bačena na šljunak, koji se prostirao nedaleko od popločene rive.

I ovi njihovi postupci dokazuju da je čovjek nekada bio divlja životinja. Ljudi su pripitomljene, ili bar djelomice pripitomljene, životinje, iako neki misle suprotno, osobito tzv. viši narodi. Civilizacija je samo politura, koža, navlaka. Velika jezgra ljudske naravi jest ona divljačka. Čovječanstvo je samo navika, a možda nije ni to, jer vidimo kako je vrlo lako pasti u stari divljački način razmišljanja, osjećanja i djelovanja. Samo ljudima treba dati priliku za to, što se najbolje vidi u ratu. Zatim, to se manifestira i kod svake velike prirodne elementarne katastrofe: zemljotresa, poplava, epidemija bolesti i gladi - tada nestaju sve moralne i etičke granice. Na površinu izbijaju sve najgore ljudske strasti, surovosti i grozote: roditelji ostavljaju djecu, djeca umiruće roditelje... Čovječanstvo pada u najgoru bijedu, gotovo na stupanj divljih životinja.

Nesretna Anica je teško hodala, padala, puzala i ponovno ustajala da bi se na kraju s mukom dokotrljala do nedaleke klupe. Izula je mokre čizme, rukama stresla more s tijela i obukla svoje prnje. Potom je krenula u najbliži otvoreni portun. U jedan kut se skupila u obliku ježa. Bose noge je umotala u dronjke i na njih navukla najlonske vrećice, što je našla u portunu, u vrećici za smeće. Nije sklopila oči cijelu noć. Gušio je kašalj. Stavljanjem ruke na usta, sprječavala je jači odjek kašlja – vodila je računa da ne smeta stanarima. Tresla je i visoka temperatura.

U svitanje izišla je na ulicu. Dovukla se do klupa ispred ostataka rimskog foruma. Ovdje je prosjedila dva sata. Bila je u bunilu. Kašljala je i povraćala.

— Dobro jutro bako! – ljubazno je pozdravio naočit mladić.

Otpozdravila mu je klimanjem glave. Mladić je sažaljivo i vrlo tužno gledao. Lako je bilo zaključiti da se radi o poslovnom čovjeku. Ukusno obučen. Aktovka u rukama. Imao je vrlo inteligentne crta lica, u koje su se ljupko uklopili nos, usta, brada. Zelenkaste oči dopunjavale su mu crte lica – dajući mu bistar i pametan izgled.

— Bako molim vas, pođite sa mnom – zamolio je Anicu nepoznati mladić.

Anica se šutke digla i krenula s njim. On je držao ispod ruke, kako bi joj olakšao kretanje. Uveo je u dućan cipela. Za pultom ih je dočekala djevojka obučena po

zadnjoj modi. Znalački našminkana. Na glavi su joj bile podignute sunčane naočale, zadnji modni hit. Ponašala se kao da je osvojila cijeli svijet i popila svu njegovu pamet. Obratila im se usiljeno:

— Izvolite!

— Molim vas, najbolje čizme za ovu bakicu – obratio joj se nepoznati mladić.

— Znete li vi, ko je ona? – arogantno je upitala prodavačica.

— Znam, vrlo dobro! – odrješito je odgovorio nepoznati mladić.

— Oprostite, ne znate vi tko je ona. To je futetina! – savjetnički mu je odgovorila prodavačica.

— Ponavljam vam da znam odlično tko je bakica. Nažalost, vi gospođice ne znate tko je ona – odgovorio je, već malo srdit, nepoznati mladi.

— Ja znam tko je ona. Već sam vam rekla da je najobičnija futetina, što mi u Dalmaciji zovemo kurvetine – povišenim glasom rekla je prodavačica.

— Eto vidite da ne znate. Bakica je čovjek, gospođice! – odgovorio je nepoznati mladić.

Malo je zastala, iznenadio je ovakav odgovor. Ljutito se obratila Anici:

— Futo, evo ti ove čizme. Ovo je tvoj broj.

Nepoznati mladić, s pokretima očiju i prstima, zamolio je Anicu da ih obuče. Prodavačica joj je naredila da najlon vrećice i krpe s nogu skine vani, što je učinila. Uz čizme nepoznati mladić joj je kupio i nekoliko pari čarapa.

Savladao je veliki kašalj. Mladić je otišao u ljekarnu kupio za Anicu andole i sirup protiv kašlja. Odakle su otišli u slastičarnicu. Za šankom su se kikotali konobar i šankistica. Konobara nije baš obdarila priroda za taj posao. Izgledao je trom, usporenih pokreta i ne baš ugodne vanjštine. Za šankisticu se sa sigurnošću moglo reći da malo previše papa, da joj nije mrska visokokalorična hrana. A bome, po svemu izgleda, da joj fali i seks. Stalno se pripijala uz konobara, te zatresla bi, čas jednu čas drugu, pozamašnu dojkju. Dizala bi i suknju, češući se po bedrima.

— Izvolite Romeo i Julija! – ukočeni konobar obratio se Anici i nepoznatom mladiću.

Šankistica je kriknula od ushićenja i smijeha čuvši što je izustio konobar.

— Prijatelju, najprije nas pozdravi. Zatim, uljudno upitaj što želimo. A to Romeo i Julija ostavi za svoju kuću – žestoko mu je uzvratio nepoznati mladić.

Konobar se počeošao iza uha. Nešto nerazumljivo promrmljao. Šankistica je zinula od čuđenja, vjerojatno joj se čuo zadah iz usta od svinjskih kobasica i kapule. Konobar je ljigavo postupio po zahtjevu nepoznatog mladića. Popili

su čaj, s kojim je Anica popila tabletu, na njegovu zamolbu. Pri izlazu konobar im se poklonio.

Nepoznati mladić zagrlio je Anicu. Davao joj je novac. Nije ga nikako htjela primiti. Iako je Anica postala, u pravom smislu riječi, suhi dren, uspjela je ovlažiti oči, čak je jedna suza iz lijevoga oka kanula. Nepoznati mladić je zato dobrano puštao suze. A kada mu je Anica, s velikim naporom, rekla da ona ima sina sličnog njemu. Kriknuo je, pomilovao je po lici i otišao.

Anica je i dalje dolazila na rivu. Buljila bi u more, poglavito noći. More je za nju plesalo. Valovi bi lizali jedan drugoga, ili skakali šiljatim jezicima nalik na plamenove, ili bi bijesno razbacivali na sve strane pjenu. I na nebu se odvijao igrokaz, oblaci su nervirali Mjesec, vijali su preko njega. Ona je stajala nepomično, zamotana u trošni ogrtač. Što se više noć spuštala, bura je bivala sve jača i jača Mjesec se bio oslobodio na trenutak tamnih oblaka i zaplivaio u platinastom sjaju. Počela je rominjati kišica, stvarajući tanki sloj leda na tlu. Ona je i dalje gledala u more. Samo su se sada valovi valjali gušća jedan oko drugoga, sastajali se uz buku, razilazili u neočekivanim smjerovima, da bi opet zajedno iznenada pjenušavo blještali. Potom bi nasrtali bijesno na rivu, zapljuskivali je i ostavljali za sobom srebrenaste ciple, svjetlo plave dagnje, sluzavu morsku travu i komadiće drvenih otpadaka.

— Eno fute! – viknula je grupa mladića, koja je dolazila s nekoga tuluma.

Najbrži od njih dotrčao je do Anice. Gurnuo je u more. Nastupio je zaglušujući vrisak, oduševljenje i gromoglasni pljesak. Pokušavala je izaći vani, ovaj bi ponovnu gurnuo. To je činio više puta, sve dok se nije pokliznuo i pao u hladno prosinačko more. Zabavili su se oko njega. Anica je izašla iz mora. Po licu i cijelom tijelu izbile su joj bijelo-žućkaste mrlje, koje su zastrašujuće izgledale na modroj koži. Odjeća joj se počela lediti. Sa zadnjim česticama snage došla je do velikoga kontejnera za

smeće. Uz veliki napor popela se na odložene kutije pored kontejnera i s njih strovalila se u kontejner. Tražeći zaštitu od ubitačne hladnoće, uranjala je sve dublje ispod naslaga smrdljivog kontejnerskog smeća. Tijekom noći je izdahnula. Tek treći dan od njezine smrti, smetlari su praznili kontejnere. Jedan od njih, koji ju je prepoznao, zahtijevao je da se baci s ostalim otpadom. Govorio je on da je ona i tako bezvezna prostitutka. Drugi se suprotstavljao, navodeći da je ona ljudsko biće, a i da ih zakon sili da ovakve slučajeve prijave policiji, što su i učinili.

Policajci su Anicu odložili na prljavi plato ispred kontejnera. Pokrili je crnim najlonom. Od onako lijepe žene ostala je samo hrpa smrdljivog mesa. Stvrdnuta prljavština i sivo-zeleno blato prekrili su joj lice. Njegove crte više se nisu prepoznavale. Oči su izgledala kao da su propale u crnu jamu. Iz nosa su izlazili živahni smeđi crvi. Usta su prekrili odvratni žuti kukci i marni mravi. Krunu ovome užasu davala je omotana kosa, puna žitkog gnojiva i sporih glista. Sva Aničina ljepota stopila se u smrdljivo smeće.

Gradske službe organizirali su njezinu sahranu. Na sprovod nije uspjela doći kćer Željka, jer je bila na studijskom putovanju u Japanu. Policija nije mogla doći niti do sina Marina - otišao je sa svojim ljubavnikom, Grkom, u Indiju. Određeno je da se Anica pokopa, s obzirom da je bila sudionik Domovinskog rata i supruga poginulog hrvatskog branitelja, u zajedničku grobnicu, gdje su pokopavani oni koji nisu imali svoje grobnice (branitelji, prognanici, socijalni slučajevi...). Jer nije imala svoju grobnicu. Roditelji su joj pokopani u Hercegovini.

U tijeku toga žalosnog čina, nasrnula je razjarena svjetina (podosta je nazočilo povratnika) na pogrebne, svećenika i ostale malobrojne ispratitelje Anice na njezin vječni put. Stigla je i policija, napravila je koridor oko groba. No, pristizali u sve većem broju novi nezadovoljnici i zajedno s ranije pridošlim agresivno nasrnuli na policiju. Razbili su njezin obruč. Prodrli su na grob. Zapovjednik ovih policajaca naredio im je da se maknu i da nikako ne smiju upotrijebiti silu. Bojao se krvoprolića. Većina zatečenih posjetitelja grobova svojih mrtvih, križali su se i molili. Drugi su zbog ovoga svetogrđa skamenili. A svećenik koji je trebao voditi Aničin sprovod vikao im je:

— Vi nasilnici ne shvaćate da umrlima u grobnici nije tijesno, dapače svaki dan im je šire. Samo se živi nepotrebno tiskaju kroz život kao rane gnoja. Stiskaju druge, kako bi samo za sebe prigrabili životne bisere. Ne znaju ovi oholi slabići da s njima i ti biseri umiru poput svega

stvorenoga. Umjesto traženja bisera, bolje bi im bilo da vjerno služe Božji križ. Ovi, koji stvoriše nered na groblju, ne samo da ne vjeruje u njega, nego ga ruše i gaze.

Vikali su mu:

— Bolje ti je pope da se makneš!

Stigao je i gradonačelnik, te političari iz pozicije i opozicije. Gradonačelnik ih je uljudno i biranim riječima molio da se povuku i dozvole pokop nesretnice. Izviždali su ga. Potom im se obratio političar iz oporbe:

— Jadno vas je gledati što činite. Neki od vas se je ili se još, besplatno hrani i stanuje po hotelima. Omogućeno vam je i besplatno školovanje djece. Neki imaju i pravo prvenstva u dobivanju gradskih stanova. Obnavljaju vam se kuće po vašim selima. Dodjeljuju vam se i osnovna mehanizacija, sjemena, sadnice, poticaje... A vi sada ustajete protiv pomoći stradalnicima kao što je ova pokojnica. Čudno je, da niste na svojoj koži naučili da stradalačku zavjesu, u kojoj se neki ljudi nađu poput ove umrle, baš bi vi prvi trebali svojim rukama maknuti. Trebali bi biti srčano velikodušni i suosjećajni, kao što su drugi bili prema vama.

Zasuli su ga ne samo upaljačima i voćem već i kamenjem. Od kamenovanja pao je. Priskočila mu je u pomoć policija i izvukla ga. Odvezen je u bolnicu.

Bijes rulje postao je zastrašujući. Uzeli su lijes i odvukli ga do smetlišta, htjeli su ga zapaliti. Svećenik, iako shrvan odlučno im se obratio:

— Braćo i sestre, u ime Boga, smirite se! To je grijeh što radite! Bit ćete prokleti vi i vaši potomci zbog ovoga čina!

Svjetina je bila u svom filmu, u nekom sotonskom zanosu, pa nisu ni slušali što je govorio svećenik. Vidjevši da će ostvariti svoj naum, svećenik se bacio na lijes pokojne Anice, obgrlio je. U trenutku kada ga je svjetina htjela maknuti, policajci su pucali u zrak. Stali su, ali su razjareno vikali:

— Ne damo da se s našim poštenim mrtvim dušama ukopa droljetina!

— Ljudi, odlučeno je da se pokojnica neće pokopati u planiranu grobnicu – izgovorio je gradonačelnik.

Svjetina je pljeskala, zapjevala hrvatsku himnu, držeći desnu ruku na srcu. Dok je Aničin lijes odnesen u mrtvačnicu. Sve svjetske novinske agencije izvijestile su o ovome nemilom događaju.

Desetak dana iza ovoga slučaja Anica je dostojanstveno pokopana u vlastitu grobnicu, koju je kupila nepoznata osoba - konačno je našla mir u grobu, jer ga nije mogla naći među ljudima.

Alojz Pavlović

Završio je studij brodogradnje i kibernetike. Položio je i klasu za pomorskog strojara. Polagao je i pedagoške predmete.

Radio u prosvjeti kao predavač matematike, fizike i informatike, u pomorstvu je služio kao časnik trgovačke mornarice, u informatici bio programer, sistem-analitičar, projektant informacijskih sustava, rukovoditelj odsjeka za EOP – na kojim poslovima i danas radi. U prošlom sustavu bio je i nezaposlen.

U mladosti je bio aktivan sportaš.

U slobodnoj je Hrvatskoj bio vijećnik u zadarskoj Županijskoj skupštini.

Objavio je roman Jegulje, uskoro će se otiskati i roman Crv u duši. Izdao je i Zbirku crtica i pripovijesti U klopci života. Također, s bratom doc. dr. sc. Eduradom, objavio je knjige s povijesnom tematikom: Korlat – crtice iz povijesti, Pavlovići u Hrvatskoj i Bosni – Hercegovini, Neki od poznatijih Pavlovića.

.